TÜRK YAZININDAN SEÇİLMİŞ

UMUT ŞİİRLERİ

DERLEYEN
TURGAY FİŞEKÇİ

ADAM

TÜRK YAZININDAN SEÇİLMİŞ UMUT ŞİİRLERİ

ADAM

Türk Yazınından Seçilmiş

Umut Şiirleri

●

Derleyen

Turgay Fişekçi

ADAM YAYINLARI
©
Anadolu Yayıncılık A.Ş.

Birinci Basım : Ekim 1992
İkinci Basım : Kasım 1993
Üçüncü Basım : Aralık 1995

Kapak Düzeni: Birsen Delemen Güven

Türk Yazınından Seçilmiş

Umut Şiirleri

●

Derleyen

Turgay Fişekçi

ADAM

PANDORA'NIN KUTUSUNDA KAPALI KALAN UMUT

Öykümüz, insanoğlunun çok çok mutlu olduğu dönemlerde başlar. İnsanların ürettikleri her şeyin kendilerine bol bol yettiği, yeryüzünde yalnızca iyilik ve mutluluğun olduğu, kaygıların, hastalıkların bilinmediği dönemlerde...

Prometheus'un, tanrılardan ateşi çalarak insanlara vermesine çok kızan Zeus, öcünü almak için ateş tanrısı Hephaistos'a toprak ve sudan bir kadın yapmasını buyurur. Tanrıların pek çok özelliğiyle donatılan bu kadına, "Bütün Tanrıların Armağanı" anlamına gelen Pandora adı verilir. Pandora, içinde her türlü acı ve kötülüğün bulunduğu kutusuyla birlikte, Prometheus'un kardeşi Epimetheus'a gönderilir. Epimetheus, Pandora'yla evlenir. Pandora kutusunu açınca bütün acı ve kötülükler yeryüzüne dağılır. Umut ise tam çıkacakken Pandora kutusunu kapatır.

İşte o günden bu yana insanoğlu, kötülüklerden kurtulabilmek, daha yaşanası bir dünya kurabilmek için mücadele etmektedir. Umut, Pandora'nın kutusundan çıkmasa da insanların yüreklerine girmiş, kimi zaman közlenip kimi zaman alevlenerek, ama hep sıcaklığını koruyarak yaşamıştır.

Ancak insanoğlunun kötülüklerle mücadelesinin yüzyıllardan bu yana pek fazla yol aldığı da söylenemez. Günümüzde de dünyanın çeşitli yörelerindeki insanlar günlük hayatlarında açlık, kıtlık, savaş, yoksulluk, hastalık, ilaçsızlık gibi dertlerle boğuşuyorlar. Kapalı kutularında, yani yüreklerinde ise güzel yarınlara olan umutlarını taşıyorlar. Bu umut değil mi insanlara yaşama gücü veren, yarının bugünden daha güzel olacağına inandıran?

Orhon Murat Arıburnu, İkinci Dünya Savaşı'nın en karanlık günlerinde, 1940'da

Dünya döndükçe
Umut fakirin ekmeği

Ye Mehmet ye
Ye Mehmet ye!...

demişti. Umudun sıcak ekmeği, insanları çağlar boyunca doyurdu. Günümüz insanının da bu sıcak ekmeğe çok gereksinimi var.

Yirminci yüzyıl, insanlık tarihinin belki de en acılı yüzyılı olarak tarihe geçecek. Bu kitapta 1930'dan günümüze dek yazılan şiirleri okurken, büyük acıların arasında şiirin nasıl umudu yakalamaya, onu yüceltmeye çalıştığını göreceksiniz.

Burada, Yaşar Kemal'in, adına yapılan parkta mermer levha üzerine yazılan sözünü anmanın yeridir? "İnsanoğlu, umutsuzluktan umut yaratandır."

Bugün de umutlu olmamızı gerektirecek büyük bir umutsuzluğu yaşamıyor muyuz?

Turgay Fişekçi

Nâzım Hikmet (1901-1963)

NİKBİNLİK

Güzel günler göreceğiz çocuklar,
güneşli günler
göre-
-ceğiz...
Motorları maviliklere süreceğiz çocuklar,
ışıklı maviliklere
süre-
-ceğiz...
Açtık mıydı hele bir
son vitesi,
adedi devir.
Motorun sesi.
Uuuuuuuy! çocuklar kim bilir
ne harikulâdedir
160 kilometre giderken öpüşmesi...

Hani şimdi bize
cumaları, pazarları çiçekli bahçeler vardır,
yalnız cumaları
yalnız pazarları..
Hani şimdi biz
bir peri masalı dinler gibi seyrederiz
ışıklı caddelerde mağazaları,
hani bunlar
77 katlı yekpare camdan mağazalardır.
Hani şimdi biz haykırırız
Cevap:
açılır kara kaplı kitap:
zindan...
Kayış kapar kolumuzu
kırılan kemik
kan.
Hani şimdi bizim soframıza
haftada bir et gelir.
Ve
çocuklarımız işten eve
sapsarı iskelet gelir..
Hani şimdi biz...

İnanın:
güzel günler göreceğiz çocuklar
güneşli günler
göre-
-ceğiz.
Motorları maviliklere süreceğiz çocuklar
ışıklı maviliklere
süre-
-ceğiz.....

TARANTA-BABU'YA BEŞİNCİ MEKTUP

Görmek
işitmek
duymak
düşünmek
ve konuşmak
koşmak alabildiğine
başı dolu
başı boş
koş-
-mak...
Hehehey TARANTA - BABU
hehehey
yaşamak ne güzel şey
anasını sattığımın
yaşamak ne güzel şey..
Düşün beni
kollarım, senin üç çocuk doğurmuş
geniş kalçalarındayken...
Düşün sıcak...
Düşün kara bir taşa damlıyan
çırılçıplak
bir su sesini...
İstediğin yemişin
rengini, etini, adını düşün...
Gözdeki tadını düşün
kıpkırmızı güneşin
yemyeşil otun
ve koskocaman

masmavi bir çiçek gibi açan
ay ışığının...
Düşün TARANTA BABU!
İnsanoğlunun yüreği
kafası
kolu
yedi kat yerin altından
çekip çıkarıp
öyle ateş gözlü çelik allahlar yaratmış ki
kara toprağı bir yumrukta yere serebilir,
yılda bir veren nar
bin verebilir.
Ve dünya öyle büyük,
öyle güzel
öyle sonsuz ki deniz kıyıları
her gece hepimiz
yan yana uzanıp yaldızlı kumlara
yıldızlı suların
türküsünü dinleyebiliriz..

Yaşamak ne güzel şey
TARANTA - BABU
yaşamak ne güzel şey...
Anlıyarak bir usta kitap gibi
bir sevda şarkısı gibi duyup
bir çocuk gibi şaşarak
YAŞAMAK...
Yaşamak:
birer birer
ve hep beraber
ipekli bir kumaş dokur gibi...
Hep bir ağızdan
sevinçli bir destan
okur gibi
YAŞAMAK..

YAŞAMAK..
Ne acayip iştir ki
bu ne mene gidiştir ki TARANTA - BABU

bugün bu
"bu inanılmıyacak kadar güzel"
bu anlatılamıyacak kadar sevinçli şey:
böyle zor
bu kadar
dar
böyle kanlı
bu denlü kepaze...

KUVÂYİ MİLLİYE'DEN KARAYILAN HİKÂYESİ

(...)
Ateşi ve ihaneti gördük.
Dayandık,
dayandık her yanda,
dayandık İzmir'de, Aydın'da,
Adana'da dayandık,
dayandık, Urfa'da, Maraş'ta, Antep'te.

Antepliler silâhşor olur,
uçan turnayı gözünden
kaçan tavşanı ard ayağından vururlar
ve arap kısrağının üstünde
taze yeşil selvi gibi ince uzun dururlar.

Antep sıcak,
Antep çetin yerdir.
Antepliler silâhşor olur.
Antepliler yiğit kişilerdir.

Karayılan
Karayılan olmazdan önce
Antep köylüklerinde ırgattı.
Belki rahatsızdı, belki rahattı,
bunu düşünmeğe vakit bırakmıyordular,
yaşıyordu bır tarla sıçanı gibi
ve korkaktı bir tarla sıçanı kadar.
Yiğitlik atla, silâhla, toprakla olur,
onun atı, silâhı, toprağı yoktu.
Boynu yine böyle çöp gibi ince
ve böyle kocaman kafalıydı

Karayılan
Karayılan olmazdan önce.

Düşman Antep'e girince
Antepliler onu
korkusunu saklayan
bir fıstık ağacından
alıp indirdiler.

Altına bir at çekip
eline bir mavzer
verdiler.

Antep çetin yerdir.
Kırmızı kayalarda
yeşil kertenkeleler.
Sıcak bulutlar dolaşır havada
ileri geri...

Düşman tutmuştu tepeleri,
düşmanın topu vardı.
Antepliler düz ovada
sıkışmışlardı.
Düşman şarapnel döküyordu,
toprağı kökünden söküyordu.
Düşman tutmuştu tepeleri.
Akan : Antep'in kanıydı.
Düz ovada bir gül fidanıydı
Karayılan'ın
Karayılan olmazdan önceki siperi.
Bu fidan öyle küçük,
korkusu ve kafası öyle büyüktü ki onun,
namlıya tek fişek sürmeden
yatıyordu yüzükoyun.

Antep sıcak,
Antep çetin yerdir.
Antepliler silâhşor olur.
Antepliler yiğit kişilerdir.
Fakat düşmanın topu vardı.
Ve ne çare, kader.
düz ovayı Antepliler

düşmana bırakacaklardı.

"Karayılan" olmazdan önce
umurunda değildi Karayılan'ın
kıyamete dek düşmana verseler Antep'i.
Çünkü onu düşünmeğe alıştırmadılar.
Yaşadı toprakta bir tarla sıçanı gibi,
korkaktı da bir tarla sıçanı kadar.

Siperi bir gül fidanıydı onun,
gül fidanı dibinde yatıyordu ki yüzükoyun
ak bir taşın ardından
kara bir yılan
çıkardı kafasını.
Derisi ışıl ışıl,
gözleri ateşten al,
dili çataldı.
Birden bir kurşun gelip
kafasını aldı.
Hayvan devrildi kaldı.

Karayılan
Karayılan olmazdan önce
kara yılanın ençâmını görünce
haykırdı avaz avaz
ömrünün ilk düşüncesini:
"İbret al, deli gönlüm,
demir sandıkta saklansan bulur seni,
ak taş ardında kara yılanı bulan ölüm."

Ve bir tarla sıçanı gibi yaşayıp
bir tarla sıçanı kadar korkak olan,
fırlayıp atlayınca ileri
bir dehşet aldı Anteplileri,
seğirttiler peşince.
Düşmanı tepelerde yediler.
Ve bir tarla sıçanı gibi yaşayıp
bir tarla sıçanı kadar korkak olana :
KARAYILAN dediler.

PİRAYE İÇİN YAZILMIŞ SAAT 21-22 ŞİİRLERİ'NDEN

Ne güzel şey hatırlamak seni:
ölüm ve zafer haberleri içinden,
hapiste
ve yaşım kırkı geçmiş iken...

Ne güzel şey hatırlamak seni:
bir mavi kumaşın üstünde unutulmuş olan elin
ve saçlarında
vakur yumuşaklığı canımın içi İstanbul toprağının...
İçimde ikinci bir insan gibidir
seni sevmek saadeti...
Parmakların ucunda kalan kokusu sardunya yaprağının,
güneşli bir rahatlık
ve etin daveti:
kıpkızıl çizgilerle bölünmüş
sıcak
koyu bir karanlık...

Ne güzel şey hatırlamak seni,
yazmak sana dair,
hapiste sırtüstü yatıp seni düşünmek :
filânca gün, falanca yerde söylediğin söz,
kendisi değil
edasındaki dünya...

Ne güzel şey hatırlamak seni.
Sana tahtadan bir şeyler oymalıyım yine :
bir çekmece
bir yüzük,
ve üç metre kadar ince ipekli dokumalıyım.
Ve hemen
fırlayarak yerimden
penceremde demirlere yapışarak
hürriyetin sütbeyaz maviliğine
sana yazdıklarımı bağıra bağıra okumalıyım...

Ne güzel şey hatırlamak seni :
ölüm ve zafer haberleri içinden,
hapiste
ve yaşım kırkı geçmiş iken...

27 Ekim 1945

Bir elmanın yarısı biz
yarısı bu koskoca dünya.
Bir elmanın yarısı biz
yarısı insanlarımız.
Bir elmanın yarısı sen
yarısı ben
ikimiz...

FEVKALÂDE MEMNUNUM DÜNYAYA GELDİĞİME

Fevkalâde memnunum dünyaya geldiğime,
toprağını, aydınlığını, kavgasını ve ekmeğini seviyorum.
Kutrunun ölçüsünü santimine kadar bilmeme rağmen
ve meçhulüm değilken güneşin yanında oyuncaklığı
dünya, inanılmayacak kadar büyüktür benim için.
Dünyayı dolaşmak,
görmediğim balıkları, yemişleri, yıldızları görmek isterdim.
Halbuki ben
yalnız yazılarda ve resimlerde yaptım Avrupa yolculuğumu.
Mavi pulu Asya'da damgalanmış
bir tek mektup bile almadım.
Ben ve bizim mahalle bakkalı
ikimiz de kuvvetle meçhulüz Amerika'da.
Fakat ne zarar,
Çin'den İspanya'ya, Ümit Burnu'ndan Alaska'ya kadar
her mili bahride, her kilometrede dostum ve düşmanım var.
Dostlar ki bir kerre bile selâmlaşmadık
aynı ekmek, aynı hürriyet, aynı hasret için ölebiliriz.
Ve düşmanlar ki kanıma susamışlar
kanlarına susamışım.
Benim kuvvetim:
bu büyük dünyada yalnız olmamaklığımdır.
Dünya ve insanları yüreğimde sır
ilmimde muamma değildirler.
Ben kurtarıp kellemi nida ve sual işaretlerinden,
büyük kavgada
açık ve endişesiz
girdim safıma.
Ve dışımda bu safın

toprak ve sen
bana kâfi gelmiyorsunuz.
Halbuki sen harikulâde güzelsin
toprak sıcak ve güzeldir.

YİRMİNCİ ASRA DAİR

— Uyumak şimdi,
uyanmak yüz yıl sonra, sevgilim...

— Hayır,
kendi asrım beni korkutmuyor
ben kaçak değilim.
Asrım sefil,
asrım yüz kızartıcı,
asrım cesur,
büyük
ve kahraman.
Dünyaya erken gelmişim diye kahretmedim hiçbir zaman.
Ben yirminci asırlıyım
ve bununla övünüyorum.
Bana yeter
yirminci asırda olduğum safta olmak
bizim tarafta olmak
ve dövüşmek yeni bir âlem için...

— Yüz yıl sonra, sevgilim...

— Hayır, her şeye rağmen daha evvel.
Ve ölen ve doğan
ve son gülenleri güzel gülecek olan yirminci asır
(benim şafak çığlıklarıyla sabaha eren müthiş gecem),
senin gözlerin gibi, Hatçem,
güneşli olacaktır...

YAŞAMAYA DAİR

1

Yaşamak şakaya gelmez,
büyük bir ciddiyetle yaşayacaksın
bir sincap gibi meselâ,
yani, yaşamanın dışında ve ötesinde hiçbir şey beklemeden,
yani, bütün işin gücün yaşamak olacak.

Yaşamayı ciddiye alacaksın,
yani, o derecede, öylesine ki,
meselâ, kolların bağlı arkadan, sırtın duvarda,
yahut, kocaman gözlüklerin,
beyaz gömleğinle bir laboratuvarda
insanlar için ölebileceksin,
hem de yüzünü bile görmediğin insanlar için,
hem de hiç kimse seni buna zorlamamışken,
hem de en güzel, en gerçek şeyin
yaşamak olduğunu bildiğin halde.

Yani, öylesine ciddiye alacaksın ki yaşamayı,
yetmişinde bile, meselâ, zeytin dikeceksin,
hem de öyle çocuklara falan kalır diye değil,
ölmekten korktuğun halde ölüme inanmadığın için,
yaşamak, yani ağır bastığından.

YAŞAMAYA DAİR

2

Diyelim ki, ağır ameliyatlık hastayız,
yani, beyaz masadan
bir daha kalkmamak ihtimali de var.
Duymamak mümkün değilse de biraz erken gitmenin kederini
biz yine de güleceğiz anlatılan Bektaşi fıkrasına,
hava yağmurlu mu, diye bakacağız pencereden,
yahut da yine sabırsızlıkla bekleyeceğiz
en son ajans haberlerini.

Diyelim ki, dövüşülmeye değer bir şeyler için,
diyelim ki, cephedeyiz.
Daha orda ilk hücumda, daha o gün
yüzükoyun kapaklanıp ölmek de mümkün.
Tuhaf bir hınçla bileceğiz bunu,
fakat yine de çıldırasıya merak edeceğiz
belki yıllarca sürecek olan savaşın sonunu.

Diyelim ki, hapisteyiz,
yaşımız da elliye yakın,
daha da on sekiz sene olsun açılmasına demir kapının.
Yine de dışarıyla beraber yaşayacağız,
insanları, hayvanları, kavgası ve rüzgârıyla
yani, duvarın arkasındaki dışarıyla.

Yani, nasıl ve nerde olursak olalım
hiç ölünmeyecekmiş gibi yaşanacak...

YAŞAMAYA DAİR

3

Bu dünya soğuyacak,
yıldızların arasında bir yıldız,
hem de en ufacıklarından,
mavi kadifede bir yaldız zerresi yani,
yani, bu koskocaman dünyamız.

Bu dünya soğuyacak günün birinde,
hattâ bir buz yığını
yahut ölü bir bulut gibi de değil,
boş bir ceviz gibi yuvarlanacak
zifiri karanlıkta uçsuz bucaksız.

Şimdiden çekilecek acısı bunun,
duyulacak mahzunluğu şimdiden.
Böylesine sevilecek bu dünya
"Yaşadım" diyebilmen için...

HAPİSTE YATACAK OLANA BAZI ÖĞÜTLER

Dünyadan memleketinden insandan
umudun kesik değil diye
ipe çekilmeyip de
atılırsan içeriye
yatarsan on yıl on beş yıl
daha da yatacağından başka
sallansaydım ipin ucunda
bir bayrak gibi keşke
demeyeceksin
yaşamakta ayak direyeceksin.

Belki bahtiyarlık değildir artık
boynunun borcudur fakat
düşmana inat
bir gün fazla yaşamak.

İçerde bir tarafınla yapyalnız kalabilirsin
kuyunun dibindeki taş gibi
fakat öbür tarafın
öylesine karışmalı ki dünyanın kalabalığına
sen ürpermelisin içerde
dışarda kırk günlük yerde yaprak kıpırdasa.

İçerde mektup beklemek
yanık türküler söylemek bir de
bir de gözünü tavana dikip sabahlamak
tatlıdır ama tehlikelidir.

Tıraştan tıraşa yüzüne bak
unut yaşını
koru kendini bitten
bir de bahar akşamlarından.
bir de ekmeği
son lokmasına dek yemeyi
bir de ağız dolusu gülmeyi unutma hiçbir zaman.

Bir de kim bilir
sevdiğin kadın seni sevmez olur
ufak iş deme

yemyeşil bir dal kırılmış gibi gelir
içerdeki adama.

İçerde gülü bahçeyi düşünmek fena
dağları deryaları düşünmek iyi
durup dinlenmeden okumayı yazmayı
bir de dokumacılığı tavsiye ederim sana
bir de ayna dökmeyi.

Yani içerde on yıl on beş yıl
daha da fazlası hattâ
geçirilmez değil
geçirilir
kararmasın yeter ki
sol memenin altındaki cevahir.

SAMAN SARISI'NDAN

(...)
sen mutluluğun resmini yapabilir misin Abidin
işin kolayına kaçmadan ama
gül yanaklı bebesini emziren melek yüzlü anneciğin resmini değil
ne de ak ortüde elmaların
ne de akvaryumda su kabarcıklarının arasında dolanan kırmızı balığınkini
sen mutluluğun resmini yapabilir misin Abidin
1961 yazı ortalarında Küba'nın resmini yapabilir misin
çok şükür çok şükür bugünü de gördüm ölsem de gam yemem
gayrının resmını yapabilir misin üstat
yazık yazık Havana'da bu sabah doğmak varmışın resmini yapabilir mısın
bir el gördüm Havana'nın 150 kilometre doğusunda deniz kıyısına yakın bir duvarın üstünde bir el gördüm
ferah bir türküydü duvar
el okşuyordu duvarı
el altı aylıktı okşuyordu boynunu anasının
on yedi yaşındaydı el ve Mariya'nın memelerini okşuyordu avucu nasır nasırdı ve Karayip denizi kokuyordu.
yirmi yaşındaydı el ve okşuyordu boynunu altı aylık oğlunun
yirmi beş yaşındaydı el ve okşamayı unutmuştu çoktan
otuz yaşındaydı el ve Havana'nın 150 kilometre doğusunda deniz

kıyısında bir duvarın üstünde gördüm onu
okşuyordu duvarı
sen el resimleri yaparsın Abidin bizim ırgatların demircilerin ellerini
Kübalı balıkçı Nikolas'ın da elini yap karakalem
kooperatiften aldığı pırıl pırıl evinin duvarında okşamaya kavuşan
ve okşamayı bir daha yitirmeyecek Kübalı balıkçı Nikolas'ın
elini
kocaman bir el
deniz kaplumbağası bir el
ferah bir duvarı okşayabildiğine inanamayan bir el
artık bütün sevinçlere inanan bir el
güneşli denizli kutsal bir el
Fidel'in sözleri gibi bereketli topraklarda şekerkamışı hızıyla fışkırıp
yeşerip ballanan umutların eli
1961'de Küba'da çok renkli çok serin ağaçlar gibi evler ve çok rahat
evler gibi ağaçlar diken ellerden biri
çelik dökmeğe hazırlanan ellerden biri
mitralyözü türküleştiren türküleri mitralyözleştiren el
yalansız hürriyetin eli
Fidel'in sıktığı el
ömrünün ilk kurşunkalemiyle ömrünün ilk kâadına hürriyet
sözcüğünü yazan el
hürriyet sözcüğünü söylerken sulanıyor ağızları Kübalıların
balkutusu bir karpuzu kesiyorlarmış gibi
ve gözleri parlıyor erkeklerinin
ve kızlarının eziliyor içi dokununca dudakları hürriyet sözcüğüne
ve koca kişileri en tatlı anılarını çekip kuyudan yudum yudum içiyor
mutluluğun resmini yapabilir misin Abidin
(...)

SEVERMİŞİM MEĞER

yıl 62 Mart 28
Pırağ-Berlin tireninde pencerenin yanındayım
akşam oluyor
dumanlı ıslak ovaya akşamın yorgun bir kuş gibi inişini
severmişim meğer
akşamın inişini yorgun kuşun inişine benzetmeyi sevmedim

toprağı severmişim meğer
toprağı sevdim diyebilir mi onu bir kez olsun sürmeyen

ben sürmedim
Pılatonik biricik sevdam da buymuş meğer

meğer ırmağı severmişim
ister böyle kımıldanmadan aksın kıvrıla kıvrıla tepelerin eteğinde
doruklarına şatolar kondurulmuş Avrupa tepelerinin
ister uzasın göz alabildiğine dümdüz
bilirim ırmak yeni ışıklar getirecek sen göremiyeceksin
bilirim ömrümüz beygirinkinden azıcık uzun karganınkinden alabildiğine kısa
bilirim benden önce duyulmuş bu keder
benden sonra da duyulacak
benden önce söylenmiş bunların hepsi bin kere
benden sonra da söylenecek

gökyüzünü severmişim meğer
kapalı olsun açık olsun
Borodino savaş alanında Andırey'in sırtüstü seyrettiği gökkubbe
hapiste Türkçeye çevirdim iki cildini Savaşla Barış'ın
kulağıma sesler geliyor
gökkubbeden değil meydan yerinden
gardiyanlar birini dövüyor yine

ağaçları severmişim meğer
çırılçıplak kayınlar Moskova dolaylarında Peredelkino'da kışın çıkarlar karşıma alçakgönüllü kibar
kayınlar Rus sayılıyor kavakları Türk saydığımız gibi
İzmir'in kavakları
dökülür yaprakları
bize de Çakıcı derler
yâr fidan boylum
yakarız konakları
Ilgaz ormanlarında yıl 920 bir keten mendil astım bir çam dalına
ucu işlemeli

yolları severmişim meğer
asfaltını da
Vera direksiyonda Moskova'dan Kırım'a gidiyoruz Koktebel'e
asıl adı Göktepe ili
bir kapalı kutuda ikimiz
dünya akıyor iki yandan dışarda dilsiz uzak

hiç kimseyle hiçbir zaman böyle yakın olmadım
eşkiyalar çıktı karşıma Bolu'dan inerken Gerede'ye kırmızı yolda ve yaşım on sekiz
yaylıda canımdan gayrı alacakları eşyam da yok
ve on sekizimizde en değersiz eşyamız canımızdır
bunu bir kere daha yazdımdı
çamurlu karanlık sokakta bata çıka Karagöze gidiyorum ramazan gecesi
önde körüklü kâat fener
belki böyle bir şey olmadı
belki bir yerlerde okudum sekiz yaşında bir oğlanın Karagöze gidişini ramazan gecesi İstanbul'da dedesinin elinden tutup
dedesi fesli ve entarisinin üstüne samur yakalı kürkünü giymiş
ve harem ağasının elinde fener
ve benim içim içime sığmıyor sevinçten

çiçekler geldi aklıma her nedense
gelincikler kaktüsler fulyalar
İstanbul'da Kadıköy'de Fulya tarlasında öptüm Marika'yı
ağzı acıbadem kokuyor
yaşım on yedi
kolan vurdu yüreğim salıncak bulutlara girdi çıktı
çiçekleri severmişim meğer
üç kırmızı karanfil yolladı bana hapishaneye yoldaşlar 1948
yıldızları hatırladım
severmişim meğer
ister aşağıdan yukarıya seyredip onları şaşıp kalayım
ister uçayım yanıbaşlarında

kosmos adamlarına sorularım var
çok daha iri iri mi gördüler yıldızları
kara kadifede koskocaman cevahirler miydiler
turuncuda kayısılar mı
kibirleniyor mu insan yıldızlara biraz daha yaklaşınca
renkli fotoğraflarını gördüm kosmosun Ogonyok dergisinde
kızmayın ama dostlar non figüratif mi desek soyut mu desek işte o soydan yağlı boyalara benziyordu kimisi yani dehşetli figüratif ve somut
insanın yüreği ağzına geliyor karşılarında
sınırsızlığı onlar hasretimizin aklımızın ellerimizin
onlara bakıp düşünebildim ölümü bile şu kadarcık keder duymadan

kosmosu severmişim meğer

gözümün önüne kar yağışı geliyor
ağır ağır dilsiz kuşbaşısı da buram buram tipisi de
meğer kar yağışını severmişim

güneşi severmişim meğer
şimdi şu vişne reçeline bulanmış batarken bile
güneş İstanbul'da da kimi kere renkli kartpostallardaki gibi batar
ama onun resmini sen öyle yapmıyacaksın

meğer denizi severmişim
hem de nasıl
ama Ayvazofski'nin denizleri bir yana

bulutları severmişim meğer
ister altlarında olayım ister üstlerinde
ister devlere benzesinler ister ak tüylü hayvanlara

ayışığı geliyor aklıma en aygın baygını en yalancısı en küçük burjuvası
severmişim
yağmuru severmişim meğer
ağ gibi de inse üstüme ve damlayıp dağılsa da camlarımda yüreğim beni olduğum yerde bırakır ağlara dolanık ya da bir damlanın içinde ve çıkar yolculuğa hartada çizilmemiş bir memlekete gider
yağmuru severmişim meğer
ama neden birdenbire keşfettim bu sevdaları Pırağ-Berlin tireninde yanında pencerenin
altıncı cigaramı yaktığımdan mı
bir teki ölümdür benim için
Moskova'da kalan birilerini düşündüğümden mi geberesiye
saçları saman sarısı kirpikleri mavi

zifiri karanlıkta gidiyor tiren
zifiri karanlığı severmişim meğer
kıvılcımlar uçuşuyor lokomotiften
kıvılcımları severmişim meğer
meğer ne çok şeyi severmişim de altmışımda farkına vardım bunun
Pırağ-Berlin tireninde yanında pencerenin yeryüzünü dönülmez bir yolculuğa çıkmışım gibi seyrederek

Sait Faik Abasıyanık (1906-1954)

ŞİMDİ SEVİŞME VAKTİ

Çıplak heykeller yapmalıyım,
Çırılçıplak heykeller
Nefis rüyalarınız için
Ey önünden geçen ak sakallı kasketli,
Yırtık mintanından adaleleri gözüken
Dilenci
Sana önce
Şiirlerin tadını
Aşkların tadını
Kitaplardan tattırmalıyım
Resimlerden duyurmalıyım, resimlerden...

Şu oğlan çocuğuna bak
Fırça sallıyor
Kokmuş manifaturacının ayağına
Dörtyüzbin tekliğinden
On kuruş verecek.

Seni satmam çocuğum
Dörtyüzbin tekliğe,
Ne güzel kaşların var
Ne güzel bileklerin
Hele ne ellerin var, ne ellerin.

Söylemeliyim,
Yok
Yok... meydanlarda bağırmalıyım.
Bu küçük
Güllerin buram buram tüttüğü
Anadolu şehri kahvesinde
Kiraz mevsiminin
Sevişme vakti olduğunu.

Resimler seyrettirmeli, şiirler okutturmalıyım
Baygınlık getiren şiirler
Kiraz mevsimi, kiraz
Küfelerle dolu pazar.
Zambaklar geçiriyor bir kadın.
Bir kadın bir bakraç yoğurt götürüyor
Sallıyor boyacı çocuğu fırçasını
Belediye kahvesinde hâlâ o eski, o yalancı
O biçimsiz bizans şarkısı.

Sana nasıl bulsam, nasıl bilsem,
Nasıl etsem nasıl yapsam da
Meydanlarda bağırsam
Sokakbaşlarında sazımı çalsam
Anlatsam şu kiraz mevsiminin
Para kazanmak mevsimi değil
Sevişme vakti olduğunu...

Bir kere duyursam hele güzelliğini, tadını,
Sonra oturup hüngür hüngür ağlasam
Boş geçirdiğim, bağırmadığım sustuğum günlere
Mezarımda bu güzel, uzun kaşlı boyacı çocuğunun
Oğlu bir şiir okusa
Karacaoğlan'dan
Orhan Veli'den
Yunus'tan, Yunus'tan...

Cahit Sıtkı Tarancı (1910-1956)

MEMLEKET İSTERİM

Memleket isterim
Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;
Kuşların çiçeklerin diyarı olsun.

Memleket isterim
Ne başta dert ne gönülde hasret olsun;
Kardeş kavgasına bir nihayet olsun.

Memleket isterim
Ne zengin fakir, ne sen ben farkı olsun;
Kış günü herkesin evi barkı olsun.

ÇOCUKLUK

Affan Dede'ye para saydım,
Sattı bana çocukluğumu.
Artık ne yaşım var, ne adım;
Bilmiyorum kim olduğumu.
Hiçbir şey sorulmasın benden;
Haberim yok olan bitenden.

Bu bahar havası, bu bahçe;
Havuzda su şırıl şırıldır.
Uçurtmam bulutlardan yüce,
Zıpzıplarım pırıl pırıldır.
Ne güzel dönüyor çemberim;
Hiç bitmese horoz şekerim!

İYİMSERLİK

Sen böyle gün günden daha güzel, daha ince
Ben böyle gün günden daha âşık daha cesur
Aranan bahtiyar adamın gömleği olur
Poplin gömleğimin söküğünü sen dikince

Örnek bir yuva kurmaktayız namuslu vakur
Aşk var bu evin temelinde harçların şahı
Gelecek günlerin en güzeli en ferahı
Kalbi temiz alnı ak sevişenlerin olur

ADAYA DAVET

Bana sor güzelim, üzme kendini,
Ben şairim,
Elbette bilirim
Bu yağmurun ne zaman dineceğini;
Ne zaman açacağını havanın;
Ada'ya kaçta vapur var,
Çamlarda nasıl sevişir âşıklar.
Tadını, lezzetini o sevdanın.
Şöyle bir gülümseyiver,
Derhal dinecek yağmur.
Haydi bizi bekliyor vapur;
Bu tramvay Köprü'ye gider.

KARANLIKTAKİ HAZİNE

Karanlığa sevgiyle baktığım gece gördüm
Hâlâ o güven sevinciyle uçmakta gönlüm
Süründüğümüz bu çamur deryasından uzak
Bu yerlere uğramamış bir bahar içinde
Gerçekten cennet misali bir dünya kuracak
Gürbüz nesiller büyüyor sağlıklar içinde

Çocuklarımız torunlarımız var içinde

Ziya Osman Saba (1910-1957)

BEYAZ

Bir bademin altına, yorgun, oturmak biraz,
Ayrı ayrı seyretmek çiçek açmış her dalı.
Artık bütün renklerden, artık uzaklaşmalı:
Beyaz işte, aylardır gözümde tüten beyaz.

Kış bitti... Uzaklarda ilk ümitler gibi yaz,
Duyuyorum bu sabah, kış içimden çıkalı,
İçimin dört duvarı bembeyaz badanalı,
Ah, sade nefes almak, göğsüme dolan bu haz...

Bir kuş ötecek şimdi... Havada bir durgunluk,
Mermeriyle konuşan açık kalmış bir musluk,
Beyaz çiçeklerini tektük düşüren kiraz.

Bahar pınarlarından içime damlıyan su,
Bembeyaz çiçeklerin ıslak, temiz kokusu,
Kış bitti... Uzaklarda ilk ümitler gibi yaz...

DİLEK

Mesut olmuş görmek isterdim hepinizi.
Her bahar gününde, dertliyi, ümitsizi.
Terfi etmiş memur, sınıf geçmiş öğrenci,
Kadını, erkeği, yaşlısı, genci,
Bir bayram sevinciyle, kol kola, sokaklarda.
Su başlarında, ağaç altlarında, parklarda
Sevgililer, baş başa, muratlarına ermiş.
Çocuklar, el ele, bir halka oluvermiş.
Görmek isterdim camlardan, odalarda oturmuş,
Radyoyu açmış, küçük sofrayı kurmuş.
Yol, meydan, dere, tepe, dağ, bayır, kır...
Vapurlar, limanlarda, yola çıkmaya hazır.
Gazinolar, plajlar, sinemalar açık.
Her dilden bir şarkı, her dudakta bir ıslık.
Ne yoksul ahı, ne dul hıçkırığı, ne hasta iniltisi
Mesut olmuş görmek isterdim hepinizi!...

NEFES ALMAK

Nefes almak, içten içe, derin derin,
Taze, ılık, serin,
Duymak havayı bağrında.

Nefes almak, her sabah uyanık,
Ağaran güne penceren açık,
Bir ağaç gölgesinde, bir su kenarında.

Üstünde gökyüzü, ufuklara karşı.
Senin her yer: Caddeler, meydanlar, çarşı...
Kardeşim, nefes alıyorsun ya!

Koklar gibi maviliği, rüzgârı öper gibi,
Ananın südünü emer gibi,
Kana kana, doya doya...

Nefes almak, kolunda bir sevgili,
Kırlarda, bütün bir pazar tatili.
Bahar, yaz, kış.

Nefes almak, akşam, iş bitince,
Çoluk çocuğunla artık bütün gece,
Nefesin nefeslerine karışmış.

Yatakta rahat, unutmuş, uykulu,
Yanında karına uzatıp bir kolu,
Nefes almak.

O dolup boşalan göğse...
Uyumak, sevmek, nefes nefese,
Kalkıp adım atmak, tutup ıslık çalmak

Sürahide, ışıl ışıl, içilecek su.
Deniz kokusu, toprak kokusu, çiçek kokusu.
Yüzüme vuran ışık, kulağıma gelen ses.

Ah, bütün sevdiklerim, her şey, herkes...
Anlıyorum, birbirinden mukaddes,
Alıp verdiğim her nefes.

DENİZ KIYISINDAKİ KULÜBE

Bir deniz kıyısında kursam kulübemi...
İsterim her şeyim denizden yana olsun.
Çakıl taşları, şeytanminarelerim, yosun,
Deniz sesi, deniz ufku, deniz meltemi...

Pırıl pırıl enginlerden geçecek bir gemi.
Yelkenler, kürekler, bir ömür, kayıklarla,
Kulaçlamak suları, konuşmak balıklarla,
Koşmak kumlarda yalnayak.

Ah, bir deniz kıyısında, buralardan uzak,
Başımızı sokacak bir kovuk;
Çoluk çocuk,
Yaz, kış.

Dalgaların kıyıya bırakacağı barış,
Kardeş kardeş,
Bütün gün gökyüzünde tanrısal güneş,
Akşamları gurub, sabahları şafak.

Günler ya serin, ya sıcak.
Ne kin artık, ne garez, ne hırs, ne tamah,
Bir mutluluk içinde kalbim, aydınlık, ferah,
Çarpacak...

Rıfat Ilgaz (1911)

KİTAPLAR

Üç odalı bir ev kiraladığım gün,
kurtulacak kitaplarım
merdiven altındaki şeker sandığından.
Belki de gün geçtikçe,
tabanında halı döşeli
bir kitaplığım olacak.
Benden söz açıldı mı
önce kitaplarımın sayısı söylenecek
sonra baremdeki derecem...
Bense her şeyden uzak,
kitaplarımın ortasında kendimi unutacağım!
Evde bulunmadığım günler
"Meşgul!" diyecek beni soranlara
güler yüzlü hizmetçim.
Başka bir gün masamın başında
en kalın kitabımı okur görünürken
bastıracak misafirlerim...
En yakın dostumun bile
dalgın dalgın bakıp yüzüne
adını soracağım!
Çıkarırken gözlüğümü
eski mahalle arkadaşıma
"Nerde tanıştıktı,
yabancı gelmiyor yüzünüz?" diyeceğim;
dalgınlığım onları güldürmeyecek.
Sorarlarsa dünyanın gidişini
duvarlardaki büyük adam resimlerine bakarak
Eflatun'dan satırlar okuyacağım.

YAZ GELİYOR

Hepimize geçmiş olsun,
atlattık bu kışı da burnumuz kanamadan.
Sıkıntımız kalmadı soğuktan yana.
Oduna, bundan sonra

çamaşırdan çamaşıra iş düşecek,
kömüre misafirden misafire...
Kaynamasa da olur tencere,
açtı gözlerini güneşe soğanlar,
su yürüdü domateslere...
Artık kömürlüğün önünden geçmek
ne beni korkutacak, ne oğlumu.
Bir türlü gözü doymayan sobamızı
kapatacağız merdiven altına.
Çoluk çocuk sokaklara dökülecek,
söğüt dalından atına atlayan oğlum
fethedecek Aksaray'ı baştan başa.
Nerde görürse asılacak kuyruğuna
bizi bütün bir kış unutan
sütçü beygirinin.
Veresiye vermeyen mahalle bakkalının
korkarım indirecek camlarını.
Sonra arkasına düşecek
mahalleye şarkılarla giren
kiraz sepetlerinin!

İÇELİM!

İşte bir aradayız!
Sağlığından haber beklediklerimiz yanımızda;
Ve aramızda uzun zamandır
Yüzünü görmediklerimiz!
Kimimiz mahpustan dönmüşüz
Kimimiz sürgünden!
Bu akşam keyfimiz yerinde,
Günlük dertlerimizden sıyrılmışız,
Nasıl kazanıldığını unutmuşuz paranın
Elimiz o kadar açık;
Harcayalım neşemiz için!
İyisi gelsin şarabın,
Yüklü olsun mezeler!
Nöbetçisiz geçiyor akşamımız demek,
Kilitsiz, demir parmaklıksız;
İstersek burda keser konuşmamızı,
Çıkarız kol kola, kelepçesiz.

Dolaşırız canımızın çektiği sokakta.
Özlemini çekmişiz uzun zaman
Dostların ve aydınlığın.
Duymuşuz her çeşit yalnızlığı
Tek başımıza.
İki çift laf etmenin karşılıklı,
Ne demek olduğunu öğrenmişiz.
Konuşalım,
Bir suç olduğunu bilerek her sözümüzün.
Güzel günlerin yaklaştığını söyleyelim,
Dört yanımızı kollayarak.
Ne olacak, bilir miyiz birazdan?
Belki hesabı sorulacak neşemizin.
Kaldıralım son kadehleri,
Ayrılalım arkadaşlar,
Ayrılırken öpüşelim!

AYDIN MISIN

Kilim gibi dokumada mutsuzluğu
Gidip gelen kara kuşlar havada
Saflar tutulmuş top sesleri gerilerden
Tabanında depremi kara güllelerin
Duymuyor musun

Kaldır başını kan uykulardan
Böyle yürek böyle atardamar
Atmaz olsun
Ses ol ışık ol yumruk ol
Karayeller başına indirmeden çatını
Sel suları bastığın toprağı dönüm dönüm
Alıp götürmeden büyük denizlere
Çabuk ol

Tam çağı işe başlamanın doğan günle
Bul içine tükürdüğün kitapları yeniden
Her satırında buram buram alınteri
Her sayfası günlük güneşlik
Utanma suçun tümü senin değil
Yırt otuzunda aldığın diplomayı
Alfabelik çocuk ol

Yollar kesilmiş alanlar sarılmış
Tel örgüler çevirmiş yöreni
Fırıl fırıl alıcı kuşlar tepende
Benden geçti mi demek istiyorsun
Aç iki kolunu iki yanına
Korkuluk ol

LEYLÂKLARINI ANLATIYORUM

Leylâk getiriyorsun bana güneşli bir gün
Onu saçlarından topladığın belli
Bir leylâk bahçesisin karşımda

Böyle kucağında kalsa daha iyi
Bir vazoya bırakıp gidiyorsun
Sen gidiyorsun leylâklar kalıyor mu sanki
Önce renkleri gidiyor arkandan
Nesi varsa gidiyor soyunarak

Her vazoya baktıkça karşımdasın ne tuhaf
Her kokladıkça dönüp dönüp geliyorsun
Düşünceler gibi filizleniyorsun gün geçtikçe
Yaprak yaprak gelişiyorsun
Leylâk leylâk bakıyorsun gözlerimin içine
Ölümsüz bir mevsim oluyorsun

Bedri Rahmi Eyuboğlu (1913-1975)

OĞLUM MEHMEDE MEYVELERİMİZİ TAKDİM EDERİM

İşte armutlarımız çırılçıplak
Ne avret mahallerinde yaprak
Ne de kendilerini verirken naz ederler
Üç aylık sahibinin gülüşü
Yağmurun kendiliğinden dökülüşü gibi
Herşeylerini verirler
Yabana atma meyvelerin şehvetini tosunum
Şehvetle nur
Yalnız meyvelerin cennetinde
Haşrüneşr olur
Dalından ayrılan meyveye kulak ver
Hâlâ içerisinde toprağın uğultusu
Ve için için akan serin çeşmeler.
Isır meyveleri tosunum birer birer
İnsan oğlu cennetlerin en güzeline
Meyveleri ısırarak girer.
Oğlum Mehmede meyvelerimizi takdim ederim
Dilerim Allahtan
Meyve ağaçları sıralansın ömrün boyunca
Hazzın biri tükenmeden
Öteki yansın dallarda alev alev
Ve rüyalarına salkımların buğusu dolsun
Cürmün çağla taşlamaktan
Yaran böğürtlen dikenlerinden
Ölümün ağulu dutlardan olsun.

YAR YÜREĞİN YAR

Elmayı ikiye böldüler
İçinden kurt çıktığın gördüler
Ağacı lime lime dildiler
Böceğin halinden bildiler.
Ferman padişahınsa dağlar bizimdir denildi
Dağların bağrı deşildi
Çözüldü mevsimlerin sırrı yaprak yaprak
Yedi kat yerin dibinden haber getirdi
Gözünü sevdiğim tohum, gözünü sevdiğim toprak.

Kılı kırka yardılar oğul
Suyun sudan gizlisi kalmadı
Buğdayın macerası meydanda
Yıldızların sırrı aşikâr oldu.
Arı gözümüzün önünde sızdı balını
Karanfil alevini
Kırlangıcın alın yazısı
Penceremizin önünde yazıldı.
Bir sensin gizlenen oğul
Ağlarsın gizli gizli
Seversin gizli gizli
Ölürsün gizli gizli
Çatlasın arzudan, iştihadan
Yer yarılır yere geçersin
Söylemezsin.
Yar yar yüreğin yar vakit tamamdır
Neler aldın dünyamızdan bunca zamandır.
Yar yüreğin yar gör ki neler var
Belki seyyah kuşların ömrü kadar sade aydınlık
Belki vişne çiçekleri kadar beyaz ılık
Belki de çürümüş yılanlar kadar murdar
Belki mahzende yıllanmış şarap kadar lezzetli
Bir aşktır fışkırıp çıkacak
Ne çıkarsa bahtımıza
Yar yüreğin yar bölüşelim
Beraber ağlayalım dertleşelim.
Yar yüreğin yar yarmağa değer
Bir insan tanımak, oğul, bir cihan tanımağa bedel.

BAHAR VE BİZ

Yılda bir kere çıldırır ağaçlar sevincinden
Rabbim ne güzel çıldırır.
Yılda bir kere uzatır avuçlarını yaprak;
Sevincinden titreyerek.
Yılda bir kere kendini verir toprak
Yılda bir kere yarılır bahçeler hazdan
Rabbim ne güzel yarılır.
Biz de bir kere sevinebilseydik.
Çiçek açmış ağaçlar gibi çıldırasıya.
Kimbilir belki bir gün sulh olunca

Biz de deliler gibi seviniriz,
Ağaçları ve baharı taklit ederiz
Renkli bez parçalarıyle donatırız şehri
Renkli ampuller asarız pencerelerden
Kimbilir belki bir gün sulh olunca
Biz de çatır çatır çatlarız binbir yerimizden
Ağaçlar gibi.

GÜZEL İLE FAYDALI

Ben arıya arı demem
Arının balı olmalı
Ben güzele güzel demem
Güzel faydalı olmalı
Güzel dediğin işe yaramalı
Kadın mı? Hamur yoğurmalı
Çocuk doğurmalı
Ağaç mı? Meyve vermeli
Çiçek mi? Kokmalı
Bayramdan bayrama neyleyim güzeli
Güzel dediğin her Allahın günü
Yanı başımızda olmalı
Yağmur misali hem gözümüze, hem gönlümüze
Hem toprağımıza yağmalı.
Güzel dediğin yağmur misali hepimizin olmalı.

SEVGİ ÜSTÜNE

Bütün kitapları yakmalı
Sevda üstüne ne söylemişlerse yalandır
Kitaplara göre insan
Karanlıkta yüzüne bin mumluk lâmba tutulmuş
Gözleri, yüreği kamaşmış insandır
Aptaldır, hastadır, kahramandır
Bütün kitapları yakmalı
Sevda üstüne ne söylemişlerse yalandır.
İçinde bir tek suret yaşayan yüreğe yürek mi derler
Bir tek yaprak veren dalın boynun burarlar
Bir tek meyve veren dalı keserler
İnsan dediğin bir buğday tarlası gibi olmalı

Esti mi rüzgâr bir değil milyonlar için esmeli
Bir tek meyve veren dalı kesmeli
İnsan dediğin derya misali
Üstünde milyonlarca dalga
İçinde kıyametler kopmalı
İnsan dediğin derya misali
Uçsuz bucaksız olmalı.

Gel çıkalım sevgilim gel
Gel kurtulalım birler hanesinden
Çekelim gidelim bir uçtan uca
Açalım yüreğimizin kapılarını sonuna kadar
Sevelim sevelim sevelim
Sevebileceğimiz kadar

GEL VUR

Bak şu güneş nasıl geliyor.
Sen de öyle gel be!!!!

Bak şu ışık nasıl vuruyor
Sen de öyle vur be!!!!

ARKADAŞIN VAR MI ONDAN HABER VER ONDAN ÖTESİ KAÇ PARA EDER

Sen yoktun ama arkadaşlık vardı
73 yılının Temmuzunda Paris ol kadardı
Arkadaşlığımız kadar
Uzaktan uzağa iğde ağacı
Altın tozlu gümüş yüzlü
Usul usul yetim yetim kokardı
Sen yoktun ama arkadaşlık vardı
Bir mavi dumandır tüter
Bir garip serçedir öter
Bir kulak ikide bir çınlardı
Her şeyin yanında içinde
Her şeyin üstünde canında ciğerinde
Bir şey var özlü tatlı ılık
Adına kurban olduğum arkadaşlık

Sen yoktun ama arkadaşlık vardı
Çok şükür
Ol kimse ki arkadaşı yoktur
Yüzüne tükür
Hayır dur tükürme ayıptır
Ona bir arkadaş bul

Sen yoktun ama arkadaşlık vardı
Ve 73'te girdim altmış yaşına
Benim bir arkadaşım var çok şükür
Darısı senin başına

Kızgın demiri suya daldıranda
Bir acaip ıslık
Bir sinsi duman
Bir fıçı çingene morunu
Temmuz beyazına boşaltanda
Bir acaip ıslık
Bir sinsi duman
Ak kâğıt üstünde morun sevinci
Morun saltanatı morun kılıncı
Gel de göbek atma yosma turuncu
Şu renkler içinde morum birinci
Kırmızıyla mavi halvet oluyor
Dol karabakır dol.

ŞART

Bu karpuz
Çok kırmızı
Bölüşmek şart.

Bu boğaz
Bu lüfer akını
Bu lüfer ışıkları
Bu sandallar
Bu insanlar, bu kımıldanış
Bu kadarı çok
Bölüşmek şart.

Bölüşmek, bölüşebilmek
Bile bile
Bedavayı
    Alın terimizi
    Gözlerimizi
    Dizlerimizi
Canımızı, ciğerimizi
Bölüşmek şart.

Bu dünya çok güzel
Bölüşmek şart
Bu dünya çok büyük
Bölüşmek şart
Bu gece çok uzun, çok dertli
Bölüşmek şart.
Bu dudak çok iri
Bölüşmek şart.

Bir sinede bir çift meme
Bölüşmek şart.
Bir koltukta iki karpuz
Bölüşmek şart.
Bir taşta iki kuş
Bölüşmek şart.

Hepimize yetmiyor mu şu mavi
Bölüşmek şart.
Ya öteki renkler?
Öteki renkler aslan ağzında.
Yeşil kimin yeşili?
Canım yeşil, rezil ettiler seni, rezil
Ya toprak rengi?
İstersen bölüşme!...

İRİ ŞEFTALİ

Uy o senin tohumunu bulanın
Uy o sana kul kurban olanın
Uy o seni öpe öpe ekenin
Uy o seni can evine dikenin
Uy o seni kurttan kuştan koruyan eller

Uy o senin huyuna suyuna titreyen eller
Uy o senin çiçeğini, çağlanı, çeşidini
Uy o senin cânım kalın etini okşayan eller
Uy seni bebe gibi büyüten
Uy seni evlat gibi devşiren
Uy seni yerdeki karıncadan kıskanan
Uy seni öpe öpe sandıklayan
Uy seni mavi boncuklu, maşallahlı kamyonlara yükleyen
Uy seni topraktan dudağa kavuşturan eller
Uy o eller
O güzel eller
Gün görmüş iri eller
Uy benim yurdumu ayakta tutan
Uy benim kirimi pasımı yuyan
Uy o burcu burcu toprak tüten
Nasırlı, emektar, alçakgönüllü,
köylü elleri.
Senden aldığımız kadarını
Sana verebileceğimiz günler gelmeyecek mi?

ÜZÜM YEŞİLİ

Gel benim üzüm yeşilim
Yandaki zeytine gidelim
Gel benim üzüm yeşilim
Çam ağacına gidelim
Zeytinin rüzgârı tir tir
Çam ağacınınki pır pır
Benimki oldum olası delidir
Gel benim üzüm yeşilim
Nar ağacına gidelim
Gel benim üzüm yeşilim
Trabzon üzümüne gidelim
Gel benim üzüm yeşilim
Yeşillerin gönüllüsü
Yeşillerin durucusu
Haydi bakkala gidelim
Bir kilo üzüm alalım
Torba kâğıdına girmeden
Yürü çeşmeyi boylayalım

Yıkansın üzüm yeşilim
Sonra salkım almalı
Çarşının içine dalmalı
"Var mı?" "Var mı?" diye sormalı.
Üzümün böyle derlisi
Yeşilin böyle toplusu.
Gel benim üzüm yeşilim
Haydi, maviye gidelim
Biz değmesek
Mavi küser
Mavi bizsiz ne halteder
Gel benim üzüm yeşilim
Yeşillerin en nazlısı
Sen üzümün yeşilisin
Üzüm olman şart değil
Birçok dallara konarsın
Hatır sualler sorarsın
Gel benim üzüm yeşilim
Seninle Bedros'a gidelim.

Halim Şefik Güzelson (1913-1990)

RESİMDEKİ KUŞLAR

Hangi paletten havalanmış bu kuşlar
Işıklı renkleri kanatlarında toplamışlar
Deli bir sevinçle günün birinde
Sözbirliği edip yola çıkmışlar
Gökle deniz arasında çığlık çığlığa
Uçmuşlar uçmuşlar
Seyrederken onları biz
Sanki bu uçan kümenin içindeyiz
Hepsi de tertemiz pırıl pırıl
Kim bilir nerdeki göllerde yıkanmışlar
Ve neden sonra bir tuvalin üstünde
Öylece kalmışlar
Renkle hızın buluştuğu yerde
Yepyeni bir yaşama kavuşmuşlar
Her uçuşun bir sonu vardır ya
Kimi kuşlar sonsuza dek uçarlar

MEMLEKET HAVASI

Memleket havası çalınıyor dikkat
Memleket havası çalınıyor dikkat
Memleket havası bu eser
Esiverir ha
Dikkat

Tamburi Cemil Bey çalmıyor plakta
Plakta Piçoğlunun tamzarası
Yıllar yılı sezdirmeden kimselere
Nasıl da sevdin şu memleketi
Gizliden gizli

Halim Şefik gel şu aşkı itiraf et açıkla
Tam sırası
Memleket havası çalınıyor
Memleket havası

Fazıl Hüsnü Dağlarca (1914)

ANADOLU

Görüyor musunuz
Anadolu'nun başka evren olduğunu
Burada
Nice ulusların binlerce yıldır
Kardeşliklerle harman olduğunu

Sarı mavi kırmızı mor otların
Türkü olduğunu
Burada
Çocukların çiçek ağız
Anaların babaların günaydın ağız olduğunu

Güneşe uçarken kuşların bir sessizlik
Bir su olduğunu
Burada
Ovaların özgürlük adına yücelmiş
Dağ olduğunu

Duyuyor musunuz
Anadolu'nun yarınlara dönük olduğunu
Burada
Eski çağlardan yeni çağlara yaşamanın
Sevmek olduğunu

ELLEMEK

Bir gelir ta Paris ta Santiyago
Bir gelir Muş elime
Anlamam ne eder zenginliği
Sayarlar yeryüzünü kuruş kuruş elime

Gecedir uyanırım korkarım
Gündüzdür sevinirim korkmam ki
Maviliği değdirir
Gerçeğe doğru o yokuş elime

Kırmızı ağzını öper yüzbin yıl sonraki balığın
İlk çağlarda dolaşan mamutlar şimdi
Ne güzel
Atlantis'den gelir sevecen kuş elime

Varlığını duyar duymaz genç
Yeryüzü gökyüzü kesilmişim
Ben değilim kocaman bir toplumdur gören söyliyen
Yaşamak buyurmuş elime

SEVGİ YAPRAĞI

Oralardadırlar yalın göz
Uyumuyorlar mı acılarından üzüntülerinden köy köy
Uyanırım çok

Davar güderlerken ottur ağızları çobanların
Dereye inince koyunlar dururlar ya
Akarım çok.

Kurşuna dizilirler asılırlar eylemlerde
Anlamaz ki geçmiş yasalar geleceğin yasalarını
Tanyeri ağarırken
Çoğalırım çok

Kuş öter ne olursa olsun
Ağaçlar yürür ovalara doğru
Büyür ya mavilik
Yeşilim çok.

Bir aydınlık gelir ta Himalayalardan
Yansır Aral gölüne
Yansır Ağrı dağına geceleri
Yansır Ankara'ya
Yeryüzü çırılçıplaktır
Üşürüm çok

Yokolmuş türküleri geçer çağların
En uzak kırlarda

Bir ses damarı parlar incecik
Parlar benim sessizliğimi
Duyarım çok

Sevenler, yalnızlıkları al çiçeklerle açılır açılmaz
Karanlıkta
Yaşamayı artık istemiyorlar mı
Ölürüm çok.

BİR GÜNLÜK TANRININ YAPTIĞI

Tanrı olsam bir günlüğüne
Toplasam aydınlıkları bir elime karanlıkları bir elime
Uyanır uyanmaz
Sonra üstüste kapasam avuçlarımı
Sallasam iyice bir
Birbirine katsam iyice
Sonra serpsem ormanlara kentlere... mağaralara dek
Hah desem
Yeryüzü kalsın da karanlıklar kalmasın

Tanrı olsam bir günlüğüne
Alsam çarşılarda ne varsa ekmek peynir
Elma armut ıspanak kereviz
Fındık badem ne varsa hepsini alsam avuçlarıma
Sallasam karıştırsam birini ötekine besinlerin
Sonra serpsem köylere kentlere evlere çadırlara kulübelere
Hepsini
En uzağından en küçüğünden
En yakındakine en büyüğüne dek
Kocaman bir kardeşlikle eşit
Hah desem
Yeryüzü kalsın da açlıklar kalmasın

Tanrı olsam bir günlüğüne
Toplasam insanları ülkelerden avuçlarıma incitmeksizin
Güney Amerika'dan Hint'den Misisipi'den
Avustralya'dan Afrika'dan Çin'den tek tek
Sallasam sallasam yavaş yavaş
Birbirine iyice karıştılar mıydı

Yeniden serpsem ovalara dağlara kıyılara adalara
Ta içim aydınlık
Hah desem
Yeryüzü kalsın da ayrılıklar kalmasın

O DEVLETLERE DİLEKÇEDİR

Sıvas'da bir çocuk dördünde var yok
Gözleri üzüm
Yutkunur
Kırdan dönen inek sağılırken

Bir çocuk Rotterdam'da som altın saçlı
Beş altı arası incecik
Türkü dinlercesine bakakalmış
Saksıdaki
Mora
Yeşile
Maviye
Kırmızıya

Moskova'da bir çocuk ağzı kuş
İpini çekmeden
Kâğıt göğsü acımasın diye ipini çekmeden
Çağırır
Uçurtmasını eve akşamüstü

Bir çocuk
Dumanlar tüten Vietnam'da, tutsan iki avuç,
Ayla denizin oynamasına
Gülümsedi mi
Dudaklarındaki çizgi uzar biraz

Paris'de bir çocuk yalnız anne kokusu
Daha süt
Mutlulukla duyar
Güneşin ilk dokunuşunu
Sımsıcak

Ama siz silah satanlar
Siz ne alçaksınız be

Nasıl duymuyorsunuz görmüyorsunuz anlamıyorsunuz
Yeryüzü Ulusunu artık
Nasıl
Nasıl savaştıracaksınız birbiriyle yarın
Bunları

KARA ÇİZGİLER

Doğada ilk kirlenmedir
Ülkelere
Bölünmesi
Yeryüzünün

ÇİÇEK

İşte dallarda açılan çiçek,
Kocaman bakışı barışın.
Özdemire, Yalçına, Durmuşa, Çetine kocaman,
Arpalarla, mısırlarla, buğdaylarla dolu,
Kocaman, dolu,
Toprağı iletecek.

İşte dallarda açılan çiçek,
Yaprakları gecelerden kurtulmuş,
Emmiş özsuyunu ışığın özgürlüğün,
Bir ulusa değil, bir yurda değil,
Bütün yeryüzüne
Yeni günleri iletecek.

İşte dallarda açılan çiçek,
Maviden sarıdan kırmızıdan.
Burda güneyde doğuda,
Nice olursam olayım,

Nerde olursam olayım,
Beni sana iletecek.

ÇOCUK BALIKLAR

Estonyalı yavru balık
Letonyalı yavru balığa der ki
Değiştirelim mi ha
Ağızlarımızı biz?

Değiştirelim der Letonyalı yavru balık
Estonyalı yavru balığa hemen
Sen benim annemi öp diye
Ben senin anneni öpeyim diye.

Orhan Veli (1914-1950)

DELİ EDER İNSANI BU DÜNYA;
BU GECE, BU YILDIZLAR, BU KOKU,
BU TEPEDEN TIRNAĞA ÇİÇEK AÇMIŞ AĞAÇ

PIRPIRLI ŞİİR

Uyandım baktım ki bir sabah,
Güneş vurmuş içime;
Kuşlara, yapraklara dönmüşüm,
Pır pır eder durur, bahar rüzgârında.
Kuşlara, yapraklara dönmüşüm;
Cümle âzâm isyanda;
Kuşlara, yapraklara dönmüşüm;
Kuşlara,
Yapraklara.

GÜN OLUR

Gün olur, alır başımı giderim,
Denizden yeni çıkmış ağların kokusunda
Şu ada senin, bu ada benim,
Yelkovan kuşlarının peşi sıra.

Dünyalar vardır, düşünemezsiniz;
Çiçekler gürültüyle açar;
Gürültüyle çıkar duman topraktan.

Hele martılar, hele martılar,
Her bir tüylerinde ayrı telâş!..

Gün olur, başıma kadar mavi;
Gün olur, başıma kadar güneş;
Gün olur, deli gibi...

HÜRRİYETE DOĞRU

Gün doğmadan,
Deniz daha bembeyazken çıkacaksın yola.
Kürekleri tutmanın şehveti avuçlarında,
İçinde bir iş görmenin saadeti,
Gideceksin;
Gideceksin ırıpların çalkantısında.
Balıklar çıkacak yoluna, karşıcı;
Sevineceksin.
Ağları silkeledikçe
Deniz gelecek eline pul pul
Ruhları sustuğu vakit martıların,
Kayalıklardaki mezarlarında,
Birden,
Bir kıyamettir kopacak ufuklarda.
Denizkızları mı dersin, kuşlar mı dersin;
Bayramlar seyranlar mı dersin, şenlikler cümbüşler mi?
Gelin alayları, teller, duvaklar, donanmalar mı?
Heeeey!
Ne duruyorsun be, at kendini denize;
Geride bekliyenin varmış, aldırma;
Görmüyor musun, her yanda hürriyet;
Yelken ol, kürek ol, dümen ol, balık ol, su ol;
Git gidebildiğin yere.

Bozuk Düzen:

PİRELİ ŞİİR

Bu ne acaip bilmece!
Ne gündüz biter, ne gece.
Kime söyleriz derdimizi;
Ne hekim anlar, ne hoca.

Kimi işinde gücünde,
Kiminin donu yok kıçında.
Ağız var, burun var, kulak var;
Ama hepsi başka biçimde.

Kimi peygambere inanır;
Kimi saat köstek donanır;
Kimi kâtip olur, yazı yazar;
Kimi sokaklarda dilenir.

Kimi kılıç takar böğrüne;
Kimi uyar dünya seyrine:
Karı hesabına geceleri,
Gündüzleri baba hayrına.

Bu düzen böyle mi gidecek?
Pireler filleri yutacak;
Yedi nüfuslu haneye
Üç buçuk tayın yetecek?

Karışık bir iş vesselâm.
Deli dolu yazar kalem.
Yazdığı da ne? Bir sürü
İpe sapa gelmez kelâm.

BİRDENBİRE

Her şey birdenbire oldu.
Birdenbire vurdu gün ışığı yere;
Gökyüzü birdenbire oldu;
Mavi birdenbire.
Her şey birdenbire oldu;
Birdenbire tütmeye başladı duman topraktan;
Filiz birdenbire oldu, tomurcuk birdenbire.
Yemiş birdenbire oldu.

Birdenbire,
Birdenbire,
Her şey birdenbire oldu.
Kız birdenbire, oğlan birdenbire;
Yollar, kırlar, kediler, insanlar...
Aşk birdenbire oldu,
Sevinç birdenbire.

ESKİLER ALIYORUM

Eskiler alıyorum
Musikî ruhun gıdasıdır
Musikîye bayılıyorum

Şiir yazıyorum
Şiir yazıp eskiler alıyorum
Eskiler verip Musikîler alıyorum

Bir de rakı şişesinde balık olsam

AÇSAM RÜZGÂRA

Ne hoş, ey güzel Tanrım, ne hoş
Maviliklerde sefer etmek!
Bir sahilden çözülüp gitmek
Düşünceler gibi başıboş.

Açsam rüzgâra yelkenimi;
Dolaşsam ben de deniz deniz
Ve bir sabah vakti, kimsesiz
Bir limanda bulsam kendimi.

Bir limanda, büyük ve beyaz...
Mercan adalarda bir liman...
Beyaz bulutların ardından
Gelse altın ışıklı bir yaz.

Doldursa içimi orada
Baygın kokusu iğdelerin.
Bilmese tadını kederin
Bu her âlemden uzak ada.

Konsa rüya dolu köşkümün
Çiçekli damına serçeler.
Renklerle çözülse geceler,
Nar bahçelerinde geçse gün.

Her gün aheste mavnaların
Görsem açıktan geçişini
Ve her akşam dizilişini
Ufukta mermer adaların.

Ne hoş, ey güzel Tanrım, ne hoş!
İller, göller, kıtalar aşmak.
Ne hoş deniz deniz dolaşmak
Düşünceler gibi başıboş.

Versem kendimi bütün bütün
Bir yelkenli olup engine;
Kansam bir an güzelliğine
Kuşlar gibi serseri ömrün.

Oktay Rifat (1914-1988)

ESKİ GÜNEŞ

Burnumla ayırdım tüyünü dalganın,
Midyenin içi gibi aldım ağzıma;
Bulutların kokusu doldu genzime.
Bir salkım üzüm gibi ezdim, dişledim,
Tükürdüm aydınlığı. Kanım dışımda
Akıyor, kanımda yüzüyorum. Deniz
İçimde. İçimde dirilen martılar,
İçimde eski güneş çığlık çığlığa.

ILK BULUT

İlk bulut, usul usul, süzüldü geceden,
Güneş gibi vurdu gölgesi soframıza.
Az önce maviydi gök, ne çabuk kızardı,
Bu kanlı inciri kim koydu soframıza!
Unutulmaz sevdaların yalazı kavurdu
Yüzümüzü, bir esinti çıktı ansızın,
Döküldü güller yaprak yaprak soframıza.
Bir bizim lambamız yanıyor sabaha dek,
Diz dize dostluğu getirdik soframıza.

SUDA GÜNEŞ

Suda güneş ışımaya başladı mı,
Suyun yüreği çarpmaya başladı mı,
Bir aşk mektubu gibi gelir, kırlangıç,
Uzaktaki sevgiliden,
Bir elinde çiçeklenmiş badem dalı,
Bir elinde çayır çimen

TÜRKÜ

Oyun ortağım, sevdiğim, yarıcım,
Bu işe elimiz bulandı bir kez,
Üzme kendini, aldırma, dolaş, gez!
Horozcuk otları açtı bahçede.

Çay süzgecim kırıksa gönlüm büyük,
Cebim delikse, boş ver, sevgimiz var.
Yaprak sapı gibi ince boyunlum,
Garip kuşun kanadında gelirim,
Bekle beni en yüce yükseltide!

GEÇERKEN

Gökyüzü bulut bulut
Kolay ölümsüz sade
Dalında yaprak gibi
Kendi kendine konuşan
Delibozuk sergerde
Sütte suda ormanda
Büyüyen halka halka
Her zaman her yerde

Dağların var gökyüzü meşelerin
Otların var kokulu
Köylülerin alaca bulaca
Yağmur diye mektup diye
Öküzlerin yavaş yavaş
Yalınayak çocukların
Yazılar kadar eski
Resimler gibi yalnız

Sabahla ışıyan gökyüzü
Büyüsün dağların büyüsün
Hasan'lar Ali'ler Veli'ler
Dalların budaklı gür
Rüzgârın uğultulu
Bebeler boyalı beşikte
İnsan gücü damar damar
Yarına doğru yürüsün

SANDALDA

Şu havaya bak reis şu suya bak
Deniz kadın gibiymiş hadi be
Marika'dan da güzel bu mübarek

Tövbeler olsun katil olur insan
Sağımız adalar solumuz dalyan
Ben kürekteydim Mehmet karşıda
Mavi beynime vurmuş
Mehmet dedim Mehmet yahu
Ateşle dinamiti fırlat gitsin
Yüze vursun karagözü izmariti istavriti

Hiç unutmam yine böyle bir gün
Ada'da Hıristos tepesinde
Deniz tabak gibi önümüzde
Sedef adası Medef adası Maden
Böyle şey görmedim ömrümde
Bir hışırtı insanı ürperten
Binlerce on binlerce leylek
İstanbul'a döndüler üstümüzden

Bir daha anladım denize karşı
Uzandım sandala yumdum gözlerimi
Yaşamak mademki bunca güzel
Dövüşülür uğrunda ölünür
Anladım ki hürriyet aşkı barış aşkı
Yaşama sevincinden ayrı değil
Günümüz bu inançla böyle taze
Mavilik bu yüzden pırıl pırıl

PEMBE YALI

Kızlar vardır kıvırcık salata gibi
Ağızları burunları kıvır kıvır
Bacak bacak üstüne vapurlarda
Rüzgâr eser oraları buraları görünür
Baktıkça fık fık eder adamın içi

Vay canına tükürdüğümün İstanbul'u
Bir oynak olur Fındıklı önlerinde
Elimde yüz iğnelik çapari
Poyraz gibi daların palamutlara
Altımda Turgut Reis motoru

Rumelihisarı'nda Orhan'ın mezarı
Ne gittim ne gördüm gitmek de istemem
Taze ekmek bir parça beyaz peynir
Şimdi olsa şuracıkta rakı içer
Denize mi bakar kim bilir

Ben rıhtımdan suya atların
Altımda balıklar
Üstümde bulutlar
Ağzımın kenarında çırpıntılı Boğaz suyu
Pembe yalıya doğru yüzerim

AHMET'E

Senin de bulutların olur
Kuzular gibi dizinin dibinde
Senin de şehirlerin olur
Kitap kitap göğün altında
Ekinin ekmekten başka düşündüğün
Davarın gütmekten başka sevdiğin
Ellerin karanfil sapına yatkın
Güvercin kanadı gibi dişlerin ağzında
Suyun bardakta
Çocukların okulda
Kitabın kalemin dergin
Postacı ayağına kadar gelir

NİSAN BAŞI KIR KAHVESİNDE

Sevgimin arkasına gizleniyorum,
Sana bakıyorum usulca. Rüzgârın
Yapraklarıyla oynadığı bir kitap
Yüzün; denizi veriyor ilk satırda,
Altını mavi tebeşirle çizdiğin.

Küçük sihirbazım, mıknatısım benim!
Dolanıyor çevremizde uyduların;
Masamıza getiriyorsun güneşi,
Toprağı ve suyu. "Olsun!" dedin, oldu:
Telgraf telleri, bir kuş, topal kedi.

Bense havaya çıkar çıkmaz dağılan,
Kazı çanakları gibiyim, gereksiz
Ve suçlu, yeni bir günün yamacında.
Sevgimin arkasına gizleniyorum;
İçim dışım, kımıl kımıl hiyeroglif!

YAĞMURDAN SONRA

Bir şeyler geziniyor oramda, tembel
Ve keyifli. Sen misin? Güneş mi yoksa?
Yoksa o mu, şu mavi mi engindeki!
İnsanı, kedisi, martısı, balığı,
Deniziyle İstanbul olup savrulan
Nisan mı yoksa!
Böyledir ilkbaharın
Rüzgârları; bulut geçer, yağmur diner,
Yansır ışık ıslak yaprağın üstünde.

SON SÖZ

Boğazından lıkır lıkır geçen
Şu suyun kıymetini bil
Nedir ki bu mavilik deme
Pencereden görebildiğin kadar
Göğün kıymetini bil
Kıymetini bil çiçek açmış bademin
Güneşli odanın çamurlu sokağın
Beyazın siyahın yeşilin
Pembenin kıymetini bil
Dirilik öyle bir şey yürekte
Sevinçle çırpınır
Kavak yelleri eser insanın başında
İnsanoğlu kızar öfkelenir savaşır
Halk için girişilen savaşta
O korkulu sevincin
Öfkenin kıymetini bil
Bil ki bu
Budur işte
Güneş yalnız dirileri ısıtır
Güneşin kıymetini bil

Melih Cevdet Anday (1915)

UKDE

Bir gün ışığa döner yaprak,
Üzümler kızarır kütükte,
Elbette diner bu sağanak,
Kaybolur içimdeki ukde.

Sandalımı bırakmıyor su,
Silinmiş dönüp baktığım iz,
Çoktandır kaybettiğim arzu,
Boşuna çırpındığım deniz.

Dudağımı ıslatan zemzem,
Testisinde çökmesin dibe,
Rüzgârla dağılacak madem,
Bu yolu kapayan eksibe.

Bir gün ışığa döner yaprak,
Üzümler kızarır kütükte,
Elbette diner bu sağanak,
Kaybolur içimdeki ukde.

BİR İLKBAHAR ŞİİRİNE BAŞLANGIÇ

Hava ne kadar güzel öğretmenim
Yollar, ağaçlar, kuşlar ne kadar güzel
Yeryüzü pırıl pırıl öğretmenim
Gizlisi saklısı kalmamış dünyanın
Nesi var nesi yok dökmüş ortaya
Bütün bitkiler, bütün hayvanlar, bütün taşlar
Sürüngenler, konglomeralar, serhaslar
Hepsi hepsi ortada öğretmenim.
Ne olur biz de gidelim
Burda kalsın kitaplar
Burda kalsın iğneli karafatmalar
Kollarından bacaklarından gerilmiş kurbağalar
Burda kalsın hepsi
Bomboş kalsın evler okullar
Hapishaneler, hastaneler...

Öğretmenim, sevgili öğretmenim
Sırtımıza alırız hastaları
Kimbilir ne özlemişlerdir kırları...
Ya mahpuslar
Ne sevinirler kimbilir
Sarılıp sarılıp öperler adamı.

TOHUM

Dörtnala haberci ilkyazdan
Aşağdan inceden beyazdan
Dumanı tüten sıcak tohum
Dolan kara toprağı dolan
Ulaş yeryüzüne ak tohum

Hey gücüne kurban olduğum
Dağ taş dinlemezim hey aman
Göster o gül yüzünü göster
Önce yeşil yeşil bak tohum
Sonra sarı sarı gülüver

Donansın donansın daneler
Kız oğlan kız, alaca kına
Tarlalar sebil tek bedava
Ver güzelim ver yiğitim ver
Pir aşkına fakir aşkına

Anladım farkı neden sonra
Tohumdan başka şeymiş bitki
Bu küçük deli fişekteki
Ne ki? Ağaç mı allı pullu
Yoksa ayrık mı, başak mı ki?

Kim bilecek... Kapalı kutu
Ama bulut, yağmur bulutu
Gelir kararır nerdeyse
Tohum altta nefes nefese
Kulağı gök gürültüsünde.

OLSUN DA GÖR

O gün gelsin neşemiz tazelensin de gör
Dünyayı hele sen bir barış olsun da gör
Seyreyle gülü bülbülü
Çifter çifter aylar gökyüzünde
Her gece ayın on dördü

Kuşlar geçecek damların üstünden
Kuşlar konacak dallara
Kanat seslerini duyup uyanırlarsa
Gene kuşlarla uyusun çocuklar
Olanı biteni anlatma.

Hiç görmediğim şey bu
Kurdun gözü yılmış sürüden
Elmanın yarısı soğuk yarısı sıcak
Ağulu bitkilere dolanmış salkım
Güneşten yağmur boşanacak

Yetsin demir çağının beyliği
Yeni bir gün başlıyor demek
Yeryüzünde korkusuz yaşamak
İki milyar kişiye bir dünya
İki milyar kişiye iki milyar ekmek

Yazık olur bu düş yarı kalırsa
Barış günü insan hakkı yenirse
Köroğlu'nun sözü dinlenmelidir
Sıvas ilinin Banaz köyünden
Pir Sultan Abdal dirilmelidir

Ah günüm yetse görmeye seni
Seni övmeye gücüm yetse
Barış çağı altın çağ
Son ozanı ben olayım bu özlemin
Bu özlem bitse

O gün gelsin neşemiz tazelensin de gör
Dünyayı hele sen bir barış olsun da gör
Seyreyle deli ozanı
Baştan başa sevda, baştan başa tutku
Dili baldan tatlı

Cahit Irgat (1916-1971)

İNSAN GİBİ

Çok yakında bir gün
Çok yakında bir gün
Ağır uykulardan uyanacaklar
Zor kapıları açacaklar
Yere sağlam basacaklar.

Sevgiden sırılsıklam
Yangınlanacak aşklar
Çok yakında bir gün
Çok yakında bir gün
İnsanlar insan gibi yaşayacaklar.

En dar en karanlık sokaklar
Çok yakında bir gün
Çok yakında bir gün
Bayramlaşıp ışıyacaklar
Hürriyet giyecek aydınlık ayaklar.

GÖZLERİNİ GÜNEŞE ÇEVİR

Gözlerini güneşe çevir
Üzümler kıskansın gözlerini
Bitmedikçe açlığımız
Derdi oldukça insanların
Dinlemekten usanmadan
İki kere ikinin dört ettiğini unutmadan
Âdem'le Havva'ya taş çıkartalım.
Azalmasın harareti güneşin
Güneş içime benzer
Kızıl kumrularla dolu.

YAŞAMAK

Anlaşmak güç
Yıldızlarla kuşlarla,
Kuşların dilini ağaçlar anlar
Yıldızların bulutlar.

Benzemez dostluğumuz
Kuş ve bulut dostluğuna,
Bu ömür kısa gelir
Yedi karış boyumuza,
Biz biliriz yaşamanın tadını
Baş başa omuz omuza
Dizleri terli
Gözleri tuzlu dostlar,
Merhabanız
Yeter bana.

RÜZGÂRLARIM KONUŞUYOR'DAN XXI

Gül be toprak, gül yüzüne
Öp elini çiftçinin.
Gül be güneş saz benize
Gül de güller açılsın.

Kahvede kâğıt açan avare
Şu duvarcı, arabacı, amele
Bel bağlamış yedi karış ömüre.

Biz de bakabilelim
Bir ışıklı pencereden.
Bize de pay düşmeli
Şehirlerden, caddelerden, denizden.

İnsan insan paylaşalım
Yaşamayı, komşuluğu, dostluğu
Bağdaş kurup yan yana
Bir sahandan yiyelim
Dünyamızın sofrasında.

A. Kadir (1917-1985)

ÇİÇEKLERİ UMUDUMUZUN

Çok olun, çocuklar, çok olun,
yüzlerce olun, binlerce olun, onbinlerce.
daha çok olun, daha çok olun,
yapraklar kadar, balıklar kadar çok olun.

Bu dünya ne tek tek yaşamakta,
bu dünya ne rakının, ne şarabın içinde,
bu dünya ne parada, ne pulda,
ne kalleşlikte, ne zulümde.
Bu dünya aşkın içinde, alın terinde.

Çok olun, çocuklar, çok olun,
el ele verin, çocuklar, el ele,
yaşayın dünyayı doya doya,
açın kapıları, camları güneşe,
ne yeise kapılın, ne korkuya,
çok olun, çocuklar, çok olun,
el ele verin, çocuklar, el ele.

Mutlu olmak varken bu dünyada,
geceler geldi dayandı kapımıza,
olduk acımızla sarmaş dolaş,
bekledik düşümüzle koyun koyuna.

Çok olun, çocuklar, çok olun,
yapraklar kadar, balıklar kadar çok olun,
el ele verin, çocuklar, el ele,
bütün gündüzler sizin olsun,
yaşayın dünyayı doya doya.

Çocuklar, çiçekleri umudumuzun.

SABAH TÜRKÜSÜ

Bir deniz üstündeyim, ne ucu var ne bucağı.
Bir rüzgâr önündeyim, gel keyfim gel.
Bir sevda içindeyim, başım dumanlı.

Ağzımda bal gibi tatlı bir türkü,
bir iner bir çıkarım şu yokuşu,
kazanırım çocuklarıma ekmek parası.

Ben deniz üstünde, rüzgâr önünde.
Ben sevda içinde, tatlı türküde.
İnişte yokuşta, ekmek parasında.

İki oğlum var, Mehmet'le Ali.

Şeytan baktı baktı gözüme,
şeytan geri geri gitti,
şeytan gitti dayandı duvara,
çat dedi çatladı.

Evde iki oğlum, Mehmet'le Ali.
Gönlümde bir dünya, pamuk gibi.

DOSTLAR SOFRASI

Bu sofraya, kardeş, bu sofraya.
İşte taze ekmek, işte kara üzüm.
İşte testilerle buz gibi su.
Kucak kucak dostluk işte, işte gün ışığı.
Bu sofraya, kardeş bu sofraya.

Ne alış veriş, ne pazarlık.
Ne sinsilik, ne simsarlık.
Ne kancıklık, ne gammazlık.
Bu sofraya, kardeş, bu sofraya.

Kucak kucak dostluk işte, işte gün ışığı.
İşte öpülesi el, tapılası ağız.
İşte en mutlu gün, en güzel anı.
Sular gibi dökmüşüz yollara aşkımızı.
Gelmişiz bu dünyaya, yaşamaya.

Bu sofraya, kardeş bu sofraya.

BU SU ÇOĞALA ÇOĞALA

Yaşlılara saksılar dizdim, bahçeler yaydım.
Yorgunlara diri beden verdim, taze yürek.
Döşekler serdim hastalara, rahat, yumuşacık.
Nerde yalan dolan gördüysem kızardım.
Yiğit yüreklere, dedim, canım armağan.
Ardına kadar açtım çocuklara kapıları.
Dostluklar boy attı yeryüzünde,
dostluklar orman orman.
Ebemkuşakları gökyüzünde fır dolandı.
Yürüdü dağlardan ovalara doğru
gümbür gümbür bir deli su,
yıktı bu su önüne geleni,
bu su, çoğala çoğala.
İnsanlar insanları aldı götürdü.

Ne kavga kaldı, ne zulüm, ne korku.

Cahit Külebi (1917)

NASIL SEVMEZSİN BU DÜNYAYI

Nasıl sevmezsin bu sabahları?
Her gün kuvvet getirir işimize,
Nasıl sevmezsin gökyüzünü
Çalışanlar da muhtaçtır maviye.

Şu denizi nasıl sevmezsin?
Ta uzaklara götürür bizi,
Karımızdan daha iyi şu rüzgâr
Kurutur terimizi.

Ya ırmaklar ki yalnız yurdumuzda
Sahipsizdirler,
Canları istediği gibi
Alıp başlarını giderler.

Nasıl sevmezsin arkadaşları
Türkü söylerken?
Nasıl sevmezsin tarlaları
Yeşerirken?

İZİN

İzin alır gelirsem,
Güleceksin sevincinden,
Sabahları erken kalkacağız
Sobamızı yakacağız,
Saçların güzel olacak tütünümün renginden,
Ellerin çay kokacak
Gün doğacak sesinden.

GÜZELLEME

Evinizin önünde dolaşsam
Seni bulamazdım,
Sen gözlerinde bahçeler olan
Şimdi evimdeki karım.
Senin kadar güzel olsun çocuklarım.

Gökyüzü bugün ne kadar da çok
Yıldızlarla dolu avuçların!

DENİZİN GETİRDİKLERİ

I

İstedi k i memleketin her tarafı bağ olsun
Tez büyüsün tepeleri yüce yüce dağ olsun

Âşık Talibî Çoşkun

1948 yılında
On beş gün yattım uyudum
Sırtüstü yattım uyudum
Gemlik Körfezinde.

Dağların ortasında, ayağımın dibinde
Çocuk gibiydi oynaşan nazlı sular;
Unuttuk, sevmesini çoktan unuttuk
Severse çocuklar sever.

Belki de beni değil
Dalgalar özgürlüğü seviyordu,
Dağlardan tarlalardan
Gürleyip akmak istiyordu.

Ama bu dağlar bizim dağlarımız
Ayrısı gayrısı yok denizle,
Yabancımız değil bağlar bahçeler
Zeytin ağaçlarımız.

O ağaçlar ki şimdi soluk yeşil
Sonra kömür gözlü kızlara benzer,
O ağaçlar ki anamız gibi
Durmadan emzirirler.

Gelin yaklaşın dalgalar yanıma
Bıktım insanlardan, kentlerden bıktım!
Sayın ki bir gemiciyim, gemim batmış,
Yüze yüze bu kıyıya çıktım!

Deniz utangaç bir kadın gibi sokuldu yanıma
Öptüm okşadım mavi saçlarını,
Tuttum, ince damarlı bileklerinden, günlerce tuttum,
Yüzümde gezdirdim avuçlarını.

Sen biricik kadınımsın mavi deniz
Bir başka oluyorum her koynuna girdiğim zaman.
Serin sularında can verip can alırken
Kuşlar bizi seyretti uçaraktan.

Anladım ki boş değil yaşamamız,
Her şeyin bir tadı var.
Sen biricik kadınımsın mavi deniz!
Kalbinde çarpan sevgi dalgalar.

BİLİNMEYEN

O ki bardağa dökülen şaraptır
(Bal yoğunluğundadır, sıcaktır, ışıktır).

O ki sabah erken bir bahçedir
(Çayır kokusudur, serinliktir, muttur).

O ki esen yeldir kar erirken
(Çiğdemdir, ağaç çiçeğidir, okşayıştır).

O ki içilen sudur kana kana
(Özlemdir, doymayıştır, kardeştir).

O ki bir yüce ırmaktır akar
(Ürküntüdür, baş dönmesidir, gidiştir).

O ki maviliği belirsiz denizdir
(Buğulanmadır, düştür, sevmekte ölümdür).

O ki bir ince kızdır ak tenli
(Yaşamdır, umuttur, gözyaşıdır).

İlhan Berk (1918)

KIZILIRMAK

7 Ekim 1951
Bir soğuk, bir karanlık, bir ıssız geceydi
Otuz kişiydik, ağzımızı bıçak açmıyordu
Seni gördük kamyonun penceresinden
Keyifli keyifli akıyordun
Hepimiz tutup cigaralarımızı yaktık
Türkü söyledik.

KİLİM

Sabahın içinde bir Sıvas kilimi
Pembe pembe gülüyordu

Almış parıltısını nehirlerin ırmakların
Pul puldu

Ovada pamuk ovada tütün ovada iğde
Onsuz karanlıktı

Onsuz bir yalnızlık çocukların gözlerinde
Bakınca görülürdü

Dünya güzelim mavisi karışmalıydı bütün kilimlere
Bütün kilimlerde yaşamalıydı

Yaşamayı daha haklı gösteremezdi
Sıvas üzerinde başka hiçbir şey

Bir Sıvas kilimi sabahın içinde
Bilinsin istiyordu bütün kıtalarda
Bahtiyar rengi

ÜÇ KEZ SENİ SEVİYORUM DİYE UYANDIM

Üç kez seni seviyorum diye uyandım
Tuttum sonra çiçeklerin suyunu değiştirdim
Bir bulut başını almış gidiyordu görüyordum.

Sabahın bir yerinden düşmüş gibiydi yüzün.

Sokağı balkonları yarım kalmış bir şiiri teptim
Sıkıldım yemekler yaptım kendime otlar kuruttum
— Taflanım! diyordu bir ses duyuyordum.

Cumhuriyetin ilk günleri gibiydi yüzün.

Kalktım sonra bir aşağı bir yukarı dolaştım
Şiirler okudum şiirlerdeki yaşa geldim
Karanfil sakız kokan soluğunu üstümde duydum.

Eskitiyorum eskitiyorum kalıyor ne kadar güzel olduğun.

"NE BÖYLE SEVDALAR GÖRDÜM, NE BÖYLE AYRILIKLAR"

Ne zaman seni düşünsem
Bir ceylân su içmeye iner
Çayırları büyürken görürüm

Her akşam seninle
Yeşil bir zeytin tanesi
Bir parça mavi deniz
Alır beni

Seni düşündükçe
Gül dikiyorum elimin değdiği yere
Atlara su veriyorum
Daha bir seviyorum dağları

SAINT-ANTOINE'IN GÜVERCİNLERİ

I. Eleni'nin elleri

Bir gün Eleni'nin elleri geliyor
Her şey değişiyor.
İlk İstanbul şiirden çıkıp yerini alıyor
Bir çocuk ilk gülüyor
Bir ağaç çiçek açıyor.

Eleni'den önce
Daha ben çocuktum daha tütüne daha kahveye alışmamıştım
Sabahları, akşamları bilmiyordum daha
Bir gün bakıyorum akşam ellerimde gözlerimde
Bir gün sabah her yanım.

Eleni geliyor
Dünyaya bakıyorum
Dünya sanıldığı kadar küçük değil o gün anlıyorum
Sanıldığı kadar üzgün değiliz dünyada
O gün bütün şiirleri yakmalı yeniden yazmalı diyorum
Brise Marine'i yeniden
Yeniden *Annabel Lee*'yi
Eleni ile anlıyoruz
Bu gökyüzü niçin kalkıp gelmiş
Deniz niçin başını alıp gitmiş onunla anlıyoruz.

Bir gün Eleni'nin elleri geliyor
Bir sokaktan ilk defa deniz görünüyor.

II. Gençlik.

Ruhum,
İlhan Berk köprüden geçiyor duyuyor musun?
Bir serçe yavaş yavaş uçuyor
Bir balık başını suyun yüzüne çıkarmış bakıyor
Düştü düşecek dalından bir yaprak.

Lambodis raftan bir şişe aldı açtı
Bir bulut durdu pencerede
Lambodis işine devam etti
Ellerini sildi, hıyar, domates doğradı
Sonra oturup gençliğini düşündü.

Bir evdeydi
Eleni on sekizinde, İlyadis yirmi üç
Eleni'nin şarkıları vardı
İnsan akıl erdiremezdi
İstanbul'un her tarafı kahve
Kapalı kahve açık kahve
Şarkılar ne kadar güzel olursa olsun
Eleni'yi anlamazdı.

O günler Lambodis'in ağzında bir cigara bir aşağı bir yukarı İstanbul'da
Eleni'nin en güzel yerleri elleri sarımsak kokan ağzı
Daha Lambodis meyhaneci değil
Daha Lambodis hiçbir şey değil
O günler her pazar Saint-Antoine'a gidiyorlar
Eleni'nin göğsü soyulmuş badem
Güvercin gibi elleri
Daha o zamandan Lambodis'in düşmanı çok
Bütün İstanbul Eleni'nin arkasında.

Evet
Lambodis'in gençliği bir yaprak düştü düşecek
Pencereye oturmuş gelip geçenlere bakıyor
Sen de bak diyor bana
Bak insanlar geçiyor
Ben sıkıldım mı insanlara bakarım
Hiçbir şeyim kalmaz
Hiçbir şeyimiz kalmıyor.

Her iş bunun gibi ruhum
Bir kadın bir adam aynı şeyi yapıyor
Ben birazdan kalkıp Sirkeci'ye gideceğim
Sevgilim trene binip gidecek
Bir zaman hiç güneş doğmayacak sabah olmayacak, bir zaman dünyada değilmişiz gibi korkacağız.
Bunlar hep olacak ruhum
Bir gün bakacağız İstanbul güzel
Ondan sonra her gün İstanbul güzel.
Eskiden çok eskiden bu dünya daha bir güzelmiş mesela
Bu bulutlar bu gökyüzü uzanınca dokunacağımız bir yerdeymiş
Şimdi şiirdeymiş bunlar
Her şey bu hesap ruhum.

Bu dünya güzel
Gülhane ağaçlık.

Ceyhun Atuf Kansu (1919-1978)

CUMARTESİ GECESİ

Bu gece Cumartesi gecesidir,
Şen ve güzel kızlar arasında,
Oyun oynanmış şarkı söylenmiştir,
Türküler, gülüşler, sazlar arasında.

Neşe denmiştir adına,
Kalbi yaralı geyiğin türküsü,
Karışmıştır kalabalığın sesine,
Kaybolmuştur yıldızlar altında.

Yitik neşesi kalbimin,
Artık bütün türküleri unuttum,
Ben garip bir yolcu oldum,
Sonu yok bu gezintimin.

Nereye gideceğim belli değil,
Kim nereden geldiğini bilir,
Sel gider kum kalır,
Yine bütün dallar yeşil.

Ah, asıl kalabalığın neşesi,
Yeryüzünün katıksız esenliği,
Bütün yurtlarda bir halk şenliği,
Kalbimde halkımın türküleri, halkın sesi!

Ben küçük neşelerin sazı olamam,
Ben büyük gamların bestecisi,
Fakir neşelerin gül destecisi,
Ben halk kadar muztarip adam!

Ah, ırmak taşıyor Yeşilırmak,
Şimdi tarlalar su içinde,
Yine herkes gündelik sevincinde,
Yine kendi hüznüne ağlamak!

Bense büyük bulutlar gibi ağlamak,
Ve geniş yaylalar gibi gülmek istiyorum,
Dostlar gidiyorum ben gidiyorum,
Hoşça kalın, yolum ırak!

Ben, ah şen bir adam olamam,
Hazindir memleketimin türküsü,
Bir mezarda taze bir çocuk ölüsü,
Ah! duramam artık duramam!

Neşeyse büyük neşe, hep beraber,
Hüzünse hüzün, ah garip yurdum,
Seni kokluyorum, kokluyorum,
Aynı sevdadayım ölünceye kadar.

Ah, neşeniz neşe değil dostlar,
Ben asıl neşeyi biliyorum,
Ben biliyorum, biliyorum, biliyorum,
Biliyor dağlar taşlar, uçan kuşlar!

BAĞIMSIZLIK GÜLÜ

Yerden alıp o gülü
Hangi gülü?
Bir topçu neferin
Sakaryalı yaz toprağında
Sıcak kan gülü.

Alıp koklamak o gülü
Hangi baharda?
Türkçenin özgür kırlarında
Türkülerde burcu burcu,
Bilgeliğin ana gülü!

Bir basmadan alıp o gülü,
Hangi basmadan?
Nazili fabrikasından
Pamuğumuzdan, emeğimizden,
Dokuduğumuz halk gülü.

Hoyrat ellerinden alıp o gülü,
Hangi ellerden?
Uzak Teksaslı çobanların
Bilmediği, uğruna can vermediği
Türkiyeli o çileler gülü.

Yerine koymak, kutsamak o gülü,
Hangi yerine?
Mustafa Kemal'in bahçesine
Bir ulusun suladığı, beslediği
Yedi veren bağımsızlık gülü!

DEĞİŞEN TÜRKÜ

Yaz ayları gelir, kalbimde bir duygu,
Aşk diyeceksiniz hemen, aşk!
Aşk mı, çoktan yitirmişim o suyu,
Besbelli kurumuş bende o kaynak.

Ben de güzel gözleri severim yeşil olsun, elâ olsun,
Derin hazları vardır öpüşmenin unutulmaz,
Bazen en güzel maceradır aşk, ister belâ olsun,
Öyle tehlikeli çağrışlar vardır ki dayanılmaz!

Ben ne geceler yaşadım Akdenizde,
Ne aşklar tattım on yedinci yüzyıl misali,
Faytonlarla gezdim kordon boyunda,
Pırıl pırıl yıldızlar, yıldızlar ışıl ışıl,
Bizse kayıp giderdik gecenin koynunda,

Büyük arzuların saati çın çın eder,
Gölgeleri ve güzelleri arar insan,
Rakkastır kalbimiz bir gelir bir gider,
Hazlarımız, gece yarısı uyanan.

Ben yine serin sabahları severim,
Atlar arabalar hazır olmalı,
Hancı çay pişirmeli, deh demeli arabacı
İnsan uzun yolların yolcusu olmalı!

Bütün vuslat şiirlerine karşılık
Ben bir özleme türküsü söylüyorum,
Çoğu kızlar, delikanlılar sevmeyecek biliyorum
Ben bu türküyü yolcular için söylüyorum.

Salâh Birsel (1919)

EMİRGÂN

Hepiniz Emirgân'a koşacaksınız
Eylülde veya ekimde
Kurulup semaverlerin karşısına
Çay üstüne çay demleyeceksiniz

İş miş unutulacak geride
Kendi eviniz gibi yayılacaksınız
Akşamlara dek çınar altında
Mısır da mısır yiyeceksiniz

Yok hiç yolu yok baylar
Topunuz gülecek bağıracaksınız
Oturacak kalkacak
Nargile tokurdatacaksınız

ATLI ASES

Kilimlerle senin sofalarla var yürüyüşün
Geldik şimdi bu saçların ki çözdüm ve çözmedim
Kuşluk yürüyüşün senin gerinmelerle ikindi yürüyüşün
İnceciksin terliklerle uzunsun ya da gözlerle

Öyle yürüyüşün ki inmiş atlardan ya Erzurumdan
Aşkın ardınca oldular ki anlayın işte artık
Her İzmirde Kordon boyuyla senin şıkırtıların
Geldik şimdi bu ellerin ki tuttun ve tutmadın

Böyleleyin yürüyüş kilerlerde sayılmış değil
Badem yürüyüşün kavunlarla Kırkağaç yürüyüşün
Çıplaksın yürüyüşünle kaşlarla emersin ya da
Geldik şimdi bu ayakların ki öptüm ve öpmedim

Taylar gibi yürüyüşün senin Konya düzü gibi
Geldik şimdi bu atlar ki yıkıldım bittim
Ekmelerle birikmiş değil bolluk böyleleyin
Rüzgârlarla senin buğdaylarla var yürüyüşün

Ömer Faruk Toprak (1920-1979)

UMUTLU YÜZ

bilmediğim bir kenti anlatıyor bana
üç şişe vermut köylü cıgaraları parmaklarımızda
bakır yüzünü saçlarını duvardaki gölgeni dinliyorum
sonra çehov'un vişne bahçesi'ndeki sessizlik aramızda
daha konuşsak içki kadar yaklaşacak deniz

yatağımıza uzanırız karanlıkta bir evren kurarken
bilmediğimiz kentin sokaklarından geçip gitmiş
sokak şarkıcısının akşamüstü sıkıntısı
iyimser bir "bonsoir" ile açtı kapımı elsa
anlatsa çin'in yenan ilindeki gibi uzun
keskin bir bıçakla açar yüreğimi
karanlıkta bir lokomotifin kıvılcımları çıkar
şimdi rahatça duruyor bu kitabın yazdıkları
oysa kırk beş gün bulvarda konuştuk onu
hep van gogh'un güneşi girdi odamıza
hep sarılmışlar insanlar geceye yürürken
bilirim gözyaşından umut var şimdi aramızda

bu kadar çok içip bu kadarcık konuşmak
oysa okyanusun dalgaları zorluyordu bizi
bir çıplak kadın göğsünde durmuştu gözlerimiz
sevinçli olsak bir şişe süresince susardık
şimdi dışarda sicim sicim yağmur bırakılmış
bir cıgara daha bir şiire oturdum arındım

ıslak asfaltta yan yana iken aramızda temmuz
anlatıyor ağaçları hugo'nun ellerini
ne kadar iyiydi sabah güneşi saçlarında
o da olmasa gülümser mi dudaklarımız
cezayir'in siyah saçları uçar mıydı rüzgârda
gel benim umudum sarı başağım
otur göğüs tahtamda sabret

CAMLARIN AYNASI

oturdum doğanın penceresine
bulutlar geçiyor camların aynasından
bütün kapıları kapamış üstüme evren
düşüme yansır bahçeli eski bir ev
belleğime düşer aklın kurnasından
altın damlası ince yüzün
gözlerinde gümüşi parıltı iyimserlik
otururuz karşı karşıya
sofanın bütün perdeleri inik
keten mendilinde soluk alırdı eskiden
haziran güneşindeki mavilik

gözyaşı ile yıkadım şiirlerimi
bazı dizelerim batmış insan sevgisine
bazıları andırır bir japon volkanını
bazıları çıkmış altındağın zirvesine
bir ucundan sen tuttun
şefkatin atlas yorganını
bir ucundan ben
tırmandı ağaçlara rüzgâr yorgun
yaslandı kocaman harpına
söylüyor ağlar gibi bir sesle
kul nesimi oturmuş kapıma

mavi gökyüzünü kenara çekip
eğildi üzerime sıcak bir nefesle
çocukluğumda arkasından koştuğum
gökkuşağı
içimdeki dağ başından geçiyor
tüy gibi hafif bulutlarla
ıslak toprağa pirinç eken
yaşlı bir kadın çocuklarla
oturdum kıyısına akdeniz'in

ölmek ya da yaşamak
asılıp kalmış göğe yıldızlarla
yüzyıl oldu gözlerinde durmadığım
yüzyıl görmediğim yüzün
kitaplarımın arasında kalmış

saçlarından üç tel üç hüzün
sert bir taşa koydum başımı
kaygı duvarında durup düşünüyorum
almışım yanıma pir sultan apdal'ımı
sıvas ellerinden öfkeyle geliyorum
umut gibi yemyeşil sıra dağlarla

SAADETİMİZ

Dağlara doğru koşuyorum
Arkamdan deniz sesi geliyor
Toprak,çanaklardan içtiğim ayran kadar ekşi
Bir meyva getiriyorum sana
Dalından yeni kopardım

Başaklar arasında sarı saçlarını seçemedim
Sana bir bayırdan ünlediğim vakit
Elimde bir demet gelincik vardı
Ve ağaçlarda yapraklar
Umutlar gibi çoğalıyorlardı

Gel şimdi seninle kaçalım vâdilere
Su değirmenlerinin oluklarından
Gözlerimizi yumarak sular içelim
Islak otların üzerinde
Çıkınımızı açıp esmer ekmek taze peynir yiyelim

Enver Gökçe (1920-1982)

DOST

Ben berceste mısraı buldum
Hey ömrümce söylerim
Gözden, gezden, arpacıktan olsun
Hey ömrümce söylerim!

Bizsiz Ilgaz'ın çam ormanları güzel değildir.
Hayda günlerim hayda!
Sırtını düşmana verdikçe
Murat dağları güzel değildir,
Dost dost ille kavga!

Biz olmasak gökyüzü, biz olmasak üzüm,
Biz olmasak üzüm göz, kömür göz, elâ göz;
Biz olmasak göz ile kaş, öpücük, nar içi dudak;
Biz olmasak ray, dönen tekerlek, yıkanan buğday,
Ayın onbeşi;
Biz olmasak Taşova'nın tütünü, Kütahya'nın çinisi,
Yani bizsiz
Anne dizi, kardeş dizi, yâr dizi
Güzel değildir.

Gel günlerim gel de dol
Gel Aydınlım İzmirlim,
Gel aslanım Mamaktan
Erzincan'dan, Kemah'tan
Düşmanlar selâm ister
Gözden, gezden, arpacıktan!

Adana'nın pamuğu dokumada;
Diyarbakır, Afyon, Kütahya fabrikada
Ümit işkencede mahzun
Emek işkencede mahzun
Tenim, ayaklarım üryan
Ekmek işkencede mahzun
Ve Divrik'in demiri arabada
İşçi-köylü ve işçi birarada
Söyle türküler yadigârı kardeş
Söyle ağrılar yadigârı kardeş!

Neden alınterleri
Nimetler, haklar haram oldu sana

Gel günlerim gel de dol
Gel Aydınlım, İzmirlim
Gel aslanım Mamak'tan
Erzincan'dan Kemah'tan!
Düşmanlar selâm ister
Gözden, gezden, arpacıktan!

Sana selâm olsun
Hürriyetlerin meçhul olduğu dünya
Canım Türkiye,
Memleketimiz!
Çalışan halklarıyla ümmi
Çalışan halklarıyla garip,
Irgadı, esnafı, madencisi, iptidai âletleri
Kadınları, erkekleri, hapishaneleri;
Başı boş suları, dumanlı vadileri, yoz topraklarıyla,
İşsizleri, realist şairleri, mücahitleri,
Sokak şarkısı, keten helvası,
Akşam Haberleri satanlarıyla memleketim!

Sana selâm olsun
Sürgünler, mahkûmlar, hastalar!
Alacağın olsun
Seni İstanbulu seni
Seni Bursa, Çankırı, Malatya,
Sizlere selâm olsun üniversiteler!
Öğretmenleri alınmış kürsüler,
Öğretmenler!
Sizlere selâm olsun
Hürriyeti yazan eller, dizen eller!
Sizlere selâm olsun makineler
Entertipler, rotatifler, bobinler!
Bu gülünç, aşağılık,
Namussuz şeyler dışında,
Sana selâm olsun
Zincirin, zulmün kâr etmediği
Kırbacın kâr etmediği
Büyük tahammül!

Gel günlerim gel de dol!
Gel Aydınlım, İzmirlim,
Gel aslanım Mamak'tan
Erzincan'dan, Kemah'tan!
Düşmanlar selâm ister
Gözden, gezden arpacıktan!

KÖYLÜLERİME

Anamız birdir, aynı memeden emmişiz dostlar..
Kan kardeşiz, sizlere kanım kaynıyor.
Sizlerle beraber herk ettik toprağı,
Beraber yattık hapiste, beraber teskere aldık
Ve maniler yaktık hasret için;
Gülemediysek te boş verdik beraber...
Halay mı çekmedik kol kola,
Horon mu tepmedik diz dize,
Çepken mi vermedik rüzgâra?
Koyun koyuna yattık toprak duvarlarda
Sıtmayla, sığırla, davarlarla...
Daha da yatarız dostlarım daha da..
Gün gelirse eğer
Halay çeker, türkü söyler gibi yanyana
Mavzer mavzere verip de
Düşmana kurşun da atarız.
Sizlere kanım kaynıyor, yabancı değilsiniz bana...

Orhon Murat Arıburnu (1920-1989)

UMUT

Dünya döndükçe
Umut fakirin ekmeği

Ye Mehmet ye
Ye Mehmet ye!..

NASIL SEVMEM BU DÜNYAYI

Nasıl sevmem bu dünyayı
İnsan eli değmiş her yere
Evlere
Caddelere
Makinelere

Nasıl sevmem bu dünyayı
İNSAN,
İNSAN DOĞMUŞUM BİR KERE

İNADIM İNAT

İstediği kadar
Su alsın kunduram
Gemi değilim
Batmayacağım

Tutsunlar cehenneme
Atsınlar beni
İnadım inat
Yanmayacağım

Vursunlar belime
Kahrolsun vücudum
Yıllarca kahırdan beter olmuşum
Ölmeyeceğim

İstediği kadar
Dönsün bu dünya
Yaşadım
Yaşıyorum
Yaşayacağım...

İNSAN ÖZGÜRLÜĞÜ SEVDİKÇE GÜZELLEŞİR

Boşuna değildir İnsanları sevmek
İnsanları yaşatmak için
İnsanca ölmek
Boşuna değildir.

El ele, göz göze, omuz omuza
Mutlu bir dünya için birleşmelidir.
El ele, göz göze, diz dize
İnsanca,
Dünyalarca,
Kardeşçe.

Boşuna değildir insanları sevmek
Özgürlük savaşında
İnsanca ölmek
Boşuna değildir!..

İnsan, İnsanları
İnsan, Özgürlüğü sevdikçe güzelleşir.

SEN ÖZGÜRLÜK MÜSÜN

Nerden düştü,
Neden düştü aklımıza,
Bir kış ortasında buluşmak!

Ben sana,
Sen bana,
Böylesine alışmak!

Yolları kar kaplamıştı oysa ki
Zordu gelişin
Zordu kavuşmak

Nerden düştü,
Neden düştü aklımıza,
Bir kış ortasında buluşmak.

İçimize, zor açılan,
Açılmamış bir gül koymak!

SEN ÖZGÜRLÜK MÜSÜN?

SANA BİR ÇİÇEK

Sana bir çiçek veriyorum
Zor günlerin çiçeği
Karanlıkta açan

Sana bir çiçek veriyorum
Özgürlük çiçeği
Solmayan
Durmayan
Çoğalan.

Bir çiçek ki,
Sevdikçe güzelleşir insan!

Sana bir çiçek..

Sabahattin Kudret Aksal (1920-1993)

BİR SABAH UYANMAK

Bir sabah ellerin cebinde çık evinden
Ceketin iskemleye asılı kalsın
Bekleye dursun dostun
Kahvede
İşe gitmekten de
Bugünlük vazgeç
Öylece dolaş çiçek kokan sokaklarında
Güzel şehrinin
Yeniden tanı gökyüzünü
Ağaçlara selâm ver
Apartmanların hatırını sor
Senden başkaları için değil
Bu güzel gün
Mavi gök

GÜNDELİK

Limana giren her vapur için
Ümitliyim
Sinemalarınıysa şehrin
Benim gibi kimse bilmez
Yağmurlu havaları da severim
Güneşli havalar kadar
Akşamları caddede dolaşırım
Bütün apartman kapıcıları beni tanır
Bütün vitrinler küçük ağaçlar

DÜNYA KOKUSU

Böyleyim beni böyle bilmeseniz de
Ben dolaşan ve seven insanım
Dünyanın ağaçlarını ve sularını
Seyretmekle doymam
Bıkmam dinlemekten kuşlarını
İnsanların kurduğu büyük şehirlerde yaşar
Terzi kızların peşinden giderim
Her ne varsa aşktan bilirim sebebini

Aşktan ve başka hiç bir şeyden
Yağmurda ıslanmanın
Güneşte kurumanın sırrı aşktan
Sâkin yaşamaya hasretim
Büyük deniz anlıyorum senin huzurunu
Ağaç akşamları evine döndüğünü
Bilmem mi zannedersin
Dertleştiğini dallarınla
Çalıştığını yapraklarınla
Birlikte çıkabilmek için ertesi güne
İşte ben de senin yolundan gitmek istiyorum
Fakat bir türlü olmuyor
Gözümü sokağa çevirmişim bir kere
Sigara içmeyi kahvede oturmayı sevmişim
Neler söylemişim
Akşamları atölyesinden aldığım işçi kıza
Onun için eşten dosttan olmuşum
Unutmuşum yolda yürümeyi

Sabah olur olmaz
Pencereyi açarın
Seyrederim her şeyin yeni bir güne göre hazırlanışını
Sokakların süpürüldüğünü
Camların temizlendiğini
Bulut parçasının gökyüzünde yerini alışını
Vapurun iskelede
Bütün bunların ne içten geldiğini anlıyorum
Her sabah sokağa çıkmadan önce hatırlıyorum
Masayla konuştuğumu
Sürahi bardakla bir arada
Öte yanda ise hazırlanıyorlar
Her günkü şarkılarını söylemeye
Ayakkabılarım şapkam
Ceketimin yakasındaki çiçek

BİR SAADET DÜŞÜNCESİ

Hep aynı vapurda rastlarım
Gönlümün sahibi ne zamandır
Zannedersin eskiden ahbabız
Gider karşısına otururum

Sormayın sevincimi gün başlarken
Bir sisli İstanbul sabahı dışarda
Bir gemi dalgaların ortasında
Arar durur boyuna yerini

Açar gazetemi okurum
Ne anlarım sanki adamakıllı
Sevda doldurmuş bu gönlü bir kere
Avareliler çelmiş aklı

Karlıdır bazıları da sabahlarımın
Karlı beyaz ve düzenli
İnsanın bir türkü mırıldanacağı gelir
Anlamaz hüznünden keyfinden mi

Görüyorsunuz bir ömrü yaşıyorum
Birbirine benzer günleri
Bir saadet düşüncesidir tutturduğum
O hevesle söyledim bu şiiri

OKUL DIŞI

Bakın şimdi şu sayacağım şeylerin
Okulu yok
Gökyüzünde rastgele bir bulut parçası için
Körükörüne tutkunluğun
Ağacın birine durup dururken abayı yakmanın
Sigara içmekten
Kibrit çakmaktan alacağınız keyfin
Okulu yok
Yaz geceleri cırcır böceklerini
Dinlemeyi bilmenin de okulu yok
Okulu yok ekmeği peyniri domatesi
Küçümsememenin
Sözün sazın oyanın yazmanın
Halisini seçmenin
Daha buna benzer nice
Nice şeyin okulu yok

Aşkın inancın insanlığın okulu yok
Ama dilerseniz hepsini öğrenebilirsiniz
Biraz çaba
Yeter

GÜZEL HAVA

Kış ortasında bir gün
Havayı güzel buldum
Sarhoş olmak geldi içimden
Sarhoş oldum
Değdirmeden dudağıma damlasını alkolün
Geçtim gittim
İğne deliğinin içinden

YENİ GELEN GÜNE TÜRKÜ

Merhaba yeni gelen gün
Gökyüzünde belirsiz aydınlık
Denizde çivit mavisi
Merhaba yaşama gücüm

Hadi bakalım başla işine
İlk vapuru ilk treni
İlk uçağı kaldır
Dünyamızın çarkı dönsün

Şu çarpan yüreğimizin
Umudunun sende olduğunu bil
Bil de ona göre davran
Getireceğin mutluluğu getir

SAHİDEN

Yaşamak güzel şey sahiden
Sabahleyin evimizin kapısından
Sokağa adım atmak
İlk kahveyi
İlk sigarayı içmek
Denizde maviyi
Ağaçta yeşili görmek
Denize ağaca bakıp
Maviyi yeşili görmemek
Köpükler dalgalar kasırgalar
Yosunlar denizanaları balıklar
Sonra bütün bunlar kadar
Bunlar gibi
Caddeler apartımanlar tiyatrolar
Kahveler park
Tıpkı bunlara benzer gene
Dostlar
İnsan yüreğimizde sevgi
Öfke
Güzel şey hayal etme gücü

İÇİNDE

Geceleri ürettim gündüzleri buldum
Gündüzlerin içinde aydınlığı buldum
Aydınlığın içinde bir ağaç
Bir aydınlık bir aydınlık bir aydınlık ağacın içinde

Necati Cumalı (1921)

KIZILÇULLU YOLU

Hıdırellez günü, Kızılçullu yolu
Beni herkes severdi çocukluğumda
Arabacı yanma oturtur
Kırbacı bana verirdi.

Ben Fıtnat hanımın oğlu,
Zayıf bir kızı severdim
Gözlerinin içi gülerdi.

Hıdırellez güneşi,
Beraber tırmanmadık mı ağaçlara?
Siz kanatmadınız mı ellerimi
Elma çiçekleri?

GÜNAYDIN

-Nurullah Ataç'a-

Günaydın tavuklar, horozlar
Artık memnunum yaşamaktan
Sabah erkenden kalktığım zaman
Siz varsınız;
Gündüz, işim var, arkadaşlarım,
Gece, yıldızlar var, karım var,
Günaydın tavuklar, horozlar!

BALKON

Sana geldiğim yağmurlu günleri hatırlar mısın?
Pencerene açılan yol dönemecini.
Aralar mısın hatırama öyle her akşam
Ilık gülüşlerinin gölgesiyle yüklü perdelerini.

Bulutlar terkederdi şehri daima
Akşamları gemiler terkederdi.
Bir balkonun kalırdı sanırım
Kaybolan gölgelere aşina

Vapur iskelesinde buluştuğumuz bir akşam
O akşam, erkenden ayrıldık ve sonra
Hâlâ hafızamızda devam ediyordu
Unutulmuş hayatı maviliklerin
Hâlâ hatıramdadır odama son gelişin,
Ve gitmeden önce
Saçlarını tarayışın hâlâ aynada...

Benim küçük öksüzüm, genç dulum
Ben senin hem baban, hem kocanım.
Erken tenhalaşan karanlık arka sokaklarda
Bütün servetin gibi ellerini
Avuçlarıma bıraktığın geceler
Sana küçük bir evden söz etmeliydim...

Uzun bir aşktan sonra tekrar
Bütün beni sevenleri hatırlıyorum
O şehirde bütün tanıdıklarım ve sen
Sen beni severdin
Sen iyiydin, güzeldin!

HÜRRİYETE ÖVGÜ

Boşuna değil dökülen kan
Hatıran daha aziz çıkacaktır
Bu felâket senelerinden
Asırlardır bu böyledir
Bütün kötülükler geçer
Yaşar iyi ve güzel olan

Sen çalışmanın ve düşünmenin hakkısın
Kanunların, nizamların üstünde
Talihisin insanlığın
Her sevgi hayatla biter
Yalnız senin aşkın kalır
Genç çocuğa babadan

Boşuna değil dökülen kan
Şehirlerde, köylerde çocuklar büyüyecektir
Daha zeki daha çalışkan

Bütün acılar unutulacak
Şarkılar daha yürekten söylenecektir

Yıkılan evler köprüler
Daha sağlam kurulacaktır tekrar
Yeniden fabrikalar yükselecek
Tarlalar genişleyecektir

Boşuna değil dökülen kan
Tarihin akışından anlıyorum
Kuvvet zamanla yıkılır
Yalnız senin uğrunda ölür insan
Yarası acımadan.

AY IŞIĞI

I
Ben uzaklardan beklerdim,
Sayarak günlerimi.
Bu gece penceremden düşen ay ışığında,
Birden yanıbaşımda buldum
Bir ağaç gibi çiçeklenmiş
Anladım almış yürümüş
Sarmış bu sevda içimi

II
Gece yarısı elbiselerim,
Ayakkabılarım üstüne
Düşen ay ışığı,
İnsan böyle mi olur
Sevdaya tutuldu mu?

Bütün eski kitapları okudum,
Yaşlanmış güzellere sordum,
Mutluluk bu mu?

Ama bu sarışın
Ötekine hiç benzemiyor.
Ah, daha yeni yeni anladım
O küçük elleri, gülen gözleriyle
Beni bu kadar seviyor...

Kalmadı başka korkum
Düşünmeden eline bıraktım kendimi
Bütün dostlarım söylüyor
Bu sefer mutlaka tutuldum

III
O yanından döndüğüm, gece yarıları
Güler, konuşurdum, kendi kendime
Tutmasam, kucaklayabilirdim ağaçları.
Kimbilir, gelen geçen,
Görünce ne derdi halime.

Sizin de, seviştiğiniz, kardeşler
Mevsim bahara kastlarsa
Benim canım açılmak isterdi
Mutlaka bir başkasına
Öperdim evde ilk karşıma çıkanı.

Uzakta, şimdi çok uzakta...
O nar tanesinden taze
Kuştüyünden hafif geceler
Kalbim ümit içinde yüzer
Dünyam yıkanır ay ışıklarıyla...

HER DİLDE TÜRKÜLERİN MERAMI BİR

Her dilde türkülerin meramı bir
Sıla, iki gözlü bir ev, bir gelin
Kovboyun dilinde yavuz bir at, bir kement
Doğuda, bizim çobanların dilinde
Taze ekmek, taze peynir

Mutlu olmak her vakit elimizdedir
Bütün istediğimiz bundan ibaret
Köylüye toprak, kovboya kement
Her şeyin başında, herşeyden önce
Hürriyet

GÜZEL AYDINLIK

Akdeniz göklerinden
Köpüklerden, limon çiçeklerinden
Gözlerimde kalan
Güzel aydınlık
— Nesrin'i bir defa öptüm

Beyaz badanalı odam
Annemin yüzüne, soframıza
Gençlik hülyalarıma düşen
Güzel aydınlık
— Ümitsiz kaldıkça seni düşündüm

Biz fakirdik ama iyi insanlardık
Bolluk yıllarında da
Felâket günlerinde de
Seni yanı başımda gördüm
Güzel aydınlık
Tatlı aydınlık

GEÇMİŞ YAZ'DAN

I
Taze bira, yasemin kokan
Yaz sonlarında bir akşam
O deniz kenarı küçük lokantada
Dalıp gidişini hiç unutmam

Göğe vuran panayır ışıkları
Kestane fişekleri, çarkıfelekler
Şavk içinde yüzen gemiler limanda
Farlar, sokak lâmbaları altında
Ağaçların hışırdayan aydınlık yaprakları
Kaç defa bir fayton seni beni aldı dolaştırdı
O ışıklar, yeşiller, denizler arasında

Yanında mahzunluğumu arttıran
Aşkımdı, doymadığım aşkımdı!
Ne kadar öpsem okşasam
Kalçaların, yarı açık dudakların
Alacakaranlık bakışlarındı.

II
Pamuk seksen beşten yüz otuza fırladı
Kimin umurunda?
Bizim önem verdiğimiz tek şey varsa
Çini mavisi göklerin, imbatın tadı
Gökyüzü her sabah masmavi üstümüzde
İmbat her akşam bağrımıza ılgıt ılgıt esiyordu ya...
(...)

GÜNEŞ ÖZLEMİ

Çeksem kapıyı gitsem
Taşları arasında çimenler biten
Kaldırımlar boyunca gitsem
Açık pencerelerinden beyaz yorganlar görünen
Işıklı dut gölgelerinden
Fakir mahallelerinin akkavakları
Yalansız suyla güneşle büyüyen
Ordan öte katırtırnakları sarı sarı
Bir erguvanlar vardı
Pembe mi desem deli mi desem

Bu ümit olmasa içimde
Buralarda bir gün beklemem

GÜNEŞ DELİSİ

Akan suyu severim ben
Işıldayan karı severim
Bir yeşil yaprak
Bir telli böcek
Yeşeren tohum
Güneşte görsem
Sevinç doldurur içime
Bir günü
Güzel bir günü
Güneşli bir günü
Hiçbir şeye değişmem
Onun için savaşı sevmem
Onun için zulümü sevmem

Onun için yalanı sevmem
Bilirim yaşamaz güneşte
Bilirim yaşamaz yanyana aşkla
Ne haksızlık
Ne korku
Ne açlık

BİR GÜL AÇIYORSA

— 1960 Devrim şehitlerinin anısına —

Bir gül açıyorsa şimdi Türkiye'de
Aşkla ümitle açıyor
Adsız unutulmuş her bahçede
Bir gül tomurcuklanıyorsa
Sabaha karşı gecede
Açmak için tomurcuklanıyor
Aşkla ümitle
Sevinçle yaşamak için tomurcuklanıyor

Kanın aktığı yerde
Göz yaşının aktığı yerde
Karanlığı içinde kahrın
Güller açıyor işte
Güller ışık aydınlık içinde

Güller bütün güller bu sabah
Bir ağızdan türkü söyler gibi açıyor her bahçede
Geceler gündüze dönüyor işte
Karanlık ışığa dönüyor işte
Kahır sevince dönüyor işte
Akan kan dökülen yaş
Güle dönüyor işte

Hasetsiz korkusuz kinsiz
Binlerce güller açıyor işte
Dargın kardeşe dönüyor işte
Artık yaşamak bütün Türkiye'de
Bir ağızdan söylenen bir türküye dönüyor

Özdemir Asaf (1923-1981)

VAR

Deniz nerede pırıl pırıl
Nerede yolculuklar, yollar..
Orada adımlarım var.

Trenler midir gelen, insanlarıyla..
Gemiler midir giden, dumanlarıyla,
Orada gözlerim var.

Sayısız yeşil rengi yapraklar mı verir..
Tadları, meyvaları, gıdaları
Ağaçlar mı verir, topraklar mı verir..
Orada ağızlarım var.

Renk renk, biçim biçim açan çiçekler mi..
İlkyaz dolu bahçeler mi..
Ses kaynayan geceler mi..
Orada duyularım var.

Nerede kuşlar, orada kulaklarım.
Nerede taşlar, topraklar, ellerim orada.
Nerede sevilecek vücud ve kadınlar,
Orada kollarım, dudaklarım var.

SABAHA KADAR

Dünya o kadar büyük ki;
Bir noktayım ortasında, ne yapsam.
Bazan da o kadar küçülüyor ki dünya,
Devrilecek sanıyorum, kımıldarsam.

Hayat o kadar uzun ki,
Öyle bitmez geliyor ki bir an..
Bir de bakıyorum, o kadar kısalıyor ki;
Ne çıkar, diyorum, bir hayattan.

Saadet o kadar lazım ki yaşayana;
Billahi can verir uğrunda insan.

Hem o kadar boş ki mesud olmak,
Gün yüzü görmeden ölenlerin arkasından.

Ben o kadar önemli kişiyim ki,
O kadar iyiyim ki aklım ve düşüncelerimle.
O kadar da fenayım ki ben
Delice niyetlerimle.

Gece; ne kadar karanlık ve sessizsin...
Öyle kaplayorsun ki evleri, yolları, denizleri.
Hem o kadar aydınlık ve seslisin ki;
Çılgınca coşturuyorsun bizleri.

Sabah; bir yeni dünya gibi geliyorsun;
Öylesine süslü, öylesine saadesin ki..
Sen o kadar güzelsin ki sabah,
O kadar güzelsin ki.

MÜZİK

Müzik geceyi geceyi
Geliyor, aç pencereyi,
Sersin odana duyu,
Uğultulu halıyı,
O doğup büyüdüğü
İnansal doğayı.

Yürüsün eleyi eleyi
Seviler, buğu-buğu,
Gönlü, anıyı, belleği,
Oğsun duyguyu.
Ne sıcak anlatır seslenmeyi;
Yumuşacık sen demeyi.

Isıtır yorganı, sözü, perdeyi,
Işıtır en karanlık odayı,
Açar kilidi, açıyı, kapıyı,
Kaynatır donmuş suyu,
Doldurur boş tencereyi

Çeker sürgüyü,
Çözer bir-bir her düğmeyi.

Ballandırır peyniri, ekmeği,
Unutturur tabancayı, bıçağı,
Süsler masayı,
Ölümsüz kılar çerçeveyi,
Açar sevilere yatağı
Yeğ kılar saklamaya söylemeyi,
Müzik donatır yeri göğü.

UMUT YAPRAKLARI

Öyle bir ilkyaz ol ki korkut yaprakları,
Öyle bir son yaz ol ki tut yaprakları,
Sararıp dökülürken güz rüzgârlarında
Ardında savrulsunlar, unut yaprakları.
Sevinçlerinde onlar vardı, hüzünlerinde onlar
Seninle yeşerdiler, seninle soldular..
Olsunlar senden sonra umut yaprakları.

Arif Damar (1925)

SUNU

İlle görmek için mi beklenir güzel günler
Beklemek de güzel

HER GÜN YAŞAMAK

Işıklı günlerinde düşün,
memleketini, dostlarını, sevgilini,
onlarda kal, dinlen
bırak kendinden bir şeyler,
bir mağlup akşamın mahzunluğu
silinsin gözlerinden.

Bir kavga sonunu unut.
sen maceralar peşinde değil,
umutsuz bir yolculukta değilsin.

Yaşamak sadece sevmektir, inan bana.
Sevmeyenler dünyamızda yaşamıyor.
Yaşamak suda, toprakta, insanlarda görünerek;
bir zeytin ağacı gibi.
Bir zeytin ağacı gibi, ne güzel
denize yakın olacaksın,
uzayan dallarında, yapraklarında ışık
ta derinlerde köklerin.
Bir zeytin ağacı gibi, bin yıl severek
yaşamak her gün...

GİTME KAL

Nice nice acıları aklına getir
Bunca yoksulluğu aklına getir
Gözyaşlarını aklına getir
"GİTME KAL" var yok dinlemez bir çocuk isteğidir
Gitme aklına getir

Kıraç mı kıraç toprakların üstüne
Güneşler açar yağmurlar kesilince
Çırılçıplak kayada yeşerir incir ağacı
Dağların kuytusunda bir uslu çiçek
Dağıtır mavisini kendi kendine
Gitme beraberlik içinde
Nasıl sevinirdik aklına getir

Her şeyi her şeyi aklına getir
Gece yarılarını aklına getir
Söylediklerini aklma getir
Sinsi yağmurlar yağıyordu
Soğuktu
Yaktığımız ateşi aklına getir

Nelerden geçiyorsun aklına getir
Gitme dünyamızın her yerinde
Yorgun eller gülleri derleyince
Ellerin sevincini aklına getir
Güllerin sevincini aklına getir

Ne çok severdik seni aklına getir

ALICI KUŞ

Vurur düşlerine ozanın
Güneş kızgınlığından birkaç ağustos
Birkaç ağaç
Yüksek ormanlar kuytusundan

Kardeşliğin alıcı kuşu
Kalkar konar

Köylü
Biçer ayrık otlarını ayırır başaklardan
Kalkar konar
Kardeşliğin alıcı kuşu

İşçi
Tutar ucundan en acar biçimlerin
Sürer
Bin başıboş atı bin cehennemi birden

Kardeşliğin alıcı kuşu
Kalkar konar

Duran el
Gitmeyen ayak
Bir göz ki
Arkasında bir ölü gözü
Bir ses ki
Arkasında bir ölü sesi
Döner durur
Kardeşliğin alıcı kuşu

Kalkar konar
Bir açık yürekten bir ötekine
Bir bugüne bir yarına
Alıcı kuşu kardeşliğin

Attilâ İlhan (1925)

RÜZGÂR GÜLÜ

önümden çekilirsen istanbul görünecek
nerede olduğumu bileceğim
sisler utanacak eğilecek
ağzının ucundan öpeceğim
saçma kalbimi takacağım
avcunda bir şiir büyüyecek
nerede olduğumu bileceğim

bu çıplak geceler yok mu
bu plak böyle ağlamıyor mu
camları kırmak işten değil
delirecek miyim neyim
kirpiklerimden mısra dökülüyor
kenya'da simsiyah yalnızım
yoksul bir şilepte gemiciyim
malezya'da yük bekliyorum
önümden çekilirsen istanbul görünecek
nerede olduğumu bileceğim

gözlerini söndürme muhtacım
ben senin aydınlığına muhtacım
yepyeni bir ilkbahar harcayıp
bir yaz boğup bir sonbahar harcayıp
rüzgâr gülünü arayacağım
oran'da pernanbouc'ta tombuktu'da
vinçler yine akşamları indirecekler
yine karanlığa bulaşacağım
gözlerin rüzgârda savrulacak

ikimiz iki sap buğday olsak
sen benim olsan ben senin olsam
bir gece vakti aklına gelsem
uykunu tutsam bırakmasam
seni kucaklasam kucaklasam
birbirimizin kalbini dinlesek
dünyanın kalbini dinlesek
büyük ateşler yaksalar
iki güvercin uçursalar
nerede olduğumuzu bilsek

SAKIN HA

sabiha bu adamlar beni alıp götürecek
sakın ha ağlamanı istemiyorum
soracakları varmış yıllardır sorarlar
anlaşılan bu sorgu daha yıllarca sürecek
ilk götürülüşümü bak hatırlıyorum
sendikaya yazıldığım günlerdi sanıyorum
otomobil farlarına yağmur yağıyordu
cıgaram ıslanmış sokaklar nedense dar
bu defa aksi gibi zilzurna ilkbahar

çocuğa bir şey söyleme sabiha belli olmaz
sakın ha ağlamanı istemiyorum
bakarsın çabuk biter akşama evdeyim
uzayacak olursa git hüseyin'i bul
eli kızıl kanda olsa bizi bırakmaz
çantamı hazırlarsın pijamam terliklerim
izin verirlerse seni de beklerim
hani bir gülümsemen vardır sanki istanbul
gözlerin gözlerimi bulur bulmaz
içimde bütün şehir atlıkarınca gibi
döner ha döner ışık renk ve pul

hay allah bu ilkbahar beni öldürecek
rüzgârdaki kokular dudaklarımdaki tuz
bu adamlar sabiha beni alıp götürecek
günlerden cuma sabah saat dokuz
sakın ha ağlamanı istemiyorum
paran var mı yok mu bilemiyorum
al şu yüz lirayı yanında bulunsun
yüz de bana kalıyor varımız yoğumuz
çocuğa bir şeyler al onunla avunsun
beyler ben hazırım haydi gidiyoruz

sabiha unutma seni bekliyorum

MEHMED SIRADAĞLARI

boş bir taş varsa bu ülkede üstünde ben varım
bir fabrika gibi soluklu yerinde duramayan
kaç kulaç boş varsa bu denizde üstünde ben varım
bir şubat vapuru gibi puslu duman duman
eylül ocaklarından simsiyah ben çıkarım
iktisat fakültesi'ndeki akşam aydınlığıyım
yağmurlu camlardan saygıyla kitaplara vuran
ne kadar mehmed varsa kuşkusuz benim adım
yunus emre'den bu yana mehmed sıradağlarıyım

çünkü toprak dinledim demir anladım kömür duydum
davullar dağıttı göklere savaşlardan dönmezliğimi
çünkü bol kurşun yedim besmele'yle vuruldum
bilirse düşman bilir öyle kolay ölmezliğimi
bir mehmed kalktımsa ayağa bin mehmed oturdum
asya'dan aldım türkü avrupa'ya getirdim
yanardağlar kıskanır böyle ateş sönmezliğimi
emperyalizme karşı her süngü benim adım
mustafa kemal'den bu yana mehmed sıradağlarıyım

ne kadar dar olursa olsun bileklerimden çıkmıştır
beni bir yerde bana bağlayan kanlı kelepçeler
karanlık tarlanın başı dönmüştür fabrika acıkmıştır
cezaevi avlularına bakar nedense son pencereler
içimde güneşler açsa da dışarısı bütün kıştır
fakat kapılar açılmıştır zincirler kırılmıştır
kalabalıkları kaldırır en heybetli düşünceler
özgür bir sosyalizme doğru her adım benim adım
nâzım hikmet'ten bu yana mehmed sıradağlarıyım

Can Yücel (1926)

HAYIRSIZ ADA

Bir haftadır yok yere dolaşıp duruyordum
Bir haftadır içimde bir kırlangıç fırtınası
Siyahın biri konup biri kalkıyor
Şişli'den taa Rami'ye kadar
Her sokağın ayrı bir kanat çırpışı var
Yeni Cami önlerindeydim sonra
Vapur düdüklerinden anladım
Bir haftadır seni ararmışım meğer
Köprü üstünde Arif'e rastladım
Patiska ararmış fakir
Birlikte Kadıköy'e geçtik
Kardeşliği mavişliği üstünde denizin
Bir yanı ışık bir yanı İstanbul
Şu kahraman harp gemileri de olmasa
Arif patiskayı unuturdu ben seni
Oturur kalırdık Mühürdar'da
Altıyol'da Şadi çıktı karşımıza
O da şeker peşindeymiş
Üç kişi koyulduk yola

Yol boyu çamdır püfür püfür
Dallarda fingirdek kızlar
Teri Mur'ları görünür

Suadiye'de bir eşitliktir başladı
Adam başına değil
Adım başında bir villa
Biz de Pançó Villa'yı bulduk
Ahçıymış villaların birinde
Dilber dudağı yapmış o gün

Ednan Beğendi pişirmiş ama
Canı özgürlük çekmiş
İlle de özgürlük dedi
Yetişmez dedik buralarda yemezler onu
Tereotu nane maydanoz
Nutuk otu dersen o başka

Vazgeç dedik bu sevdadan dinletemedik
Takıldı gâvurun oğlu peşimize
Dön babam dön dolaş babam dolaş
Ne sen ne patiska ne şeker ne özgürlük
Anlaşıldı dedik vehpinin kerrakesi
Bizimkisi boşuna zahmet

Nasıl olsa tarihi karanlığımız da bastı
Yürü dedim Arif yürü kardeşim Şadi
Yürü be Panço Villa
Şuradan bir sandal araklarız
Ver elini Hayırsız

Ben Şadi Arif bi de Panço Villa
Hep Hayısız'dayız şimdi
Ne sen ne patiska ne şeker ne özgürlük
Martıları seyrediyoruz artık
O şekere patiskaya özgürlüğe
O sana benzeyen güzelim martıları

SEVGİ DUVARI

Sen miydin o, yalnızlığın mıydı yoksa
Kör karanlıkta açardık paslı gözlerimizi
Dilimizde akşamdan kalma bir küfür
Salonlar piyasalar sanat-sevicileri
Derdim günüm insan arasına çıkarmaktı seni
Yakanda bir amonyak çiçeği
Yalnızlığım benim sidikli kontesim
Ne kadar rezil olursak o kadar iyi

Kumkapı meyhanelerine dadandık
Önümüzde Altınbaş, Altın Zincir, fasulye pilakisi
Ardımızda görevliler, ekipler, Hızır Paşalar
Sabahları açıklarda bulurlardı leşimi
Öyle sıcaktı ki çöpçülerin elleri
Çöpçülerin elleriyle okşardım seni
Yalnızlığım benim süpürge saçlım
Ne kadar kötü kokarsak o kadar iyi

Baktım gökte bir kırmızı bir uçak
Bol çelik bol yıldız bol insan
Bir gece Sevgi Duvarını aştık
Düştüğüm yer öyle açık öyle seçik ki
Başucumda bi sen varsın bi de evren
Saymıyorum ölüp ölüp dirilttiklerimi
Yalnızlığım benim çoğul türkülerim
Ne kadar yalansız yaşarsak o kadar iyi

ÖYLE Bİ

Temiz gömleğimi giydim talimden sonra
Ayaklarını yıkıyor çeşme başında erler
İşte sen öyle bir serindin
Tuzladan kaptılarla inerken şehre
Ne güzel şey sivil denmesi çıplağa
Ve gün-açık penceresinden meşelerin
Yamacın kuytusuna sokulmuş mavi
Ufacık bi parça deniz gibiydin

Şipka biberleriyle konmuş okulun camlarına
Arnavut Köyünün o muhacir güneşi
İşte sen öyle bi cumartesiydin.
Sahanlıkta saçlarını tarıyor kızlar
Raylar ondan böyle kıvılcımlanıyor
Köşeleri dönerken, önlükleri altından
Dünyaya başlar gibi aybaşlarının kokusu
Kalkan al tıramvaydın ergenlik durağımdan

Meyvahoşun orda bir sabahçı kahvesi
Gün ağarmıştı ama ben günaydın dedim
İşte sen öyle ışıklı bi yerdin.
Bilmiyordum hiç burda bir fırın olduğunu
Diz çöktüm asfalta, baktım aşağı, üüüü'üh!..
İşçiler ateşler ayçörekleri
Ve kılıç gibiydi taze ekmek kokusu...
Dağıttık evvel-allah yalnızlıkları

Yaşamak düğünse, sen orda gelindin
Seni soydum, Güler, dünyayı giyindim

PANDORA'NIN KUTUSU

Bir denizanasıdır umut
Ta suların ortasında
Açılır
Kapanır
Açılır
Kapanır
Kapanır
Açılır

AKDENİZ YARAŞIYOR SANA

Akdeniz yaraşıyor sana
    Yıldızlar terler ya sen de terliyorsun
    Aynı ıslak pırıltı burun kanatlarında
Hiç dinmiyor motorların gürültüsü
Köpekler havlıyor uzaktan
Demin bir çocuk ağladı
Fatmanım cumbadan çarşaf silkiyor yine
Ali Dumdum anasına sövüyor saatlerdir
Denizi tokmaklıyor balıkçılar
    Bu sesler işte sessizliğini büyüten toprak
    O senin sardunyalar gibi konuşkan sessizliğini

Hayatta yattık dün gece
Üstümüzde meltem
Kekik kokuyor ellerim hâlâ
Senle yatmadım sanki
Dağları dolaştım

Ben senden öğrendim deniz yazmayı
Elimden düşmüyor mavi kalem
Bir tirandil çıkar gibi sefere
Okula gidiyor öğretmenim
Ben de ardından açılıyorum
Bir poyraz çizip deftere
Bir ada var sırf ebabil
Dönüyor dönüyor başımda
Senle yaşadığım günler

Gümüş bir çevre oldu ömrüm
Değince güneşine

Neden sonra buldum o kaçakçı mağarasını
Gözlerim kamaşınca senden
Ölüm belki sularından kaçırdığım
O loş suda yıkanmaktır
Durdukça yosundan yeşil
Kulaç attıkça mavi

Ben düzde sanırdım yıkıntım
Örenim alkolik âsarım
Mutun doruğundaymışım meğer
Senle çıkınca anladım
Eski Yunan atları var hani
Yeleleri büklümlü
Gün inerken de öyle
Ağaçtan izdüşümleriyle
Yürüyor Balan Tepeleri
Yürüyor bölük bölük can
Toplu bir güzelliğe doğru

Kadınım
Yaraşıyorsun sen Akdenize

BAHARLA ÖLÜM KONUŞMALARI

II
İçimdeki karanlığı patlatacağım
Zifirî bir su akacak
kamışımdan toprağa
Bir kedi yavrulayacak
köpek dişli bir kedi
Ve böğürtlenler köpürecek ağzından
Yedikçe
kendi
kendini
mayhoş
Ya da Posta Nâzırı dedemden kalma
Mors'un en morundan bir karga

Konacak karşıki direğin doruğuna
Düşmanlarım öyle doldurmuşlar ki onu
Ne kadar taşlasan boş
oynamıyor yerinden
Ben kargadan korkmam ama
bunun gözleri baykuş
Ve tüyleri güngörmedik deniz dipleri kadar ıslak
Ve ötüyor
ötüyor
ötecek
Beni ışığa bağlayan
(Bağlayın beni ışığa!
Gerin telleri gerin!)
beni ışığa bağlayan
o gelin telleri
o gelin telleri
kopuncaya dek...
Akpembe bahar yelkenleriyle
Güneşin rüzgârına gerilmiş
bir badem ağacı gibi...
İçimdeki karanlığı patlatacağım
Ve beynimin en ölümcül yaşlarıyla
ağlaya
ağlaya
Yepyeni bir insan
pırıl pırıl bir can
bitecek toprağa...

SARDUNYAYA AĞIT

İkindiyin saat beşte,
Başgardiyan Rıza başta,
Karalar bastı koğuşa
İkindiyin saat beşte.

Seyre durduk tantanayı,
Tutuklayıp sardunyayı
Attılar dipkapalıya
İkindiyin saat beşte.

Yataklık etmiş ki zaar
Suçu tevatür ve esrar,
Elbet bir kızıllığı var
İkindiyin saat beşte.

Dirlik düzenlik kurtulur,
Müdür koltuğa kurulur,
Çiçek demire vurulur
İkindiyin saat beşte.

Canların gözleri yaşta,
Aklı idamlık yoldaşta,
Yeşil ölümle dalaşta
Sabahleyin saat beşte.

GÜZEL'E

Dün gece senin küçücük elinle yalnız yattık.
Yalnız, senin küçücük elinle yalnızlık
Kandilli ilkokulu kadar kalabalık...
Zilleri çaldığında düşlerinin
Sınıfların kapıları ardına kadar açık,
Gökyüzünün, denizin, toprağın ve hayalle emeğin
Haklı sınıfları...

Belki de baskın korkusuyla, vefasız, akıntıya atılan
Kitaplar var ya, onlardan
Öğrenmiş Marx'ı gümüş balıkları
Ve belki de onun için o kadar,
O kadar aydınlık ortalık...

Sen ki çiçekleri toplayan Güzelim,
Çiçekleri sulayan çocuk
Ve ben ki buruk ve kavruk
Bir ihtiyar adamım artık,
Öyle güzeldim ki senle, çiçeklerden çok...
Ve anladım, anladım ki bi daha:
Düşünde bile göremez işler
Düşlerin gördüğü işleri.

KAYITLI

Benim öfkem gecelerin beyidir
Kalkar bi tek çocuk ağlasa
İşte bak bu anasız yasa
Kanuni'nin değil bizimdir

Göçmen kuşlar gibi bir gülümseme
Dudağının kıyısından gelip geçerdi
Babam dünya güzel yer derdi
Sürsün ama sürecek bu garipseme

Bayram davullarıyla doğarken gün
Bu Sırpsındığına alışılır mı
Ömrüm köhne bir güvercin damı
Hoyrat bir sese bakar ölümün

Akıl ki en incesi duyuların
Açar evrenin camını
Aptal sonra tatlı canını
Atar dibine kuyuların

Çirkinin güzele eski garezi
Kendi güzelliğini bilmediği için
Vaktiyle Çinde bir prensesin
Kendini sevmemekmiş bütün marazı

Oysa her şey birbiriyle kayıtlı
Akdeniz zeytinler ve Datça
Sevilmeyen yarımada paramparça
Ağaç kuşa kuş ağaca kayıtlı

Oyun durmuş godoşu bekler
Aydın kentin kolalı yakasında
Yavuklu çağ dağların arkasında
Halk bir Anka Kuşu bekler

Düşünmek, dağların kargaşasını
Döşemektir bir petek bala
Olmuyor ki böyle şaklatmakla
Eski koşukların maşasını

Aklımın ucuna bir yıldız kondu
Koşun koşun dedim çocuklarıma
İşte bu çoban dedim aya yanaşma
Bu sözüm ay'cılara dokundu

Sokrat'a kurban kesilen horoz
Lokmanlara dağdan odun taşırdı
Horoz değil bir acayip katırdı
Katır değil Sokrat gibi bir domuz

Zikredelim önce halkın adını
Çocuğun işçinin hakkını
Alsın diye köylü toprağını
İşçi Partisine yaptırdım kaydımı.

Sabri Altınel (1926-1985)

YAŞAM VAR

Nedir bu bize kadar gelen nedir bu durduğu yerden
Kıyı bir yüzle alışılmamış bir yüzle
Tüm konuşmaları duyuyorum hıçkırıkları gülmeleri
Yarının düşü içinde büyüyor dünya
Issız çığlıklarda sevinç ve acı
İnce sular gibi çocukların yüzleri

Uzat ellerini uzat
Yolun sonuna varıyoruz artık
Açık ve sevgisiz kalmış kent
Kana batmış yüzü
Çırılçıplak bir umut gözbebeklerinde
Sokaklar duruyor evler
Örtülü kapılar
Akşamları yitik bir bahçede
İnsanı düşündüğümüz yerde
Bırakıp denizi ve anıyı
Dalları ve gözyaşını bırakıp
Yepyeni bir göğe geriliyor kuşlar
Eski ve upuzun bir ölüdür kar
Unutmuş yaşadığını

Ah bu ikiyüzlülük zamanı insanın
Geçmişle gelecek arasında
Bilinmeyen bir saatte
Gördüm gördüm durmadan
Ölüme gideni ve doğanı
Belleğe düşen yağmurda adsız taşlarda
Yaşam var dışarda
Dostluk ve kardeşlik var

Yolun sonuna varıyoruz artık
Sevinsin ellerin
Vur dizini toprağa
Gurbete kesen yüreğini aç

Sevgi tükenmez insanda

EY İYİLİĞİN AÇIK YÜZÜ

I
Uyu canım sevdiğim
Yıldızlar alınca yolunu
Bir dağ elmasına düşte
Uzat sıcak elini

Sok ayaklarını sularına yaşamın
Güne düşünce mavi bir ışık
Zaman bizim artık
Aşklar çocukların sevinci
Bembeyaz sabahlarda
Yenilgilerin ve yiğitliklerin
Unutulduğu sabahlarda

II
Seni görüyorum düşümde
Yepyeni güneşler içinde
Ölmezlik ve sevinç
Ateşten kar sokaklarda
Bir beyaz papatya gibi
Sessizlikler otlar arasında

Seni görüyorum düşümde
Ey iyiliğin açık yüzü
Topla bir denizi uğul uğul
Sabahların içine

YAŞAMA SEVİNCİ

Benim sevincime katılın
Dünyanın gecesine geldik biliyorum
Dövüşler çıkarlar kinler
Güneş batacak o kadar
Önceleri de bu renkler bu kokular vardı ortada
Önceleri de öpücükler yalancıydı
Kan bilinmiyordu söz bilinmiyordu
Yaşama sevinci bilinmiyordu

Benim sevincime katılın
Ölümün karşısında hayatım ben
Ateşin karşısında dal
En güzel çiçekler dünyada açar
Dünyada verir ağaçlar en güzel meyvelerini
Dünyada doğar bir sevişmeden çocuk
Güçlüğün karşısında çaba
Ölümün karşısında dirilik
Dün varolduysa bunlar bugün de varolacak

Gözyaşları gülüşlerimiz
Kanın sıcaklığı sütün beyazlığı
Emekler alınteri
Dün varolduysa bunlar bugün de varolacak
Dün nasıl emdiyse bir çocuk
Anasının memesini
Bugün de kendi çocuğunu emzirecek

Benim sevincime katılın
Suçun karşısında suçsuzluğum ben
Umutsuzluğun karşısında umut
Ölümün karşısında ölmezlik

İNSANIN DEĞERİ II

Zeytin dalları havaya uzanıyor
Bitkiler ballanıyor
Bitkiler dölleniyor
Çekip gidiyor karanlık
Köyler şehirler ışıyor
Uzakta sütbeyaz bir horoz
Ayağıyla toprağı eşiyor
Bir umut bir mutluluk
Göllerde sazan balıkları kasnalar
Irmaklarda alabalıklar
Havada kuşlar
Evlerde eşler
Yollarda laleler yaban gülleri
Beyazları pembeleri alları
Yollarda üzümler
Üzümlerde şarap

Buğdaylar pamuklar tütünler
Erkek çocuklar kız çocuklar gelinler
Ekşi elmalar mürdüm erikleri
Dağların karlı dorukları
Dağların kekikli etekleri
Kendimi sana bırakıyorum kutsal dakika
Sevinçlerimi gözyaşlarımı sana bırakıyorum

Yaşamak sensin işte
Ölmemek sensin işte

İçerim aydınlanıyor
Umutlanıyorum yeniden
Umut zaman demektir
Yaşamak demek
Umut bir çocuğun öpen ağzı demektir
İyi niyetli çalışkan yüreği bir adamın
Bir kadının gülen yüzü demektir
Çiçekler içinden
Kutsal dakikayı yaşıyor onlar
Güzeli yaşıyorlar doğruyu iyiyi
İpek böceği gibi

Umut bu türlü yaşamaktır
Onlar çocukların önemini biliyor
İçerim aydınlanıyor

SABAHIN İÇİNDE

Sabahın içinde bir kuş sesi
Doğuşun habercisi dönüp duran tek başına
Uçsuz bucaksız evren yaşamı saran ince deri
Bir gümüş dumanı örttü çiçeği
Ve kendi içinde kendi eytişiminde
Doğanın kendi saatleri

Ey eski ve dayanıksız yaşam
Sürüp geldin acının kanadında
Açılan boynuyla ötelere dökülen güneş
Sabahın içinde toprağın sesi insanın eylemi

Kışlıklarında ezikliğin yalnızlığın
Ne ağla ne yerin artık ölüm örttü günü

Yitik çocuklar aşınmış kelimeler
Kadınlar geçer yorgun bir rüzgâr gibi
İnsanın camdan soluğu sokaklarda
Grevlerde metalürji işçileri
Utku aydınlığı gözlerinde
Çürümeler kırık yürekler yüzler
Harman yerlerinde maden ocaklarında işyerlerinde
Nehirler gibi akan keder

Güzlerin uzaklığına girmişsen eğer
Varırsan ovada ak kavaklara
Çığlıklar uğultular unutulmuş sular
Ölüme yer verme amansız belleğinde
Direniyorsun acının güne dönüşümünde
Yanında yaşamı kutsayan ellerin
Kan lekeleri yüzlerde ve gizli telgraflar
Ağlamaların sokakları ve yas göğü
Kapıları kapalı borsalar
Taşlar sahte yazgılar
Direniyorsun zamanın ortasında
Kendi kendisi olabilmesi için insanın

Kardeşler kardeşler
Gecenin içinde sabahlara kadar açık bir çan gibi
Ağaran ufku gördük parıldayan alnı
Çalışan eli uğraşlar alın terleri
Gülümseyişin mevsimlerini gördük diri yürekte
Ayrılıkların sisini gördük
Kanın çığlığını umudun güneşini
İnsana saygıyı özgürlüğün anlatılmazlığında

Metin Eloğlu (1927-1985)

UYAN

Hadi uyan
Günışığı çilemeye başladı başucunda
Denizler bir mavilik edindi günden
Seher yeline uyup kuşlar tüneğinden uçtu
Bu türküyü dinlemeyecek misin

Hadi uyan
Aydınlığa çık da çil gözlerin ışısın
İlkyazlar sıcağı biriksin yüreğine
Yoksul olsan da uyan
Garip olsan da uyan
Madem ki güzelsin, güzeli yaşatmak için.
Madem ki iyisin, iyiliği yaşatmak için
Madem ki umutlusun, umudu yaşatmak için
Hadi uyan
Denizi dinle yaşamak desin
Toprağı dinle barışmak desin
Göğü dinle sevişmek desin
Bir plak konmuş gibi gramofona
İşte aşk işte özlem işte savaşmak gücü
Uyan diyor uyansana

Hadi uyan
Sevdiğim uyan
N'olur uyan

ÇİLİNGİR SOFRASI

Bu zıkkımın yanında
Arnavut ciğeri ister, bir
Çiroz salatası ister, iki
Cacık ister, üç

Adalet müsavat hürriyet demeye
Sadece yürek ister

DEĞERLEME

Bu aşk senden önce hürriyete yöneldi
Gecenin ortasında sen sımsıcak bir kadın
İçinde sen varken geceler dile geldi
Barışa yöneldi umudu darmadağın
Onları özlemek belki senden güzeldi
Çünkü sen ancak onlarla vardın
Hayatın mavişliği onlarla vardı

ZURNANIN ZIRT DEDİĞİ YER

Bu dünya Sultan Süleyman'a kalmamış;
Ama size kalacak.
Olur a, Sultan Süleyman bilememiş işini;
Ama siz bileceksiniz.
Şöyle sizinle beraber üç beş kişi;
Öte yanı kördöğüşü.
Bir gün yaşamışsınız, ömrünüze bereket;
Akşam olmuş kendiliğinden;
Bir konağınız var dayalı döşeli;
Kapıda arabanız, oda oda mutluluğunuz;
Kadehte kuşsütü var, tabakta minaregölgesi...
Biraz da aşk masalı ekleyin bu düzene;
Eklediniz mi?
Oh, yaşamak ne güzel şeymiş be!
Güzeldir tabii...

Şimdi de bir oda düşünün bakalım;
Halı, kilim hakgetire,
Ekmeğin, katığın lafı hiç edilmesin,
Otu ocağı bir kalem geçin;
Beş kişi uzanmış bir sedire,
Basıyorlar küfürü;
Kime?
Ne bileyim ben, kime...
Bu oda niçin mi yoksul?
O beş kişi yoksul da onun için.
Bu bayların, bayanların derdi ne mi?

Ne olacak: Memleketin derdi.
Peki ama, çaresi yok mu bu işin?

Ha şöyle,
Düşünmeye alışın.

ÖMÜR TÖRPÜSÜ

Yaşamak istiyorum
Yaşamak istiyorsun
Yaşamak istiyor

Böyle şiir olmaz, diyeceksin; biliyorum.
Ama böyle dünya olur mu?
Böyle barış olur mu?
Böyle hürriyet olur mu?
Böyle kardeşlik olur mu?
Biliyorum ki, katlanıver, diyeceksin;
Ama böyle de yaşamak olur mu!

Ahmed Arif (1927-1991)

SEVDAN BENİ

Terketmedi sevdan beni,
Aç kaldım, susuz kaldım,
Hayın, karanlıktı gece
Can garip, can suskun,
Can paramparça...
Ve ellerim, kelepçede,
Tütünsüz, uykusuz kaldım,
Terketmedi sevdan beni...

ANADOLU

Beşikler vermişim Nuh'a,
Salıncaklar, hamaklar,
Havva Ana'n dünkü çocuk sayılır,
Anadoluyum ben,
Tanıyor musun?

Utanırım,
Utanırım fıkaralıktan,
Ele, güne karşı çıplak...
Üşür fidelerim,
Harmanım kesat.
Kardeşliğin, çalışmanın,
Beraberliğin,
Atom güllerinin katmer açtığı,
Şairlerin, bilginlerin dünyalarında,
Kalmışım bir başıma,
Bir başıma ve uzak.
Biliyor musun?

Binlerce yıl sağılmışım,
Korkunç atlılarıyla parçalamışlar
Nazlı, seher-sabah uykularımı,
Hükümdarlar, saldırganlar, haydutlar,
Haraç salmışlar üstüme.
Ne İskender takmışım,
Ne Sultan Murat.
Göçüp gitmişler, gölgesiz!

Selâm etmişim dostuma
Ve dayatmışım...
Görüyor musun?

Nasıl severim bir bilsen,
Köroğlunu,
Karayılanı,
Meçhul Askeri...
Sonra Pir Sultanı ve Bedrettini.
Sonra kalem yazmaz,
Bir nice sevda...
Bir bilsen,
Onlar beni nasıl severdi.
Bir bilsen, Urfa'da kurşun atanı,
Minareden, barikattan,
Selvi dalından,
Ölüme nasıl gülerdi.
Bilmeni mutlak isterim,
Duyuyor musun?

Öyle yıkma kendini,
Öyle mahzun, öyle garip...
Nerede olursan ol,
İçerde, dışarda, derste, sırada,
Yürü üstüne-üstüne,
Tükür yüzüne cellâdın,
Fırsatçının, işbirlikçi hayının...
Dayan kitap ile,
Dayan iş ile.
Tırnak ile, diş ile,
Umut ile, sevda ile, düş ile.
Dayan rüsva etme beni.

Gör, nasıl yeniden yaratılırım,
Namuslu, genç ellerinle.
Kızlarım,
Oğullarım var gelecekte,
Herbiri vazgeçilmez cihan parçası.
Kaç bin yıllık hasretimin koncası,
Gözlerinden,
Gözlerinden öperim.
Bir umudum sende,
Anlıyor musun?

Edip Cansever (1928-1986)

BİLMEZ MİYİM HİÇ...

Bilmez miyim hiç bütün bu sözler ne der ona
Bu sözler ve bu sözlerin içinde çırpınan uzaklıklar
Dolaşıyorum bir başıma, ortalıkta kimsecikler yok
Kıyılar da bomboş, kır yolları da
Soluğumu duyuyorum ara sıra, bir onu duyuyorum
Duymuyorum belki de, biliyorum yalnızca
Ayaklarımın altında yaban naneleri, kekikler
Yol kenarında bir kapı, tahta
Peki, kim yitirmiş evini, ya da
Hangi yitikle yok olmuş o yapı
Kimbilir
Vuruyorum yokuş aşağı, kıyıya
Bir taşın üstüne oturuyorum
Ben oturur oturmaz
Çıkıyor kuytularından bütün görünümler
Ve ufak bir oyun oynuyor bana doğa
Alıp alıp götürüyor gözlerimi bıkmadan
Kısalıp uzayan bir çift yılan balığını andıran gözlerimi
Güneşin şavkından yuvarlanan çakıllara
Tam o sıra bir vapur yanaşıyor iskeleye uzun sürecek bir sonbahar taslağı gibi
Denize yeni sürülmüş bir tarlaya benziyor, uyanık, diri
Ve işin tuhafı bense
Alışıyorum gittikçe
Her gün bir parça daha alışıyorum yalnızlığıma
Ürperiyorum bir ara arkamdaki ayak sesinden
Ve bu yüzden mi bilmem
Durup bir süre çevreme bakar gibi yapıyorum
Sürüyle kuş havalanıyor defnelerin içinden
Sürüyle, evet, hatırlıyorum birden
Nicedir unutmuşum saymayı bile günleri
Dağılıp gitmişler herbiri bir yana
Kuşlar gibi, onlar da
Benimse ne gideceğim bir yer
Ne de özlediğim bir şey var
Öyleyse neden yazıyorum bu sözleri ona
Bu biraz sevdaya benzeyen, biraz da sevdasızlığa
Böyle gelişigüzel, böyle kırık dökük
Sanki hiç kimselerin kullanmadığı bir gün kalmış bana.

Uzun bir cumartesiyi hatırlıyorum, saat on iki
Dalıp gidiyorum, düşünüyorum da, saat on iki
Bir sigara yakıyorum, bir kağıda bir iki dize yazıyorum
Yerini iyi bilen, onurlu bir iki sözcük daha
Ama hiç kımıldamıyor, akrep de, yelkovan da
Yani tam böyle bir şeye benziyor zaman
Yılgın ve çarpıcı renkler içinde pek kımıldamayan
Çıkageliyor sonra, saat on iki.

Anlıyorum
Yaşam elbette uzun biz duyabildikçe sevgiyi
Yalnızca bunun için uzun
Yani sevgiyle de sevebilir insan, sevdayla da
Örneğin
Bir sevgiyi yontup onarmak için
Döğüşmek de sevgidir
Ve benim bildiğim kadarıyla
Her şeydir bir insan, her şeydir
Yalandır kısalığı yaşamın
Ve özellikle insan dediğimiz şey
İnançlı bir insan soyunun parçasıysa.

Sonunda başbaşa kalıyoruz gene
Başbaşa kalıyoruz doğayla ben
İşte az önce yağmur da başladı, cumartesi günlerden
On temmuz cumartesi
Bir vapur daha kalkıyor iskeleden
Ve yağmur hızlanıyor biraz
Uzanıp yatsam diyorum otların üstünde çırılçıplak
Tam öyle yapıyorum
Şimdi yağmuru seviyorum, şimdi yağmuru seviyorum, yağmuru seviyorum.

GÜL KOKUYORSUN

Gül kokuyorsun bir de
Amansız, acımasız kokuyorsun
Gittikçe daha keskin kokuyorsun, daha yoğun
Dayanılmaz bir şey oluyorsun biliyorsun
Hırçın hırçın, pembe pembe
Öfkeli öfkeli gül
Gül kokuyorsun nefes nefese.

Gül kokuyorsun, amansız kokuyorsun
Ve acı ve yiğit ve nasıl gerekiyorsa öyle
Sen koktukça düşümde görüyorum onu
Düşümde, yani her yerde
Yüzü sararmış, titriyor dudakları
Şakakları ter içinde
Tam alnının altında masmavi iki ateş
İki su
İki deniz bazen
Bazen iki damla yaz yağmuru
Mermerini emerek dağlarının
Şiirler söylüyor gene
Ölümünden bu yana yazdığı şiirler
Kızaraktan birtakım şiirlere
Büyük sular büyük gemileri sever çünkü
Ve odur ki büyüklük
Şiir insanın içinden dopdolu bir hayat gibi geçerse
O zaman ölünce de şiirler yazar insan
Ölünce de yazdıklarını okutur elbet
Ve senin öyle amansız
Gül koktuğun gibi
Yaşamanın herbir yerinde.

Gül kokuyorsun, amansız kokuyorsun
Bu koku dünyayı tutacak nerdeyse
Gül, gül! diye bağıracak çocuklar bütün
Herkes, hep bir ağızdan: gül!
Ve her şeyin üstüne bir gül işlenecek
Saçların, alınların, göğüslerin üstüne
Yüreklerin üstüne
Bembeyaz kemiklerin
Mezarsız ölülerin üstüne
Kurumuş gözyaşlarının
Titreyen kirpiklerin üstüne
Kenetlenmiş çenelerin
Ağarmış dudakların
Unutulmuş çığlıkların üstüne
Kederlerin, yasların, sevinçlerin üstüne
Ve her şeyin üstüne bir gül işlenecek.

Bir rüzgâr, bir fırtına gibi esecek gül
Yıllarca esecek belki

Ve ansızın dünyamızı göreceğiz bir sabah
Göreceğiz ki
Biz dünyamızı gerçekten görmemişiz daha
Geceyi, gündüzü, yıldızları
Görmemişiz hiç
Tanışmaya komamışlar bizi güzelim dünyamızla.

Öyleyse dostlar bırakın bu yalnızlıkları
Bu umutsuzlukları bırakın kardeşler
Göreceksiniz nasıl
Güller güller güller dolusu
Nasıl gül kokacağız birlikte
Amansız, acımasız kokacağız
Dayanılmaz kokacağız, nefes nefese.

DOSTLAR

Fethi Naci'ye

Geldin mi, iyi
Yollarından yürüyüşler sızdıran sonbahar
Bir tenhalığı eskisinden çok sezmeyi
Bakımsız bahçeler mi olur, büyük ahşap boş odaları mı olur
Ne olur
Ey bana sevmeme gücü veren güzellik
Eski bir kadını eski bir park kanepesinde bırakan sonbahar
Aldatılmış bir yüzü yağmur oluklarında
O yüz ki bir denizin tekrar tekrar bittiği
Gece yarısı kokularında
Yosunlu bir kıyıda ancak
Dilinde çakılların ve derinliğin en son tadı
İşte
Bir vakit daha geçti, şimdi ne yapsak
Ne yapsak, bir vakit geldi ve geçti
Ey bana sevmeme gücü veren güzellik
Sonbahar
Sen mi kaldın bir
Yok bir şey yapacak.

Bin dokuz yüz yetmiş bir yazı, ey unutulmayan yaz
Bıraktığın gibi mi kalsak

Bir çiçek milyon kere katılaştı eridi
Açtı dağıldı
Yaşamadı hiç belki
Bir ışık olsun yakmadı
Tuzlu ve ıslak bir ışık
Tankerler geçti kıyılardan gene
Suyu zonklataraktan
Gül koktu saçlarında taşıdıkları benzin
Senin saçlarında
Alnın üstünden kuzular inen bir tepe gibi eğildi
Boynun bir uçurumdan çekiliyormuş gibi gergin
Bitti o yaz, şimdi
Yerleşti çoktan
Bize sevmeme gücü veren güzellik.

Tenha bir meyhanede oturuyorduk sevgilim
İzmirin eski rıhtımında
Bilirsin, severim çok İzmirin eski rıhtımını
Hani bir çeşit kuşları vardır bulanık denizinin
İnsanlar gibi konuşur o kuşlar bazen
Ve unutulmuş diller gibi pek anlaşılmaz ne konuştukları
Millerce yıl öteden bir tenhalığı sözlendirirler
Hatırla
Ne demiştim o gün ben sana
"Her tenha semte kurulmamış bir saat yakışır"
Benim o bunaltılı günlerimden kalma bir mısra
Ve sense bana Aragon'un
— Parisli şair, yüzü aslan dolu —
Sımsıcak, dipdiri bir mısrağını anlatmıştın
Seninle ve parmaklarınla
Bardakta duran suyun bir akarsuyu
Nasıl kıskandığını anlatmıştın boyuna
Nasıl mı
Dedim ya, sesinle ve parmaklarınla
Neden olmasın, yeni yakılan bir sigarayla da anlatılabilir şiir
Apansız bir yolculukla da
Bir karpuzu ikiye bölmekle, bir portakalı dilim dilim ayırmakla
Anlatılabilir
Ama bizim memleketimizde şiir
Yazık ki ölümle anlatılır biraz
Ölümle anlaşılabilir
Olsun, diyeceksin ne çıkar bundan

Biz hayatı şiirden
Şiiri hayattan özümlemedik mi
Ölüm de girse araya
Sahici aşklar kurmadık mı seninle
Tertemiz, dosdoğru aşklar
İzmirde
İzmirin eski rıhtımında
Unutmak için şimdilik
Kolayca unutulmaz ya
İçimizdeki bin dokuz yüz yetmiş bir yazını.

Yeni bir yüz müydü ne
Kuru bir bozkırı çıkarıp göğsünden
Yeni yazdığı bir şiiri düzeltiyordur Ahmet Oktay
Alnını dayayaraktan cama
Kalemsiz kâğıtsız yazar çünkü Ahmet Oktay
İçinden geldiği gibi
Ve mısra çeker durmadan, hafifçe eğri sırtını doğrultarak
Nemlenir kimi zaman da gözleri
Şiir yürür, şiir sever, şiir içer mi
Şiir mi
Yürür de, sever de, içer de elbet.

Kocaman bir sevgi miydi ne
Dünyanın bütün zamanlarını dolaşan
Bastırıp göğsüne bozkırını
Ey, baksana, diyor, ne biçim kent bu
Geçerek caddelerinden
Dalarak meyhanelerine
Ne biçim kent bu
Bilmiyor ki nice insan kolsuzdur
Sevgisizliğe. bir sevgisizliğe kullanırlar kolu.

Hohlayıp siliyorum iyice
Gözlüğümün camlarını
Göğe bakıyorum gözlerimi kısarak
Güneye gidiyor bir leylek sürüsü

Yeni Caminin üstünde
Son bir defa daha süzülerekten
Erimeye yüz tutuyor kentin pembe kapıları
Günbatımı!

Günbatımı! yeni konuşmaya başlayan bir çocuğun diliyle
Kolumu tutuyor Fethi Naci, şu manzaraya bak, diyor
Tam Galata Köprüsünün üstünde
Diyor ya, biz alıştık, yüreklerimize bakıyoruz gene de
Uykusuz gecelerimize bakıyoruz: onurun uykusuzluğu
Susturulmanın
Ve günbatımıyla leylek sürüsü
Hüzünlü bir görüntüyü akıtıyorlar Nacinin yüzüne
Kırılmak ama birlikte
Birlikte, ama kırılmamak
Ve sanki kalplerimiz her yanı dökülen bir otobüste
Öyle
İşte son damlalarını da bırakıyor güneş
Karanlık bastıracak nerdeyse
Tırmanıyoruz Yüksekkaldırımı
İyi biliyoruz, sevgimiz de öfkemiz de yalnız bizim olmamalı
Güneş çekiliyor iyice
Ne manzara kalıyor, ne göğün evlerindeki kızartı
Ak bulutlar kara bulutlar
Ötede bir bulut yavrusu
Bilinmeli, diyoruz yeniden
Yeniden başlamalı, yeniden
Dostum, görüyorsun ya işte
Bozuldu bir kere umudun ordusu.

Gelsene, diyordu İzmirdeki sevgilim
Son mektubunda
Kemeraltındaki kahveleri anlatıyordu
İnce belli çay fincanlarını
Kim bilir, belki de avutmak istiyordu beni
Unutup kendi mahzunluğunu
O kadar çabuk yeşerir ki, diyordu umut
Öyle çabuk çiçeklenir ki
Güçtür çünkü, her şeyden daha güç
Denize, göğe toprağa karışmış bir kalebentlik
Üstelik biliyorsun da
Öfkeliyiz, öfkeyse sonuçtur er geç
Bir aşk gibi yaşamak gerek öfkeyi
Sevginin ağıtıdır bir bakıma
Ve bir gün de gelebilir ki sevgilim
Kapkara bir davet olabilir kin
Zulmün ve tutsaklığın diyeti olabilir

Sen bunu bilemezsin
Bilsen de şairsin, havalar da soğudu, kendine iyi bak
Ve sakın unutma: sıra öfkenin.

Bin dokuz yüz yetmiş bir yazı
Yok böyle bir sevgilim benim
Ama dayanıklı, ama gözü pek, ama umutla dolu
Olunca böyle bir sevgilim olsun isterdim.

Elimde bir çanta, şurda burda dolaşıyorum
Hep bir yerlere gideceğim sanki
Güvercinler konuyor saçlarıma bileklerime
Uçuşuyorlar
Bir çınar yaprağı düşüyor ayaklarımın dibine
Kupkuru
Elime alıyorum, çiziyorum üstüne kalbimi
Kalbim, diyorum
Yorgunsa da, yaralıysa da, hepimizin aşkına sevgili.

PHOENİX

Ben orda, akşamına orospular dadanan
Camlarında pis sinekler gezinen, ben orda
Eskimiş bir tutuşla şarabını içiyor
Kadınlarda oluyor kadınsız bakışlarla
Başıyla öne düşmüş yüreğiyle beraber
Ya Tanrıya inanır ya da isyana.

Kimseye vermiyor ki acılardan artarsa
Kuytular çıkarıyor sevişmeler onlardan
Bu nasıl bir bakış ki dünyaya intiharla
Ya da hep kar yağıyor da düşünmesi siyahtan
Öyle ya kim sevişirdi acıları olmasa
Kim bakardı uzağa köpekleri saymazsam.

Orası bir ölümdür şarabımı doyuran
Ölünen yüzler gibi bir bütündür adamlar
Vaftizi gün ışığında bir garip protestan
Tanrısıyla sevişir, herkes bilir sevişmeyi o kadar
Kim ne derse desin ben bu günü yakıyorum
Yeniden doğmak için çıkardığım yangından.

Cemal Süreya (1931-1990)

ÜLKE

Saat Çini vurdu birden: pirinççç
Ben gittim bembeyaz uykusuzluktan
Kasketimi eğip üstüne acılarımın
Sen yüzüne sürgün olduğum kadın
Karanlık her sokaktaydın gizli her köşedeydin
Bir çocuk boyuna bir suyu söylerdi. Mavi.
Bir takım genç anneleri uzatırdı bir keman
Sen tutar kendini incecik sevdirirdin
Bir umuttun bir misillemeydin yalnızlığa

Yalnız aşkı vardır aşkı olanın
Ve kaybetmek daha güç bulamamaktan
Sen yüzüne sürgün olduğum kadın
Kardeşim olan gözlerini unutmadım
Çocuğum olan alnını sevgilim olan ağzını
Dostum olan ellerini unutmadım
Karım olan karnını ve önlerini
Orospum olan yanlarını ve arkalarını
İşte bütün bunlarını bunlarını bunlarını
Nasıl unuturum hiç unutmadım

Kibrit çak masmavi yanardı senin
Ormanlara ormanlara yüzünün sesi
En gizli kelimeleri akıtırdı ağzıma
Şu karangu şu acayip şu asyalı aşkın
Soluğu kesen ağulayan ormanlarında
Yaşadım o kısa ve korkunç hükümdarlığı
Ve çarpıntılı yüreğim saçlarının akıntısında
Karadenize karışırdı ordan Akdenize
Ordan da daha büyük sulara

Geceyse ay hemen tazeler minareleri
Kur'an sayfaları satılan sokaklardan
Ölüm bir çeşit sevgiyle uçar
Ölüm uçar çocuk yüzlere
Ben o sokaklardan ne kadar geçtim
Damağımda dilinin yosunlu tadı
Önce buğulu sonra cam gibi parlak sonra buğulu yine
Bir takım tavşanları andıran bir takım su hayvanlarını

Pazar pazartesi günlerini ve haftanın öbür günlerini
Yani salı çarşamba perşembe cuma cumartesi

Bir başak ufak ufak bildirir Konyayı
O başakta o Konyada seni ararım
Ben şimdilerde her şeyi sana bağlıyorum iyi mi
Altın ölçü çift ölçü ve altın karşılıksız
Para basma yetkisini Fıratın suyunu Palandökeni
Erzincanın düzünü asma bahçelerini Babilin
Antalyanın denizini o denizin dibini
Beş türlü yengeç yaşıyan sularında
Çağanoz adi pavorya çingene pavoryası ayı pavoryası
bir de çalpara

Bilinir ne usta olduğum içlenmek zanaatında
Canımla besliyorum şu hüznün kuşlarını
Sen kalabalıkta bulup bulup kaybettiğim kimya
Yokluğun gayri şuradan şuraya geldi
Bir günler şölenlerle egemen ülkende
Şimdi iri gagalı yalnızlıklar dönüyor
N'olur ağzından başlıyarak soyunmaya
Bir kez daha sür hayvanlarını üstüme üstüme
Çık gel bir kez daha yıkıntılardan
Çık gel bir kez daha beni bozguna uğrat

ORTADOĞU

IV.

Zaman mı? değil zaman.

Akan zaman değil mesafelerdir.

Güneşin çekici yukarda
Suyun bıçağı aşağıda
Krom alçakgönüllü, bakır utangaç,
Ağaç : bir damla iki kıvılcım arasında.
Rüzgâr bilmiyor nerden eseceğini
Sınırlar kesik,
Yerleşme yerlerinde balkıma.

Biz kırıldık daha da kırılırız
Ama katil de bilmiyor öldürdüğünü
Hırsız da bilmiyor çaldığını
Biz yeni bir hayatın acemileriyiz
Bütün bildiklerimiz yeniden biçimleniyor
Şiirimiz, aşkımız yeniden,
Son kötü günleri yaşıyoruz belki
İlk güzel günleri de yaşarız belki
Kekre bir şey var bu havada
Geçmişle gelecek arasında
Acıyla sevinç arasında
Öfkeyle bağış arasında

Biz kırıldık daha da kırılırız
Doğudan Batıya bütün dünyada
Ama kardeşin kardeşe vurduğu hançer
İki ciğer arasında bağlantı kurar
Büyür, bir gün, zenginleşir orada,
Çünkü Ali'yi dirilten iksir de saklı
Hasan'a sunulmuş ağuda,
Granitin de olur bir okyanus diriliği,
Nehirler daha uysal akar,
Bir çiçek nasıl açılıyorsa kendiliğinden

Bir kuş nasıl uçuyorsa
Öyle sever, çalışır insan,
Kıraçlar çarptıkça dağlara
Gül göçürür şafağından
Doğanın altın şafağından
İnsanın altın şafağından
Tarihin altın şafağından

Biz kırıldık daha da kırılırız

Kimse dokunamaz bizim suçsuzluğumuza.

Gülten Akın (1933)

İLKYAZ

Ah, kimselerin vakti yok
Durup ince şeyleri anlamaya

Kalın fırçalarını kullanarak geçiyorlar
Evler çocuklar mezarlar çizerek dünyaya
Yitenler olduğu görülüyor bir türküyü açtılar mı
Bakıp kapatıyorlar
Geceye giriyor türküler ve ince şeyler

"Memelerinde biraz irin, biraz balık ve biraz gözyaşı
Bir dev oluyorsun deniz deniz deniz
Sisin dere ağızlarından sokulup akşamları
Fındıklarımızı basıyor
Neyleriz kararan tomurcukları
Çocuklarımıza yalvarıyoruz: Aç durun biraz
Tecimenlere yalvarıyoruz:
Bir "Hotel" bir gizli evlenme az çiziniz
Bir banka az çiziniz bir yalvarma
Bizden size ve sizden dışardakilere

Karılarımızı yolluyoruz tırnaklarını kesmeye ve demeye
— Evet efendim —
Çocuklarımızı yolluyoruz dilenmeye
Bizler gidiyoruz yatağımız tanrıya emanet
Yazların motorlu çingeneleri

Ah, kimselerin vakti yok
Durup ince şeyleri anlamaya

Baba evleri, ilk kez girilen ırmağa dönüş
Toprağa tutku, kendinden dolayı
Kulaklarımızı tıkıyoruz: Para para para
Kulaklarımızı açıyoruz: Kavga kavga kavga
Sorar belki biri: Kavga ama neden kavga
Komşumuza sonsuz balta, karımıza yumruklar içinde
— Bilmiyoruz neden kavga.

Sonra kasabamızın cezaevinde
Silgimizi gözönüne yerleştiriyoruz
Günlerimizi iterek genişletiyoruz
Yer açıyoruz karılarımızı düşünmeye
Bizsiz geçen menevşeyi düşünmeye

Durup ince şeyleri anlamaya
Kimselerin vakti olmasa da
Okulların kadın öğretmencikleri
Tatil günlerini çoğaltsalar da
Kutsal nemiz varsa onun adına
Gözlerimiz için bağlar dokusalar da
Birikimler ve çizgiler gitgide gitgide
Açmaya ilkyaz çiçekleri

Bir gün birileri öte geçelerden
Islık çalarlar, yanıt veririz"

SARDUNYA

Yasadır ansıtalım?
Tohum ekenlerin, fide dikenlerin
Kimse durduramaz yağmurunu
Güneşini kimse kesemez

Fesleğen ekiyorum, sardunya dikiyorum
Arsızmış, öyle diyor komşum
Artık siz istemezseniz de
Açar tohumunu, yayılır toprağınızda

Ne güzel ne güzel ne güzel tanrım
Fesleğen ekiyor, sardunya dikiyorum
Bitiyorum arsızlığına çimenin çiçeğin
Arsızlık bugünden geri
Umut ve direnç demektir
Sokulmak demektir yaşamın koynuna
Özdeşlik demektir yaşamla
İnan olsun dostlar, inan olsun
Dalından kopan sardunya
Bozulmadı bikez, eğmedi başını
Açmayı sürdürdü diktiğim toprakta

Cevat Çapan (1933)

BUKAĞI

Yeniden bir su boyunca yürümek
Elinden tutmak bir çocuğun usulca
Birlikte solumak menekşeleri
Dağlarda kayaları kıracak

Birden dağlar iniyor sulara
Sular güneşle ışıyor birden
Yayılmak sulara ve dağlara
Zindanlar boşalmışçasına.

SOLUK SOLUĞA

Uzun, karanlık bir çığlığın da ardına düşebilir insan,
Titrek, eğri büğrü bir yazının çağrısına da uyar.
Bırakıp her şeyi döner —
Aşk bir buluşmadır çünkü,
Her zaman gecikmiş bir buluşma.

Bitmeyen bir kavuşmadır da aşk —
Araya her zaman bir şeyler girer:
Bazen kendi sevincinin kanat gölgesi,
Bazen nabzın hızı, yüreğin titreyişi,
Tüylerin telaşıyla besleniyor gibidir —
Araya her zaman bir şeyler girer:
Çalışma saatleri, karşılıksız sorular.
Nereden bilebilir insan
Bunların hepsinin de aşk olabileceğini?

Çoğu kez aldatıcıdır da,
Bakarsın, herkes onun askeri, onun şehidi.
Oysa aşk hiçbir zaman bir yarış değildir ki.
Bu yüzden yanılır hep
Sayın muhbir vatandaş, köftehor okur, arsız yetkili.
Sararmış bir fotoğraf olarak da çıkabilir karşına,
Borulu bir fotoğraf kılığıyla da,
Bakarsın, ona da dadanmış
Gündelik hayatın sosyolojisi.

Yeniden duyulur bazen o uzun ve karanlık çığlık.
Çağıran o titrek yazı yeniden belirir —
Çünkü aşk en eski köprüsüdür Balkanların, en eski.

YENİDEN

Hava, su, toprak ve ateş
ve akşama doğru güneş
yanıp yansılanırken sularda
geçerek içinden zamanın
ve yıkımların,
silkinip üstümüze çöken karanlıktan
açılmak rüzgârlarını
birlikte ezberlediğimiz denizlere
ya da kanatlı balıklar gibi
sıçramak doruklara
yükseklerden köpürerek dökülen
çağlayanlar içinden
ışıyan gökkuşağına.

DAĞLARDA MENEKŞELER

Bir keklik serinliğinde tırmanıyoruz
dağa,
çam kokusu, kekik.
Köpüren deli çayın çağıltısı koyakta.
Uzakta, karşı yamaçta
yayılan davarın çan sesleri
ve gözlerinin göllerinde
boğulan kanlı başı güneşin.
Kulağımda sesin, yanık sesin:
"Haydut, beni nereye götürmektesin?"

Cengiz Bektaş (1934)

MİMAR GÜNLÜĞÜ

Bugün ayın üçü

Çiziyorum kekik otlarına evlerimi
Odalar diziliyorlar
Sevgiyle dostlukla el ele
Yürümekler
Yatmaklar

Bugün ayın üçü

Gününüzü bölüştürüyorum
Sürelere
Adım boylarınıza

Başka yerde de olmalıydım
Kendimi kapatmalıydım zaman çizgisine
Sevişmeliydim
Sevişmelerinize yer veriyorum
Ayraç içinde olabilirdim en azından

Sevişirken denizi göreceksiniz ayın üçleri

Ağaçlarınız olacak
Oda içlerini çiçeksiz komayın
Ak duvarlarınız olacak dal gölgeli
Ak tutun yüreğinizi

Gül yastığı sol yanı boş komayın

AMAN ÇİÇEK SAÇALIM

Saçlarım alnıma düşerdi hep
anımsıyorum
Halil'i severdim
Ayşe'yi
Saniye'yi
Feriha'yı da Çaybaşı mahallesinden

Ne çok şey özlüyorum
Ninemden Yunus'u belledim
Babama bildirmeden sonra
soyadımın gereğini
Zeybek oynamayı
Harmandalını
Yeni basılmış kitabın kokusunu
Çiçekleri ve hayvanları seviyorum
Bir de teslim olmamayı

Teslim olmayalım Halil'im
Aman çiçek saçalım

Kemal Özer (1935)

ALBERTO JUANTORENA'YA ÖVGÜ

— 400 ve 800 m. Olimpiyat şampiyonu —

Şekerkamışı tarlasına giren bıçak gibi
keskin ve pırıl pırıl her yarışta,
güneşle ve toprakla omuz omuza
devşirmeye hazır kaslarının ürettiğini.

Bilir ki karşısına çıktığı dünya
ışığına düşmandır göğsündeki yıldızın,
türkülerle ve özveriyle kurulan yaşamın
düşmandır engelleri aşıp vardığı sonuca.

Bilir ki ulaştığı yerden yarın
daha ileri götürecek yaratılanı çocuklar,
bacaklarındaki yenilmeyen rüzgâr
soluklarıyla dolu Kübalı anaların.

Uyum içinde kollarıyla düşüncesi
yeni bir bilgeliği göndere çekerek
her yarışta bir sevinci üretip devşirecek
şekerkamışı tarlasına giren bıçak gibi.

ŞİLİ HALKIYLA DAYANIŞMA GECESİNİN ŞİİRİ

— 14 Kasım 1976—

Türküler getirdiler denizlerin ötesinden,
bir halkın türkülerini,
Angel ve Isabel Parra
ve Patricio Castillo
üç savaşçı kardeş
üç yiğit Şilili.
Nabzını getirdiler Şili ezgilerinin,
halay çekiyordu kiminde halk,
kiminde gülümsüyordu
döktüğü gözyaşından sonra,
bağrına basıyordu çocuklarının acısını,

seviyordu kiminde çılgıncasına,
ve faşizme direniyordu,
ant içiyordu kiminde,
direnmenin onurlu andını.

Uyur iken uyardılar Pir Sultan'ı,
dedi çağlar ötesinden :
"Gelin canlar bir olalım",
çocuklarıyız aynı kavganın,
çeliği aynı ateşten geçti
silâhlarımızın,
karşımızda aynı düşman,
duyalım bir kez daha
emeğin kardeşliğini.

Son türküsünü getirdiler Victor Jara'nın,
yüreğiyle çalıp söylediği son türküyü,
çünkü kırılmıştı parmakları
tellerine dokunamıyordu gitarının,
Santiago stadında son sabah
"Beş bin kişiyiz burda, diyordu,
kentin bu küçük köşesinde,
ama kimbilir kaç kişiyiz
ülkenin tüm kentlerinde?"

Umutsuz değildi, hayır,
umutsuz değildi ölürken bile.
bilinçleniyordu
düşmanın karşısında yeniden,
görünüyordu ki bu gövde
bu azgın, bu kudurgan, bu kanlı
makine gibi işleyen bu faşist gövde
yoksundu bir yürekten.

Biliyordu "çünkü yarın.."
bu çatı altında, bu kasım gecesi
son türküsüyle birlikte yaşamının
çarpacak bir tek sesle binlerce yürek,
ve biliyordu, diyeceğimizi:
"Beş bin kişiysek burda,
kaç kişi olacağız kimbilir

yürekleri böyle çarpan,
başka kentlerinde dünyanın?"

Ve Allende'nin son sözlerini getirdiler,
"..ekilmiş tohum yeşerecektir..
..tarihi ne zorbalar, ne cinayetler durdurabilir..."
yer yer silâh seslerine karışıp duyulmayan
ve duyulan sözlerini yıllar geçse de
yani bağlılığı, yani inancı
bıraktığı anıyı onurlu bir insanın,
bileklerimizde vurdu tarihin yanılmazlığı.

Anısını getirdiler yılların ötesinden,
bir avuç insanla yürüdük binlerce ayak,
durduk
yeni açılmış toprağın başında
yüreği kor gibi bir avuç insanla,
"burda" diye haykırdık binlerce ağız
üst üste üç kez
Neruda'yı sorduklarında.

Yıkandık yağmuruyla ezgilerin
bu kasım gecesinde İstanbul'da,
bir ucu Şili'de bir ucu Türkiye'de şimdi
bir gökkuşağı gibi açılıyor yağmurdan sonra
gecenin içindeki bu dayanışma.

Özdemir İnce (1936)

İNSAN HOŞNUT DEĞİLDİR YERYÜZÜNDEN
ONU, EYLEMİYLE DEĞİŞTİRMEYE
KARAR VERİR —
AMA ONU DEĞİŞTİRİRKEN
KENDİSİ DE DEĞİŞİR

İnsanın geleceğidir tarih coğrafya kitapları
sevgilimin geleceği yüze çarpan yaz sıcaklığıdır
işte, çiçektozları içinde yürüyorum tek başıma
işte, çiçektozları içinde üstümüz başımız
bana "sakın yeli kavramaya çalışma" diyorlar
işte ben yeli kavramaya çalışıyorum.

İki güvercin göğü geçiyor çarpışmadan
ter ve tebeşir kokan iki öğrenci
bir aşk ve bir çocuk yeter, diyorum, sana ve kendime
gölge ekip kiraz toplayamazsın
ezen bir sessizlik var, orası doğru,
ama hayatımız umutsuzluğun öte yakasında.

Hilmi Yavuz (1936)

BÖRKLÜCE MUSTAFA

biz ki sevdamızı, alaca
kıl bir heybe gibi sunduk
aba terlikle denizi yürüyenlere
şavkımız dağlara vurunca

börklüce mustafa, yonca
ve hançerlerin piri
ölümü masmavi bir hamayıl
gibi boynunda taşıyıp
gözleriyle bir acıya kalebent
olmanın korkunç şiiri

dövülüp tayını bulunca

serez çarşısına, ince
kıvrık ve celâlî
bir ayışığı gibi girmek
ve sesiyle şayağa ve tunca
sancağı buğdaysı, türküsü ebruli
bir isyân diye işlenmek

ve devrilmek, birbiri ardınca

biz ki sevdamızı, alaca
kıl bir heybe gibi sunduk
aba terlikle denizi yürüyenlere
gölgemiz dağlara vurunca

AY DOĞAR

ay doğar
bir ay doğar umarsız gözlerinden
bir ay batar bedir allah
karanlıklar bir silâh kahrı gibi oturur yüreğime
iflah olmaz bir silâh

ya kara bir kırbaç gibi vur beni küheylânlara
ya beni öldür allah

dünyada
nerede olursa olsun dünyada
senin umarsız gözlerin
kanlı bir avuç zehir
bir de yangınlı yaz akşamlarıyla bir gelir
ya da

senin umarsız gözlerin
mahzun eşkiya ateşleridir
tutuşur rüzgârlı bayırlarda

PİR SULTAN

alçacıktan uçarken yaza dokunan
sessizliktir belki ahşap kanatlı
kulluğa acı tuz vuran son atlı
bir hüznün soyadıdır pir sultan

kalın turnalarda balkıyan gizle
gök ekin çilerken geceye sazı
bir gül derneğinin börklü sonyazı
köpükten gömleği, yensiz denizde

şimdi derin doğumlara koşan kim
ey bin çiçek soluyan yağız dokuma
sorguçlu düşlerle çattığın ova
kızıl gülde konaklasın isterdin

Ülkü Tamer (1937)

UYKU

Bana çiçek gönderme
Bir kuş ağacı gönder
Dallarında gezinsin
Kül rengi güvercinler

Konsunlar yastığıma
Uyutmak için beni
Sırtlarında kuş tüyü
Gagalarında ninni

Kaldırıp yatağımı
Uçursunlar göklere
Kendimi yıldızlarda
Bulayım birdenbire

Bana çiçek gönderme
Bir kuş ağacı gönder
Alnıma dokunanlar
İyileşmiş desinler

"DENİZİN VE AŞKIN DALGALARI"

Ölürsem senin bildiğin bir suya at beni,
Dolaşayım bütün denizlerini yüreğinin,
Kaplayan sessizlik olsun aşkımın dikenlerini.

Çünkü denizin ve aşkın dalgaları
Gözlerinin ölümsüz külüne çıkar,
Senin göğsüne kıvrılır, tavşanlara kıvrılır,
Yaşama kanı aydınlığa çıkar.

Çıkar toprağımdan ülkemi,
Uçayım çiftliklerine yüzünün,
Gümüş ormanlarına gökyüzünün.

SIRAGÖLLER

Haşhaş tarlaları arasından geçeceksin,
Beyaz ve mor haşhaşları havaya savurarak
Yeni bir afyon bulacaksın kendine.
İşte o zaman beni unutma,
Şairini, onun şiir yazan ellerini,
İçine dizilen sıragölleri,
Kendi kendine konuştuğun seni,
Her şeyi, hiçbir şeyi unutma.

Zakkumlar arasından bir şehre gireceksin,
Aşk şiirleri, tabiat şiirleri, tarih şiirleri düşünerek
Bir dinamit yapacaksın kendine.
Korkma, ateşle onu,
Öldürecek nice balıklar vardır sularında,
Patlamayla dirilecek nice balıklar vardır.
İşte o zaman an beni, yaşa beni,
İşte o zaman beni unutma.

Hatırlanacak çok hüzünler bulacaksın,
Onların tohumunu havaya savurarak
Uzun bir yolculuk yaratacaksın kendine,
Her şeyin, hiçbir şeyin yolculuğu.
İşte o zaman an kendini,
Kıyılarda bile boğulan seni,
Bir saz kuşu olarak gezinen hayaletini,
Çeliğinden kemik oyan gövdeni.

İçinde bir kaçakçı yaşar senin,
Kayıkla dolaşır göllerinde,
Beynine tabanca ve şiir satar,
O kaçakçının bakışını sakın unutma.

Metin Demirtaş (1938)

CHE GUEVARA

Bizim de dağlarımız vardır Che Guevara
Bakma şimdi durgunsa, bir şahan gibi duruyorsa
Yorgundur, savaşlar görmüştür, çeteciler barındırmıştır
Yani satılmış değillerdir hiç tüfek patlamıyorsa
— Alaçamın, mor meşenin ardına silâh çatıp yatmağa —
Bizim de dağlarımız vardır Che Guevara

Bizim de halkımız vardır Che Guevara
Unutulmuş uzak tarlalar yalazında
Sazıyla, türküleriyle kardeşliğe vurgun
Bütün ulusların halkları gibi
Ve yalnız büyük fırtınalarla kımıldayan
Bizim de halkımız vardır Che Guevara

Bizim de ozanlarımız vardır Che Guevara
Sağ çıkmış güneşsiz taş odalardan
Yüreğiyle barışa, sevgiye yönelmiş
Çelik öfke bir yanı, bir yanı uysal mavi
Eğilmeden dimdik geçmiş demir kapılardan
Bizim de devrimci insanlarımız vardır Che Guevara

Bizim de delikanlılarımız vardır Che Guevara
Yokluklardan biyol kopup gelmiş
Üç zeytin, az ekmek üniversitelerde
Düzen çarpar önce, alkol vurur
Öfkeli dolanır caddelerde
Ve başkaldırırlar akılları suya erende

Çünkü Vietnam hepimizin Vietnam'ı
Kongo hepimizin Kongo'su
Bir kere özsu yürümüştür dallara
Patlayacaktır ağır sancılarla karanlıklar
Varmak için o güzel yarınlara
Bizim de dağlarımız vardır Che Guevara

Egemen Berköz (1941)

İŞTE YAZIYORUM ŞAFAĞI

Üstümüze iniyor akşam
fırtına kuşları, dağ
ovaya sarmış, yol evler
arasına, işhanları mağazalar sinemalar
ışığa, gün
geceye, içim
dünyayla dolu
uzaklığın tadı dilimde
güzün ekimin gölgenin
bozladığı, ehramların
bozladığı sokaklardan
şehre iniyorum
üstümüze iniyor akşam
içime atıyorum
güzü ekimi ehramları
kiraz ağacı ağızlıkları
içime atıyorum
elli kuruşluk destanları
içime atıyorum
aşk yüzünden katilleri
içime atıyorum
Ford motorlu Magirüsleri
içime atıyorum
o tozlu yolları taşlı umutlu
içime atıyorum
üstümüze iniyor akşam
(kollarımı açmak ve haykırmak)
sesler sözler burukluklar
bir tatlı gülümseme, bir tek
vapurdan çıkış, bir tek el sallama, bakma
(kaç kere kaç kere oldu bu)
bakmalar
bakamamalar
söyleyememeler
bilmediğim bir yerden kopup esen
durup dururken fırtına olan
rüzgârı
birden kasırga olan

birden tufan olan
rüzgârı
düşümde görüyorum
(unuttum yıllar yıllar)
ahşap bir masa ve
hasır iskemleleri
ahşap bir ev
ahşap bir ev, yanmış
iskeleti — kara — uçurumlu — hastalıklı
yürüyorum
kollarımı iki yana açmış
fırtına — düşüyorum
(unuttum yıllar yıllar)
düşmüyorum
yürüyorum
düşüyorum
işte ev — karşıda — yepyeni — alevler içinde — uzuyor
bir kitap alıyorum elime
okumak istiyorum
kelimeler bana acı söylüyorlar
kelimeler dövizlere yazılmış
go home
Morison Süleyman
kahrolsun Amerika olmuş karşıdan
geliyorlar
kendi kendime konuşuyorum
yanımda film çekiyorlar
yanımda bir kız bir dost bir polis bir ben
ben ne arıyorum
kızda poliste dostta Karaköy'de
köprüden (yalnız) yürüyorlar
ben (yalnız) oturuyorum
düşteyim
hayattan çıkıp gittiğimi
evden gibi —
(kollarımı açmak ve haykırmak)
bir de güneşin parladığını ve
upuzun bir ölü olarak
geniş çıplak bir alana getirildiğimi
görüyorum düşümde
sevgilimin dört resminin dört kalbimden çıktığını
bakıp güldüklerini benimle alay ettiklerini çok kötü oluyorum

kelimelerle konuşmuyorum
hiç konuşmuyorum
yürüyorlar ben unutulmuş
dövizler
polisler
sarı bir beniz yüzüme yapışmış
(senin benzin olduğunu sanıyorum)
düşüm kuş gibi
çınara konuyor birden
talih olup aydedenin başına
yontu kuşlanıyor
sevgilim sen
denize bakıyorsun sessiz vakarlı
bir parça çamur alıp
denizi toprağı beni kibrit kutusuna koyuyorsun
yontular halinde
dün geceyi —
içime atıyorum
içine atıyorsun
sana uzun uzun bakışımı
(bir gülümsemeni isteyen ve beklemesini bilen)
niye konuşmuyorsun dediğini içime atıyorum
(kâğıt sesli şafağa)
telefondaki sesimi içine atıyorsun
(hırçın umudu kırılmış ve yapyalnız kalıvermiş birden)
gözlerini kaçırmanı içime atıyorum
(duman tenli şafağa)
sabah oldu kalk yüzünü yıka gün serinliğine çık diyorum, içine atıyorsun
(gören gözüm
işiten kulağım
yazan elim şafağa
insanlar vuruluyor alanlarda
çıkamazsın)
sokaklar senin, bu güneşli şubat pazarı senin, kıyıya, kıyıya, diyorsun, içime atıyorum
(gören gözün
işiten kulağın
yazan elin şafağa
benim değil sokaklar canakıyıcıların
çıkamam)
durgunluğunu içime atıyorum

(fırtına kuşları)
kâsenin bozulduğunu içine atıyorsun
(ahşap bir ev, yangından artakalan)
şiir yazamadığımı içime atıyorum
(ahşap bir ev, yangından artakalan)
kazağımın kirlendiğini içine atıyorsun
(bir tek el sallama)
üşüdüğünü içime atıyorum
(bir tek el sallama)
kendine iyi bak diyorum, içine atıyorsun
(bir de güneşin parladığını ve)
gülümsüyorum, bir şeyler anlıyorum galiba, içime atıyorum
yıllar geçiyor yıllar geçiyor
ilkyaza dönüyoruz
yaşlandım, hem ne kadar, ölüm çok uzak artık
derken ölümü, upuzun
karşında görüversen
düş başlıyor
Sırat köprüsünün üstünden
iki ihtiyar çocuk
renkli balonlarla dolu bir göğe uçuyorlar
içlerinde ne Tanrı ne korku
odama konuyorlar
penceremin önüne
bir kuş kuşlar Beyazıt alanından geçiyor
başlarıma konuyorlar
her yanda yontular taşlar
ölüler, dağ
ovaya sarmış, yol evler
arasına, bir karabasandır
şehre, gecedir
güne, içim acı —
kelimeler
kelimeler
bu dünyayı sevmek
gibi direniyorlar
(pazar: iki ölü
pazartesi...)
denize bakıyorsun sen
sessiz vakarlı

içim dünyayla dolu
sessiz vakarlı
üstümüze iniyor akşam
sessiz vakarlı
pazar: iki ölü
pazartesi: sevişmek

aldırma sevgilim umut
biziz fırtına kuşları.

Ataol Behramoğlu (1942)

BİR GÜN MUTLAKA

Bugün seviştim, yürüyüşe katıldım sonra
Yorgunum, bahar geldi, silâh kullanmayı öğrenmeliyim bu yaz
Kitaplar birikiyor, saçlarım uzuyor, her yerde gümbür gümbür bir telaş
Gencim, daha, dünyayı görmek istiyorum, öpüşmek ne güzel, düşünmek ne güzel, bir gün mutlaka yeneceğiz!
Bir gün mutlaka yeneceğiz, ey eski zaman sarrafları! Ey kaz kafalılar! Ey sadrazam!
Sevgilim on sekizinde bir kız, yürüyoruz bulvarda, sandviç yiyoruz, dünyadan konuşuyoruz
Çiçekler açıyor durmadan, savaşlar oluyor, her şey nasıl bitebilir bir bombayla, nasıl kazanabilir o kirli adamlar
Uzun uzun düşünüyor, sularla yıkıyorum yüzümü, temiz bir gömlek giyiyorum
Bitecek bir gün bu zulûm, bitecek bu hân-ı yağma
Ama yorgunum şimdi, çok sigara içiyorum, sırtımda kirli bir pardesü
Kalorifer dumanları çıkıyor göğe, cebimde Vietnamca şiir kitapları
Dünyanın öbür ucundaki dostları düşünüyorum, öbür ucundaki ırmakları
Bir kız sessizce ölüyor, sessizce ölüyor orda
Köprülerden geçiyorum, karanlık yağmurlu bir gün, yürüyorum istasyona
Bu evler hüzünlendiriyor beni, bu derme çatma dünya
İnsanlar, motor sesleri, sis, akıp giden su
Ne yapsam... ne yapsam... her yerde bir hüzün tortusu
Alnımı soğuk bir demire dayıyorum, o eski günler geliyor aklıma
Ben de çocuktum, sevgilerim olacaktı elbette
Sinema dönüşlerini düşünüyorum, annemi, her şey nasıl ölebilir, nasıl unutulur insan
Ey gök! senin altında sessizce yatardım, ey pırıl pırıl tarlalar
Ne yapsam... ne yapsam... Dekart okuyorum sonradan...
Sakallarım uzuyor, ben bu kızı seviyorum, ufak bir yürüyüş Çankaya'ya
Bir pazar, güneşli bir pazar, nasıl coşuyor yüreğim, nasıl karışıyorum insanlara
Bir çocuk bakıyor pencereden, hülyalı kocaman gözlü nefis bir çocuk
Lermantov'un çocukluk fotoğraflarına benzeyen kardeşi bakıyor sonra

Ben şiir yazıyorum daktiloda, gazeteleri merak ediyorum, kuş sesleri geliyor kulağıma
Ben mütevazi bir şairim, sevgilim, her şey coşkulandırıyor beni
Sanki ağlayacak ne var bakarken bir halk adamına
Bakıyorum adamın kulaklarına, boynuna, gözlerine, kaşlarına, yüzünün oynamasına
Ey halk diyorum, ey çocuk, derken bende bir ağlama
İlençliyorum bütün bireyci şairleri, hale gidiyorum portakal almaya
İlençliyorum o lâf kalabalıklarını, kurumuş yürekleri, bireyin kurtuluşunu filân
İlençliyorum o kitap kurtlarını, bağışlıyorum sonradan
Uzun kış gecelerinden sonra kimbilir nasıl olur her şey
Uzun kış gecelerinden sonra, masallarda anlatılan
Durup durup bunları düşünüyorum, bir sevinci bir hüzün izliyor arkadan
Yüreğim ipesapa gelmez bir bahar göğü, Türkçe bir yürek kısaca
Beklemek usandırıyor, telâşlı telâşlı bir şeyler anlatıyorum sağda solda
Bir otobüse biniyorum, inceliyorum bir böceği tutarak kanatlarından merakla
Yürürdüm eskiden baharda, o yıkıntıların ve çayırların olduğu alanlara
Aklıma şiiri gelirdi o yaşlı Amerikalı'nın, sonbaharı anlatan şiiri
Çayırlar vardı o şiirde, baharı ansıtan ne de olsa
Böylece yeniden hazırlanıyorum bir coşkuya, yeniden sokaklara fırlamaya
Kendini atmak bir uçurumdan balıklama
Büyük ve mavi bir şey izlenimi var bende, gördüğüm filimlerden mi ne
Bir şapka, telâşlı bir gök, sıcak yapay bir dünya
Anlat anlat bitmiyor, bitmiyor bendeki daüssıla
Bütün sevgilerimi harcayabilirim bir çırpıda, yağmurlu o yollar geliyor aklıma
Benzin kokuları, ıslak direkler, babamın esmer bir somun gibi tombul ve sıcak elleri
Uyurdum. Bir de bakmışsın yeni bir filim sinemada, şehirde yeni bir kız, kahvede yeni bir garson
O üzgün ve sabahlıklı dururdu balkonda...
Şimdi ne var hüzünlenecek burda, nedir bu çatlatan yüreğimi bu telâş
Sanki yarın ölecek gibiyim, birazdan polisler gelecek ya da

Gelip alacaklar kitaplarımı, daktilomu, bu şiiri, sevgilimin fotoğrafını duvarda
Soracaklar babanın adı ne, nerde doğdun, teşrif eder misiniz karakola
Dünyanın öbür ucundaki dostları düşünüyorum, öbür ucundaki ırmakları
Bir kız sessizce ölüyor, sessizce ölüyor Vietnam'da
Ağlayarak bir yürek resmi çiziyorum havaya
Uyanıyorum ağlayarak, bir gün mutlaka yeneceğiz!
Bir gün mutlaka yeneceğiz, ey ithalâtçılar, ihracatçılar, ey şeyhülislâm!
Bir gün mutlaka yeneceğiz! Bir gün mutlaka yeneceğiz! Bunu söyleyeceğiz bin defa!
Sonra bin defa daha, sonra bin defa daha, çoğaltacağız marşlarla
Ben ve sevgilim ve arkadaşlar yürüyeceğiz bulvarda
Yürüyeceğiz yeniden yaratılmanın coşkusuyla
Yürüyeceğiz çoğala çoğala...

BEYAZ, İPEK GİBİ YAĞDI KAR

Beyaz, ipek gibi yağdı kar
Bir kız kardan hafif adımlarıyla yürüyüp geçti hayal içinde
Arkadaşlarımı düşündüm, sevgili şeyleri
Sanki her şey bizimle var ve bizimle olacak
Şarkılar çaldı odalarda
— Bütün insanları sevmek gerektiğini düşündüm
Düşmanlarımız dışında
Düşmanlarımız çünkü
Sevgiyi yok ettikleri için
Düşmanımız oldular —
Beyaz, ipek gibi yağdı kar
Bir kız kardan hafif yüreğiyle
Geçip gitti güvercinleri anımsatarak.
Uzaktaki şehir
Uykuya dalmıştır şimdi.
Düşündüm bir bir
Kardeşlerimin ne yaptıklarını
Nihat
Uyumuyor olmalı.
— Nefis bir şarkı
Söylüyor yandaki odada bir kız

Bir Rus
Halk şarkısı.
Ve şimdi koroyla
Başladılar —
Nihat düşünüyordur
Karanlıkta.
— Sanırım
Bir saatten sonra
Hapishanede
Dışardan söndürüyorlar ışıkları —
Beyaz ipek gibi yağdı kar
Bir kız kelebek adımlarıyla
Geçip gitti karın üzerinden.
İnsanlar kendi şarkılarını
Kendi hayallerini taşıyorlar.
Çağdaş şarkılar
Gerekli onlara
Hem hayatlarının
Derinliklerinden söz eden
Gerçekleştirilmiş
Gerçekleştirilmemiş duygularından,
Hem
Kavgayı ateşleyen
Somut
Anlaşılır
Akıllı şarkılar.
Beyaz, ipek gibi yağdı kar
Acılarla dolu bu dünyaya.
İnsafsızlık
Vahşet
Hâlâ güçlü
Ve hâlâ iktidarda.
İnsanlar
Ölüyorlar.
Gepgenç
Sımsıcak
Ölüyorlar
Sanki
Ölmüyorlarmış gibi.
Bir yandan sürüp gidiyor —
Hayat;
Bir yanda tel örgüler

Parmaklıklar.
Beyaz, ipek gibi yağdı kar
Yağdı kirpiklerine bir kızın
Yağdı mavi bir nehre
Saçlarıma yağdı
Otobüslere
Ağaçlara
Evlere.
İçimden
Okşadım onu.
Okşadım içimden
Kelebek adımlarını
Yanımdan geçen kızın.
Herhangi bir kız
Hayalleri olan.
İstedim ki
Daha güzel
Olsun şu dünya.
İstedim ki
Beyaz
İpek gibi yağan karın altında
Bitsin artık
Bu sürüp giden alçaklıklar.
Bir bebek
Ölüm tehdidi altında yaşamasın
Beşiğinde.
Ve paramparça olmasın
Sımsıcak
Capcanlı
Yaşayıp giderken insanlar.
Bırakın, beyaz
İpek gibi yağan karın altında
Hayallerimiz olsun.
Yaşayalım
Özgür
Güzel
Düşünceli.
Anlatalım
Düşündüklerimizi birbirimize.
Sevinç
Egemen olsun her yerde
İnsanca

Bir kaygı.
Beyaz, ipek gibi yağdı kar.
Yağsın.
Dünya daha güzel olacak
İnanıyorum buna.
Bir insan kalbinin güzelliğine
Çocukluğuna
Sonsuz cesaretine, olanaklılığına
İnandığım kadar.

Süreyya Berfe (1943)

MANAV

Güneşin sütünü emmiş karpuzlar
Yere vurdun mu
Soğuk bir su başındasın
Gözünü alamadığın bir gelincik ormanında
Kesersen
Yumuşak karlara basıyorsun
Dilim dilim izlediğin bir Ay batışında

Enginar mı
Nasıl topladı bilemezsin
Hançer gibi değdi ellerine
Yorgun yürekli ninelerin
Bu yüzden pahalı satılır
Enderi sebzelerin

Yapraklarından kayıyor su damlaları
Köklerini kesip atma
Tabiat gücü ile besledi onları
Yeni getirdim ıslak bir tarladan
Toprağın demiri ıspanakları

Fasulya da var
Körpe kuzu ayşeler
Bahçelerin küpesi
Çıt diye kırılır
Rüzgârın eğlencesi

Muzların düşü deniz köpüğü
Nar çiçeği elmalar
Portakallar güneş yavrusu
Hep duyduğum bir türküdür
Dükkânın kokusu

SEVGİLİ ARKADAŞIM

1.
Gözlerinin rengi gibi
Yüreğinin rengi gibi
Saçların da kendi renginde

Ama ben, ellerini gördüm önce
Toplayan, düzelten, onaran ellerini
Dokunduğuna soluk aldıran
Telâşlı, usta, sevecen ellerini

Geç anladım ve inandım
Her gün daha çok inanıyorum
Ellerin, güzel işlerin karıncası
Ellerin, ellerden bıkmış ellerime sığınak

2.
Yüzünün rengi gibi
Dudaklarının rengi gibi
Saçların da kendi renginde

Ama ben, özverini gördüm önce
İçinden çavlan gibi dökülen özverini
Hep koşan, yürümeyi bilmeyen
Hesapsız, gücendirmeyen, saydam özverini
Neye uzansa dirilten
Susan, hüzünlenen, sıcak özverini

Geç anladım ve inandım
Gün gün daha çok inanıyorum
Özverin, güzel işlerin arısı
Özverin, sözcüklerden yılmış kafama barınak

3.
Derinin rengi gibi
Sesinin rengi gibi
Saçların da kendi renginde

Ama ben, seni gördüm önce
Gülen, yaşayan, bilen seni
Körpe bir söğüt dalı gibi çırpınan

Durduğu yere can veren
Gönüllü, duyan, seven seni

Geç anladım ve inandım
Şimdi daha çok inanıyorum
Sen, hayatın ablası
Saf olan her şeyin mayası
Sen, eşyalardan usanmış kalbime dayanak

4.
Sevgili arkadaşım benim
Sana "sevgili arkadaşım" diyorum
Budur, bizim anladığımız sevdanın tanımı
İşte sana bir aşk şiiri
İçinde "sevgilim" sözcüğü geçmiyorsa
Suçun yarısı senin
Çünkü, ben de bize yaraşanların sözcüğünü değil
Kendisini seviyorum senin gibi

Abdülkadir Bulut (1943-1985)

SEN TEK BAŞINA DEĞİLSİN

Sen tek başına değilsin
Yağmurda koşan taylar gibi
Ve toprağı iyice kavrayan
Kökler kadar akranın var
Omuzlarında hayat ve şiir
Alın terinden bir yürüyüş

Sis örtse de alnını bazen
Dalına göre konsa da kuşlar
Kalem seni arkalıyor boyna
Gülü saklayan yaprak
Ve kızartan toz
Çok alışkın acılı yanın
Güneşte bozaran yavşanların
Islaklığına

Ellesen yorgun bir buzağıyı
Sırdaşın olur senin yiğidim
Mapusane günlerinde görüşmecin
Çünkü adaşların da uğurlandı
Sen tek başına değilsin
Omuzlarında hayat ve şiir
Alın terinden bir yürüyüş

Sen tek başına değilsin

GÖKYAŞLARI DA ÇİÇEK AÇAR

Ellerimi dokunduğum her yerde
Çığlık çığlığa kıvranıyor hayat
Ve ölen arkadaşların giysilerini
Bir kere daha dürüp koyuyor analar
Çamaşır sandıklarına
Gözyaşları da çiçek açar

Bugün yurtyeri olsa da acılara
Kayaların en sarp yerlerindeki
Kırlangıç yuvalarını andıran alnın
Bir gün terli bir gelecek uçuracak
Sabahlardan akşamlara kadar
Gözyaşları da çiçek açar

Ansızın oyuna başlayan çocukların
Sesleri kadar canlı ve huylu
Sevinçleri kadar taze ve acemi
Bir duruş kuşatacak işte seni
Gözyaşları da çiçek açar

Başını dayadığın ağaç dalı
Bak hafifçe eğildi toprağa doğru
Uyuyan bir çocuğun soluk alışını
Dinler gibi kendini vererek
Yaklaş, yüzünü örse de acılar
Boynundan ter boşalan herkese
Gözyaşları da çiçek açar

Yaklaş, yüzünü örse de acılar
Ve nasıl yakalarsa toprağı kök
Suları renk, dalları kiraz
Sen de öyle yakala hayatı
Yürü kol kola canıma değsin
Gözyaşları da çiçek açar

İsmet Özel (1944)

AYNI ADAM

Tozludur saçlarım, saçlarımdan
devrilmiş sarayların dumanları savrulur
yüzüm yanıktır
yüreğime bir karanfil sokuludur
ve partizanca darbelerin dünyaya ilen şavkı
benim göğsüme göğsüme vurup durur.

Ben dünyaya doğru yürümekle meşhurum
bahar da sürgülenir içime katranlar da
hem koşarak yarattığım sevgiler vardır
hem körlenmiş sevgilerin acısıyla koştururum.
Beni sular
kocaman taşları parçalayarak hatırlıyor dağlarda
ve beni hatırlatıyor çeltik tarlalarında aynı sular
umutlu sakinlikleri
lohusalıklarıyla.

Ben dünyaya doğru yürümekle meşhurum
kökten dallara yürüyen sular gibi
yürürüm kömür ocaklarına, çapalanan tütüne
yürürüm hüzün ve ağrılar çarelenir
dağların esmer ve yaban telâşından kurtula diye
torna tezgâhlarında demir.
Yürürüm çünkü ölümdür yürünülmeyen
yürürüm yürüyüşümdür yeryüzünün halleri
kanla dolar pazuları tarladakinin
hızar gürültüsü içinde türkülenir bir öteki
gökleri göğsümden aşırtarak yürürüm
yağlı kasketimin kıyısında nar çiçekleri.

Aynı adam Ekim günlerinden beri gümbür gümbür gelirim
teneke damların üstüne safi sinirden doğan güneş
portakallar fırlatarak parlıyor benim adımlarımla
anladım neden yorgunluk
gülümserlik getiriyor insana
hayatın bana başat
bana avrat oluşunu öğrendim
işçiler bunu kurşunlanarak öğrendi

on beşinde bir arkadaş
inancını savunurken yargıca
anladı bulana durula akmakta olan şeyi.

Yürüyorum
azarlanıyorum fışkıran başaklarla
iki bomba gibi taşıyorum koltuğumdaki bir çift somunu
hurdahaş bir sancıyla geçiyorum badem çiçekleri altından
gözlerim nemli değil
gözlerim namlu.

YAŞATAN

Ben halka bakınca gümüş tırnaklı kısraklar
sırça kirpikli gelinler huylanır.
Ben halka bakınca terlenirim
yaslanırım tarlaların gölgesine, tozuna
kirlenir gülkurusu mendilim.
Benim rengimle kim yarışabilir
sancımı kimler altedebilir ben halka bakınca?
Ben ki kazdım, küredim, ellerimle boşalttım geceyi
yıldızları, hüznü ordan fırlatıp attım,
sonra ordan fırtınalı bir tüzeyle halka bakınca
yeniden yaralandım dünya ırmaklarından.

Dünyanın ırmakları dediğim yer
aydınlık, gülümserlik ve sevda.
Oysa halkın göz çukurları çamurlanmıştır
kanı ılgıt ılgıt akar, kanı kara
yazlık sinemalarda, üniformalar altında
banknotların, kıravatların saltanatıyla
çürütülmektedir halk.

Gözlerim
ne güzeldir halka bakınca
gözlerimde böğürtlendir
avuçlarımda nar,
ayaklarını çıplatıp sulardan geçen çocuklar
sevinçle kıpırdatır yapraklarımı.
Halkım
pıçaklanmış bir kadın gibidir

kaygular içinde yapayalnız
zehirli çiçeklerin uğultusu
uzaklaşmaz kulaklarından.

Gözlerim
neden güzeldir halka bakınca
beni neden küflemez o çökertilmiş anlam
herdaim karnımda tıkılı duran şafak
dünyalar biriktirir halk adına?
Çünkü bana göbek bağımdan işliyor toprak
hançeri ellerinde neşter kılan
arkadaşlarım var dağlarda.
Kara yerden kırmızı gelincikler biterken
leylekler kirlenirken bin bereket uğruna
şeffaf, bakire kızlar pencerelerden
kaçırılmak için elederken delikanlılara
o zaman benim gözlerim işte
kavi bir mavzer olur halka.

Kanıma kızgın demirler sokulur
ben halka bakınca
kömür kokusundan yüzlerim kabarır
kalbim uyanır gıres lekelerinden
gök gürülder köleler kıpırdanır
uykumun rengi yayılır dünyaya
uykum çünkü uçarı, çünkü hovarda
şafakların öncesidir,
sazaklar içinde bir çocuğu emzirir
çarputlara sarılmış çürüksüz çocuğu
ben halka bakınca.

Yaşamak güzeldir
gözlerim daha güzel
gözlerim daha güzel halka bakınca
ve sürülmüş toprağı
yaratkan beyni
işleyen elleri huylandıran bakışlarım
yani insan türünü var kılan hız
yani hatta tarlalarda
döl yataklarında bile oyalanmayan
savaşın, sevdanın rengi

her güzellik bu rengin ardındadır
yaşamak bir başına bu rengi geçebilmez
"ölümden korkup da sonunu sayan
ölür gider yar koynuna giremez".

KALK, DÜĞÜNE GİDELİM*

Gül'e

Sarardın üzüntüden, üç gün ağladın
baktım gözlerine sıçramış halkın gözleri
incesin
bardakta bir karanfile benzemiyor inceliğin
serçeler sekmiyor hayır, dudaklarında
ham demirden bir çanakta dövülmüş otlar olur
ısınmış taşlar olur yazları geceleyin
sazlar
sanımda Çiçek Dağı'nı vurur
doldurur öylece göz yerlerimi inceliğin

Tenimde iz bırakmış kar kokusu
terli, muğlâk adamların hevesleriyle
harman edilmiş tenim
sevinçler artırmışım çiçekli
ve çiçeksiz bütün dağlardan.
Sarhoşken bağrıma akıtılan yıldızlar
özümü çekip ayırmış avuntulardan.
Şimdi sana bakıyorum, kalabalık gözlerin
ağlamasan bizi utandıracak sanki dünya
Valentina Tereşkova
ve çekik gözlü kadın komandolar
çünkü üç gün beslendiler senin gözyaşlarınla.

Sen ağlarken azığımız çoğaldı
elledik halkın ağrılarını cesurca
ağlamasan
kök inatla kavramıyor toprağı
boş umutlar içinde pervasız büyüyor kir
ağlıyorsun ihanete karşı şavkıyor pıçak
bir pıçak ki sevgilim, Sürmene işidir.

Bir şehrin uzak semtleri gibi gözlerin
üzgün, kara, ayaklanmaya hazır
ben yaralar kuşanıp katılırım onlara
onlara katılırım yedek mermi ve şarkılar alarak
seni alırım sonra her bir yanım çağıldar
bir oyuna kalkarız sıkılmış yumruklarla
yazarız duvarlara fırtınalı yazılar.
Bir gün burda, bu kalktığımız yerde
kendini yaşamakla taşıran bir güneş kabarcığı
zonklayan bir atardamar olduğu anlaşılır
el tutuşmuş çocuklar ki o zaman
senin gözyaşlarını heyecanla kapışır.

* Anamın uyuşmuş ayağını harekete getirmek için söylediği söz.

Refik Durbaş (1944)

GÖKOVA'DA BİR MAVİ KUŞ

Gökova'da dere kıyısında çardak altında
Bülent, Soner, Doğan, ben bir de Erhan
öğle üzeri rakı içiyoruz güneşli bir günün balından
yosuna kesmiş bir su alıp gidiyor içimizdeki kederi ve hüznü
masada balık, yeşil salata, acı biber, mavilik ve ava çıkmış bir bulut
Bülent'in ölümün anayurduna ayak basmamış sesizliği
Soner'in gözlerinin yalçın doruklarında ışıl ışıl yanan insan sevgisi
Doğan'ın merhaba pınarından süzülen tabiat bilgisi
Erhan'ın sevgiye kırdığı bonoyla vergisini ödediği dostluğu
benim bu mutluluk uçurumunda yalnız başıma kalmışlığım
var bir de masada
Gökova'da dere kıyısında çardak altında
Bülent, Soner, Doğan, ben bir de Erhan
rüzgârla bezeli bir mavi masada rakı içiyoruz öğle üzeri
güneş de oturmuş bizimle, rüzgâr da, bir bulut
yumağı, bir mavi kuş da
güneş alıp gidiyor yüreğimizden yalnızlığın çığlığını ve hüznü
rüzgâr resmini çiziyor tarih öncesi bir söğüt yaprağına
mutluluğun
kuş ayak ayak üstüne atmış rakı içiyor, ama el sürmüyor
balığa
bulut bir türküye başlıyor, güftesi mavi, bestesi dostluğun
hasından
Bülent dalıp dalıp gidiyor yoldan yeni gelmiş ışık harmanına
Soner bir avuç suda yansıyan sevgiyi sevinci anlatan kuşu
dinliyor
Doğan çatalının ucuna taktığı bir parça maviyle el sallıyor
denize
Erhan rakıları tazeliyor bir daha dostluk pınarından

Usulca kalkıp denize dönüyorum yüzümü
Bülent de kalkıyor, Soner'le Doğan da, Erhan da
birden kanat vurarak uçmaya başlıyoruz bir mavi çığlıkta
yürek yüreğe
bir mavi kuş, bir mavi güneş, bir mavi rüzgâr,
bir mavi bulut da bizimle...

Nihat Behram (1946)

YÜRÜYÜŞLER (1)

Mandalin bahçeleri ilkin kokuyla büyülenir
bir kuş vardır güneyde
sıçrayıp daldan dala
incirlerin olmasını bekler

Yapraklar arasından fışkıran nar çiçekleri
sanki senin avcuma düşecek gibi duran
dudaklarındır

Limon fidanları
toprağında nazlanır
portakallar
boy ölçüşemez yüksekteki çamlarla,
muzlar
duvağına düşkün
bir gelin gibidir.

Dağların denize bakan yamaçlarında
seni düşünerek dolaştıysam
ay gömleğime sürtünecekti elbet
yörük gençlerinin
boynunda gibi ışıldayan yıldızlar da

Meşelerin altında
binbir renk kuşanmış
bir sürü kuş cıvıldaşır
deniz
ıslak bir rüzgâr olup
dağları sevgiyle sarar,
ıssız ormanlarda
geceleri çamlarla konuşaraktan
sevişen böcekler vardır

Daha goncadayken
üzümle anlaşan yağmur
serin yaylalarda
yeni doğmuş
kuzu seslerine yağıyor

Sanki yanımdan geçiyorsun bunları anlatırken
turuncu entarinde çırpınan bir keklik kanadı
bileklerinde kıvır kıvır asma sürüngenleriyle

İsmail Uyaroğlu (1948)

SEVİNÇ

Sarılıp birbirinize çocuğunuzla
Uyudunuz mu hiç?
Akan uyku değil sanki aranızda
Uyku hafifliğinde bir sevinç

YEŞİL YAĞMUR

Gözlerine baktınız mı hiç uzun uzun
Yeşil gölü bir kızın
Çayır çimen ferahlığı doluyor içinize
Ve ipince ıslanıyorsunuz
Sanki yeşil bir yağmur
Yağıyor usul usul üstünüze

İnci Asena (1948)

BİLİRSİNİZ

Bilmezden gelirsiniz...
Biz taş ezeriz, ekmek ederiz,
Ninniler dökülür susuz kuyularda yansıyan
Dudaklarımız çatlak,
İsterik bir çığlık değildir bedenlerimiz
Duyguyla düşünür ve vazgeçilmez sezgilerimiz

Eğlenmeyi biliriz, sevişmeyi de
Güleriz, dans ederiz
Kiraz çekirdeği ekeriz kiraz çıkar,
Karpuz ekeriz karpuz
Salıncak kurarız düşlerimizde yıldızlara
Tramvay döşeriz, ay döşeriz.

IŞIĞIM BENİM

Ufuktan ufuktan bir ışık geldi
Geldi koynuma girdi bu sabah
Bu sabah ben Peter Pan'ım.

Peter Pan'ım uçar giderim
Giderim sol üst cebimde ışığım
Işığımla vızgelir bana korsanlar.

Püh korsanlar, çengellisi, çok kollusu
Kollarıyla ulaşamazlar bana, ışığım var benim
Benim umudum ve düşüncelerim.

Düşüncelerim dupduru bu sabah
Bu sabah göğsümün üstünde ışığım.
Işığım, her sabah beklerim.

Hüseyin Erdem (1949)

SENİNLE GÜZEL DÜNYA

Sular getirdi seni yavrum
Sular

Dağlardan
Sular

Dağ eteklerinden doğan buzlu pınarlar
Kayaları yırtıp gelen azgın sel suları

Sular getirdi yavrum seni
Derinliklerinden doğanın

Sular

Ana ırmaklarının doğduğu yerlerden geldin
Ondandır böyle arısın
Böyle temiz ve duru

Yıkanabilir gözlerinde insan
Derinliğinde yiter
Arınır duruluğunda

Suların çocuğu
Yavrum
El değdiremem sana

Kara
Kapkara başını
Basmak istesem de bağrıma
Özgürlüğüm gibisin
Sakınırım kem gözlerden seni

Dağ sularının taşıdığı özgürlükler gibi
Kıracaksın bir türküyle zincirleri
Sularca aşacaksın sınırları
Sular gibi yavrum

Rüzgârlar getirdi seni yavrum
Rüzgârlar

Dağlardan
Rüzgârlar

Hışırdayıp ağaçların yapraklarında
Rüzgârlar getirdi seni yavrum

Mavi bulutlardan koparıp
Rüzgârlar getirdi seni
Doğanın uzaklarından
Deli rüzgârlar

Şarkılar söyleyip yıldızlı göklerden
Rüzgârlar getirdi seni
Gecelerin karanlığından
Rüzgârlar

Başına buyrukluğun ondandır
Ve başeğmezliğin

Dize durur rüzgârlar önünde senin

Kara saçlarının savrukluğu
Riya bilmezliği kara gözlerinin
Tutsak eder bir yüreği

Başeğmezliğim gibisin
Basamam bağrıma
Yanar yüreğim

Yıkacaksın kara duvarları
Gökleri aşıp
Varacaksın uzaklara
Güneşlerden öte güneşlere

Seni ışıklar getirdi yavrum

Dağ köylerinde
– serindi yaz geceleri –
Damlarda yatarken
– yıldızları sayardık –
Işıklar getirdi seni

Dağ ateşlerinden ışıklar getirdi seni

Güneşlerce
Ve güneşlerden sıcak
Aydınlık isyan ateşlerinden
Seni ışıklar getirdi

En karanlık çukurlara
En derin mağaralara
Yaşam götüren ışıklar getirdi seni

Uzakları aşıp gelen
Işıklar getirdi seni yavrum
Isındığım budur aydınlığında

Sen
Bilmek
Gerçek
Ve bilinç gibi aydınlık çocuğum

Yüreğim benim

Aklımın ışığı
Ve söyleyemediklerim

Bilincim
Ve yalan bilmez yüreğim
Seninledir

Yaşamı kanatlarında
Işıklarca taşıyacaksın insanlara
Bir mutluluk haberi
Aşıp karanlıkları
Bir müjde gibi
Gireceksin yüreklerine

Suların
Rüzgârın
Işığın
Ve yarının çocuğu

Yarınlar getirdi seni gelecekten
Sayısız özlemi gizleyen sonsuzluklardan

Mutluluksun
Sıcak ekmek kokusu

Suyun bereketisin
Ve aydınlığın ışığı

Rüzgârların gizisin
Ve sonsuzluğu

Ateşin ve suyun çocuğu
Gücü yaşamın
İnsanlığın onuru

Ellerim de
Yüreğim de senindir yavrum
Ve bilincim seninledir

Sen yarınsın
Tarihin gücüsün

Sen varsın
Gerçekleşeceksin
"Fışkırıp tohuma kaçmış eskiden"
Saracaksın renginle evreni
Nasıl sarıyorsa gelincikler ovaları
Vereceksin rüzgâra
Birleştirip renklerini

Bir demet renk de senden
Şarkılar katacak evrene

Dört parça yüreğimden
Kederli topraklarımdan
İnsanlarımdan

Uyanışın sevincini getirecek
Ve toyluğunu
İsyan şarkıları dağlardan

Bir demet renk de bizden
Yeşil ve ak
Sarı ve al

Çocuğum
Yüreğimdeki çocuk
Yarının çocuğu

Suların
Rüzgârın
Işığın
Ve ateşin çocuğu

Barışı evrenin
İsyanın ve emeğin çocuğu

Erdal Alova (1952)

HER ŞEYİN YÜREĞİ VARDIR

Her şeyin yüreği vardır.

Toprağın yüreği tohumdur
acı acı çatlar.

Göklerin yüreği güneştir
ışık ışık oynar.

Aşkın yüreği susuzluktur
sevgi sevgi sızlar.

Şiirin yüreği sevinçtir
kıpır kıpır eder.

Zamanın yüreği insandır
kavga kavga yanar.

İnsanın yüreği barıştır
tıkır tıkır atar.

SÜRGÜN ADASI LEROS

—Yannis Ritsos'a

Yürek, denince
kırmızı, plastik bir maketi gösteriyor öğretmen
büyükanne
yumuk yumruğunu gösteriyor küçüğün
balıkçılar bir adayı gösteriyor
derin, laciverț bir denizin ortasında.

Leros.
Nasıl da güm! güm! atıyor.
Barışa, aşka ve iyiliğe ilişkin
bütün sözcükler sürgün burada.
Boşuna arıyorlar çantasını
sakallarına karışmış
aradıkları sözler

poyrazla gelen tuzlar.
Çivit çevreli pencerelerinden
meraklı ve kırışık
yüzler bakan
tahta kapılarında
haçlar ve sarmısaklar sarkan
bu küçücük ada
yaşlı bir ana gibi şâiri kucaklıyor.
Yıldızların balıkçısı, diyorlar ona.
Çünkü o her gece
ağlarını salar lacivert boşluğa
sabah olunca
ağlara takılmış
bir parça mavi bulacağını bile bile
kırık bir yıldız.

Adanın karıncığında bir karınca
sakızdan iplikler çekmeye başlamış bile.
Ant içmiş olmalı
bütün o sürgün sözcüklerden
ada ada bir oya çıkarmaya
fenerler, dalgalar ve rüzgâr
tuz ve yosun
kokan balıkçılar
sonsuz bir oyun kursun
tiril tiril
tirşe bir mendil
olsun diye koca derya.
Yıllarca yuvalarını yağmalamışlar onların
yıllarca ekmeklerini almışlar ellerinden
bıkıp usanmadan onarmışlar yuvalarını
ekmeklerini taştan çıkarmayı bilmişler.
İçlerinden en çalışkan olanı
kurşuna dizmişler
elinde beyaz bir karanfille.
Ve çakıltaşları kadar bilgin o karınca
bir an yorulup durunca
sakız rakısı içiyor
Yunanlı emekçilerin geleceği için
ve her "şerefe" sözünde
bir gurbet türküsü duymuş gibi
tüyleri diken diken oluyor

seksen kilometre ötede
Milaslı rençberlerin.
Evet yetim kalmış özgürlük!
"Kuş kanadı kalem olsa"
bu yakadan karşı yakaya
binlerce uçurulsa
birden hıçkırmaya başlayabilir
iç geçirebilir
atını yeni yitirmiş bir köylü gibi
ve durup dinlenmeden güzelim şeyler anlatır
der: hiç kimse gülmeyecek bu adada
hiç kimse ağlamayacak burada
henüz isim konulmamış
duvağına dokunulmamış
bir erinç okunacak yüzlerde.
On iki dama taşı değil
Elif'in bir fincan ödünç pirinç
istediği Eleni'nin boynunda
ışıl ışıl on iki taş olduğunda on iki ada
inanın,
kırk gece değil, kırk gün
bir bengi düğün
duyulacak çaldığında davullarım.
Ve
katarlamış mayayı
kolunda yağız beyi
başlayacak yavaştan
sitakiye ferayi.
Adanın karıncığında
sakızdan iplikler çeken o karınca
yüzlerce yıllık gümbürtüyle
patladığı zaman,
"Ege Denizi kararınca."

Müslim Çelik (1952)

U-MUT-LAR-I-MIZ

Öyle çok koptular ki umutlarımız
ince yerlerinden
Yer kalmadı düğümlere bile

Öyle çok kar yağdı ki
Güvendiğimiz dağlara

Bundan böyle

Ne umut dokuyacağız boş yere
Ne de kar yağdıracağız
Dağlarımıza

BALAM

Her kapı ağzında
Sorulduk balam
kötülerin nabzında vurulduk balam
Ceviz dallarıyız yerlerde
kocaman, büyük

Ne ki,
Yaprak kedi kulağında
Tomurcuklar ayaktadır

Durur elbet çiçeğe...

Tarık Günersel (1953)

SEYAHATNAME

işsizlik tanrısının hışmına uğrayınca kanı kaynayan şair
enflasyon tanrısının laneti de üzerine olunca hele
kapıdan çıktığı yere bacadan dönebilmek emeliyle
hayallerini çoraplarıyla donunun içine sokuşturup
bindiği uçağı öfkesiyle sarsarak
ufkunun ötesine yola koyuldu

hapishane tanrısı hadi neyse
ama kıskanç para tanrıçasının hayali de
yanıbaşındaydı yine
sütyeninin içinde ne kararlar vardı yine
ama bulutlardan sonra güneş de
ve parçalanmış olan ay
şairin gazabına uğradılar
(savaş uçakları da hüzünlenmiş ve utanmış olmalılar
şairin bu haklı ve kocaman
surat asışından)

isterseniz inanmayın, hayatta güzel sürprizler de vardır
yeni imkânlar keşfetti orada da şair
uyuduğu yerle sömürüldüğü yer arasında
ve daha ilk gün
ilk yüz metreyi sağ ayak üstünde katetti
ikinci yüzü sol ayak ile.
hele güveni pekişip
amuda kalkıverince
iyice değişti dünya

gelin siz de bozuk çalın tanrılara
üzülsünler
siz de sekerek yürüyün yollarda

Ali Cengizkan (1954)

YÜRÜMEK

Aşk da gelir peşimize, biz yürüyüp gideriz
Kumsalın en ince yerlerine basarak

(Çünkü hep eklemlerdedir işimiz: sevgi ve nefret,
dostluk ve düşmanlık dayanmak ve
çözülmek.
Dayanırız denizdeki konserve kutusuna,
karpuz kabuklarına, fabrika artıklarına.
Dayanırız falakaya, elektriğe, su işkencesine.
Çünkü ilerde okyanus vardır, bir büyük, bir
geniş, bir ferah.
Ondandır ki goncayı sevişimiz tazeliğine değil
açışına).

Aşk da gelir peşimize, biz yürüyüp gideriz
Kumsalın en ince yerlerine basarak
Kanatarak ayak izlerimizi

(Çünkü kanla kazanılmıştır herşey:
bir çocuğun gülüşü,
akşamları kaşıkladığımız bir tas çorba,
sevgili dudaklara kondurulan bir küçük,
bir küçücük öpücük,
başını güneşe tuttuğumuz oğullarımız,
sevgililerimiz,
Çünkü kanla kazanılmıştır herşey
ve kanla, yitirilir).

Aşk da gelir peşimize, biz yürüyüp gideriz
Kumsalın en ince yerlerine basarak
Kanatarak ayak izlerimizi
Aşk da girer içimize, biz yürüyüp gideriz

Hüseyin Ferhad (1954)

IŞIK ARAYICILARININ TÜRKÜSÜ IV

(Çalışırız, dövüşürüz, sevişiriz. Gene bir çıkrık sesi kalır geride
ya da bir testi suyun karanlıklara dökülüşü :
Yaralı bacağını sürükleyerek çekilen bir ömrün çetelesinde âhbar
ölümü deneyen bir kartalın süzülüşü gibi bir şey.)

Bekle. Biraz bekle. Elbet dönmeyeceksin geri.
Yitirdiğin kavalı aramaya zamanın olmayacak,
bir zeytin gölgesinde unuttuğun tabakanı dönüp almaya
çıkarıp atmaya seninle birlikte eskiyen yakasında aladoğan işlemeli mintanı,
artan hayıt çubuklarından yeni bir sepet örmeye zamanın olmayacak.
Bekle. Bu barış muskasını yanına al
zincirlerini kıracak günü bekler gibi koynunda sakla.
Bir sabah darağacına çekseler seni
derinden kazıyıp atamadığın bir dövme gibi barışa olan inancını taşımaktan onur duymalısın yüreğinde.
Eteğimize güneşi sağan bilge Gothama'yı unut,
bir camız derisinde büzülürken bedeni, çoğalarak
ruhu bahr-i sitareye karışan İsa'yı unut;
gerekirse ayakizlerine yüzümüzü sürdüğümüz Muhammed'i bile
unut ama arkanda öksüz kalan bu yurdu unutma :
Çünkü seni bu toprak kulunladı
karanlığın aydınlıkla öpüştüğü yerde
çünkü seni bu toprak kulunladı
aklını barışın çifte su verilmiş bıçağıyla kazıyarak
çünkü seni bu toprak kulunladı
mut'la acının son kez birleştiği yerde;
sana bu toprak öğretti bağışlamayı
umudu darağacında değil imgeleminde saklamayı.
(...)

Roni Margulies (1955)

DANTEL

Heatrow Havaalanında sabaha karşı,
elimde sıcak ve sıkkın bir bira,
gecikmeli Larnaka uçağını beklerken
üç çekingen ihtiyar ilişti masama.

Sıkıntıdan önce kulak kabartmışken,
merakla dinlemeye başladım sonra,
hem bildiğim bir dil, hem değil
tam anlarken, anlamıyorum birden.

Bir parça Rumca, bir parça Türkçe
ve dantel gibi ikisinin arasında
– Hovsep'ten sözettiklerinde uyandım –
incecik işlenmiş bir Ermenice.

Örgü ören bir kızın parmakları gibi
sekip duruyorlar üç dil arasında :
kıvrak hareketlerle gidip geliyor,
dansediyorlar dilleriyle sanki.

Bilincinde bile değiller elbet,
ama her ağızlarını açtıklarında,
tüm haritalarıyla dünyanın
dalga geçiyorlar adeta.

Turgay Fişekçi (1956)

KARDA IŞILTILAR

Gece yağmaya başlayan kardan mı nedir?
Saklamak zorunda olduğum kocaman bir sevinç varmış gibi
Çok güzel şeyler söyleyecekmişim de
Söyleyemiyormuşum gibi dolu dolu yüreğim.

İnsanca bir gülümsemeye rastladım
Hıdrellez günlerinde salıncaklarda sallanan insanların
Gönülleri kadar hafif.
Baloncunun peşinden koşan çocuk yüreği gibi sevdalı
Al, yeşil, sarı balonlarımız olsun. N'olur diyen
Bağlara gidelim
Asma çardaklarda yatalım geceleri
İsteyen sabahlasın, istediği kitapla
İncir, üzüm, nar, şeftali
Hepsi hepimizin diyen
Sevginin dostluğun, arkadaşlığın dışında
Hiçbir anlama gelmeyen
İnsanca bir gülümsemeye rastladım.

Merdivende verdiğin sarı kasımpatıyı unutmadım
Sevdiğim bir şiir kitabına taktım onu
Karıştı çiçeğin şiirlere.
Kolunu boynuma doluyorsun otobüste
Çocuğunu seven bir anne gibi
Yakınlığımız insanlığımızdan geliyor
Ne kadar insanlaşırsak
O kadar arkadaşız.

DEĞİŞİM İNSANI

Şaşıyorum şu sıska kollarımın uzunluğuna
Birisi dünyanın yarısını sarmış sımsıkı,
Diğeri uzanmış karanlıkların üstüne
Ne kadar çok kolum
Ne kadar çok kollarımız var.
Hepsi de hazır
Büyük hasretlerine sarılmaya

Kocaman, ak elli kızlar görüyorum.
Kırmızı karanfiller saklı avuçlarında
Gözlerim, yüreğimden kopan bir gülü uzatıyor sessizce
Uzanan gülümü görmeden geçip gidiyor ak elli kızlar.

Hoşuma gidiyor insanlarda çağın sancılarını görmek
Tarihin en soylu acılarını çekiyor insanlar
Yeni insanlara gebe herbiri.
Bütün insanların sımsıkı kucakladıkları bir dünyayı düşünüyorum.
Kocaman bir halay çevriliyor,
Tek bir insan dışında kalmamacasına.

İşçilerden dinliyorum dünyayı
Bilmem neredeki yontuların güzelliğinden sözediyor
Sanatın insana olan yakınlığından
Sonra, genç olmaktan
– Oysa ellisinde var –
Sonra gelecek
Ne kadar ferah bir söz ağzında

Bir beyaz güvercin kanatlanıyor yüreğimden...
Uzaklarda, bembeyaz kayın ormanlarında,
insanlar öpüşüyor, Chopin'i dinlerken.
Ak bir el süzülüyor yanaklarımdan aşağı
Tutup, eli öpüyorum.
Kocaman bir halay çevriliyor,
Tek bir insan dışında kalmamacasına.

Suat Vardal (1957)

ÇİÇEK DEDİĞİN

Güzel bir şeyler olmalı yaşantıda
en acılı
en umutsuzunda da

Akmalı yaşam
akmalı ama
su gibi de değil

Bir çiçek olmalı umut
açmalı kirli toprağa karşı
bayıltıcı kokular yükselmeli dört yana

Çiçek dediğin
yetişir kara kuru topraklarda da
bir kaktüsün tepesinde kimi
kimi suyun ortasında

Güzel bir şeyler olmalı en karanlık anlarda
insancığı kurtarmalı
çiçeğin açması örneği
açmalı yaşantıda

Ahmet Erhan (1958)

OTURUP BİR KIYI KAHVESİNE

Oturup bir kıyı kahvesine
Dalgaların sesini dinlesem
Bütün dostlarımı, sevdiğim bütün kızları
Çağırsam bir yerlerden
Gelseler. Karşımda dursalar. Gülümseseler.
Onlara, mutluyum desem
Desem, bir daha kederli göremezsiniz beni!
Bu denizin kıyısındaki çakıltaşlarını
Maviye boyamakla geçecek ömrüm
Martılara ekmek atmakla,
Ve şiir yazmakla bir de...
Bahçelerinde mısır kavrulan
Şu evler benimdir.
Sevgilimdir bu kız,
Çiçekli entari üstünde
Ayaklarında takunya,
Saçlarında yasemin...

Buradayım şimdi
Beni arayan olursa
Adresi mutluluk,
Ülkesi Akdenizdir, deyin.

YAŞAMA SEVİNCİ

Bütün güzel kadınlarını bu dünyanın
sevdim, diyebildiğim zaman
Bütün kentlerini gezdim, denizlerine girdim
Ve artık bir tek taş kalmadı tanımadığım,
bir tek yüz, bir tek yer adı
Söylenecek bütün sözleri dinledim ve söyledim
bütün söyleyeceklerimi
Acının bütün uçurumlarına indim ve çıktım
sevincin bütün dağlarına
Bütün çiçekleri kokladım ve kopardım
bütün meyvaları dallarından
Islanmadığım yağmur, savrulmadığım yel
kalmadı.

Bütün haklı kavgalarında bu dünyanın
dövüştüm, diyebildiğim zaman
Okudum bütün kitapları, bütün şiirleri yazdım
Ve topladım bütün dillerin en güzel sözlerini,
sıraladım tek bir sözlükte
Bütün mayınları, bütün dikenli telleri
ayıkladım sınırlardan
Ve bir tek zorba çıkamadı önüme.
Bu dünyada acı çeken tek bir insan yoktur,
diyebildiğim zaman
İşte o zaman, ölebilirim.

Toprağımda bir çiçek olur da büyür
yaşama sevincim...

GÜNEŞİN ALTINDA MUTLULUK VAR

Bir işçinin elinde ekmekle evine döndüğü o yerdedir mutluluk
Akşamüstü, çocukları cıvıldayıp dururken
Derin bir iç çekiş, tatlı bir yorgunluk
Ve yüzüne yayılan gülümseme birden...

Mutluluk, kelebek olup uçmasıdır ipekböceğinin
Irmağın denize kavuşmasının bir adı olmalı
Mutluluk, beşikte uyuyan ilk çocuğuna bakmasıdır bir annenin
Duyarak memelerine dolan sütün çılgınlığını.

Mutluluk, bir acının bilincine varıp da, onu dönüştürmektir
Yaşamın sonsuzluğunda karar kılan bir umuda.
Sevgilinin boynuna dokunduğunda duyulan ürpertidir
Öpülen ilk dudak, içilen ilk sigaradır belki
Denizden yükselen kokudur sabah karanlığında
Kabullenmektir yani yaşamı, acısı ve sevinciyle aynı boyutta
Yalnızca yaşamaktır belki de, kimbilir...

Ne yerdedir, ne göktedir o – değil mi Abidin?
Mutluluğun resmini yaptın mı bilmem
Ama ben onun şiirini yazmak isterim...

Mehmet Yaşın (1958)

KÜÇÜK BİR ŞEY

Karda, ışıltılar altında koşuyorum
yüzümde sahici bir gülümseme
— usulca gülüşümü okşuyorum

Küçük bir şey var bu dünyada
Kocaman bir şey hayatımda.

Hangi sözcük daha güzel "Hoşgeldiniz"den
Hangisi "Günaydın"dan sevinçli
— sesimi saklıyorum kimseye göstermeden

Küçük bir şey var bu dünyada
Kocaman bir şey hayatımda.

El çırpıyorum tomurcuklanan güle
Çiçekler açıyor avuçlarımda
— ellerime bakıyorum sevgiyle

Küçük bir şey var bu dünyada
Kocaman bir şey hayatımda.

Neşe Yaşın (1959)

ONURU KORUMAK İÇİN

Dişi bir kaplan olacağım
onuru korumak için
duru bir göldür diye
yüreğimdeki sevda
dişi bir kaplan olacağım

Dişi bir kaplan olacağım
çocuklarım için, insanlarım için
fidanları kırmasınlar diye
sevgim pazara çıkmasın diye
ve tanklar girmesin diye
papatya tarlalarına
Yırtıcı, zeki ve yiğit
bir dişi kaplan olacağım
boksör emeklileri polis oldukça

Kemancıların kolları dans ederken
sessizce ağlarken piyanodaki adam
orkestralarda
çalınırken dünyanın en güzel parçaları
bir kuş uçarken
ilk kez gülümserken bir bebek
Beşparmak dağları yemyeşilken
ve sevgilim kahkahalarla gülerken
elektrik şoku verilmesin diye
ceylan bakışlı bir gence
Dişi bir kaplan olacağım

Yeryüzü gülerken
ve insanlar kıvranıyorken acılarla
karşımızdaki panzerse copsa
üzerime yürüyorsa karanlık yüzlü adamlar
hatta tutsaksam
kıskıvrak yakalanmışsam hatta
dişi bir kaplan olacağım
onuru korumak için

Hüseyin Alemdar (1962)

BARIŞ TÜRKÜSÜ

Ençok da kuşlarla güzelleşiyor gökyüzü
kanat kanatla tokalaşınca bir mavide
bir çift güvercin havalanıyor gözlerimde
böyle güzelken gökyüzü
kuşlara barış densin

En çok da sevgiyle güzelleşiyor insan
el ele dokununca bir boşlukta
söyleyesim geliyor tüm türkülerimi bir solukta
böyle güzelken insan
sevgiye barış densin

En çok da dostlukla güzelleşiyor yeryüzü
can canla oturunca bir bankta
ilkyaz yağmurları iniyor bir sağnakta
böyle güzelken yeryüzü
dostluğa barış densin

Ençok da sevgiyle güzelleşiyor insan
yürek yüreği sarınca bir akşam
mutluluğa soyunuyor bir yaşam
böyle güzelken insan
sevgiye barış densin
sevgiye barış densin!

Sunay Akın (1962)

TORNAVİDA

Vidayla tutturuldukça
onca nükleer bomba
silahlanmaya karşı
tek umuttur
halkın elindeki
tornavida

IHLAMUR

Bıraktı zeytin dalını
beyaz güvercin
ansızın bastırınca yağmur
umudu kesmiş ki askerler
çamur içinde
çıkageldi bir serçe
gagasında ıhlamur

küçük İskender (1964)

DE GÜLÜM

de gülüm! De ki: ela bir günde geleceğim
istanbul darmadağın olacak, saçlarım
darmadağın. Hepsi, darmadağın!
üzülme gülüm! Toparlanacağız, birlikte,
ayağa da kalkacağız, yürüyeceğiz de gülüm
hem de çelikten toprağını dele dele hayatın!

de gülüm! De ki: bitmiştir umut, bitmiştir
sevgi, bitmiştir güven!
güven bana gülüm!
sana bitmemişliği öğretecek, tattıracaktır
hasretten — hakikaten — ten değiştiren yüzüm!

göreceksin gülüm! Bekle!
hırslarımız, acılarımız gitgide ihanetlere
hainlere, ezilmelere alışacak..
göreceksin — sevinçten ağlayacaksın gülüm — ki
işte o vakit bana — doğrudur! —
şair olmak, seni sevmek pek çok yakışacak!

bak! şiirler var, mektuplar var, çocuklar var,
sokaklar var, kediler!
inan bana gülüm, ölüm yok bir tek! ölüm yok bize!
ölüm inananlar için sessizce
kara kaplı kitaplardan çıkartılacak..
göreceksin gülüm! Bekle! Göreceksin!
artık hiçbir insan, hiçbir kavga ve hiçbirimiz
bu dünyada, yapayalnız, umarsız kalmayacak!

Ali Asker Barut (1964)

ELBETTE DOĞRU HAYATIN BİR ŞARKI OLDUĞU

Bütün itliğiyle gece
Kapkara bir ay dolaştırıyor üstümde

Karanfil suluyor bir kadın pencerede
Yeşil tutuyor bir yanını böyle

Her an inebilir, gökyüzüne dayalı duran yıldızlardan biri
Yurdum sen hazır tut içindeki dileği

Açmak üzreyken rüzgârın boğduğu çiçek
Yeniden yeniden dener sapının üzerinde yükselmeyi

Diyorlar ki elbette doğru hayatın bir şarkı olduğu
Şimdilik sustu onun büyük, onurlu korosu

KISA BİYOGRAFİLER

A. Kadir (1917-1985). Şiire Nâzım Hikmet etkisinde başlamasına karşın, zamanla 1940 toplumcu gerçekçi kuşağının özgün isimlerinden biri oldu. İçten bir anlatımla toplum sorunları ve yenik hayatların acılığını yansıttı. Mevlana, Hayyam, Tevfik Fikret gibi yazarları günümüz diline aktarmasıyla da tanındı. Bütün şiirleri *Mutlu Olmak-Varken* adıyla Can Yayınları'nca yayımlandı.

Abasıyamk, Sait Faik (1906-1954). Geleneksel öykü kalıplarını kırarak, konu ve olaylardan çok, kısa zaman parçalarındaki gizli dramı büyük başarıyla yansıtan öyküleriyle tanındı. *Şimdi Sevişme Vakti* (1953) adlı kitabında topladığı şiirlerinde de, öykülerindeki gibi büyük kentin sıradan insanlarını, doğa

Ahmed Arif (1927-1991). Doğu Anadolu halkının türküleri, ağıtları, masallarıyla beslenen, coşkulu, öfkeli, çarpıcı, derin bir insan sevgisiyle yoğrulmuş şiirleriyle çağdaş Türk şiirinin en büyük ustalarından biri sayıldı. Cem Yayınevi'nce basılan tek şiir kitabı *Hasretinden Prangalar Eskittim*, 1992'de otuzuncu basıma ulaşarak Türkiye'nin en çok satılan şiir kitaplarından biri oldu.

Akın, Sunay (1962). Hemen tüm dergilerde peşpeşe yayımlanan şiirleriyle tanındı. Lirizm, ince bir alaycılık ve hüzün şiirlerinin başta gelen özellikleri oldu. Şiir kitapları Cem Yayınları'nca yayımlandı: *Makiler* (1990), *Antik Acılar* (1991), *Kaza Süsü* (1993).

Aksal, Sabahattin Kudret (1920-1993). 1940'larda günlük yaşamdan aldığı izlenimleri alçak sesli, arı bir söyleyişle yansıtan şiirleriyle tanındı. Sonraki yıllarda düşünceyi yoğunlaştıran söyleyişlere yöneldi. *Bütün Şiirleri* Yapı Kredi Yayınları'nca yayımlandı.

Alemdar, Hüseyin (1962). 1980'lerde yaşamdan gelen bir sıcaklıkla yazdığı, yalın şiirleriyle dikkat çekti. Şiir Kitapları *Toplanmış Sevgi Ölüleri* (1985), *Gecede Gülümseme* (1987), *Aşk ve Prelüdler* (1993).

Alova, Erdal (1952). 1970'lerde çıkış yapan şairler arasında başarı çizgisiyle kendine özel bir yer edindi. Kavafis, Lorca, Neruda, Guillevic gibi şairlerden yaptığı çevirilerle de tanındı. Kitapları *En Son Çıkan Şarkılar* (1980), *Giz Dökümü* (1990), *Bitik Kent* (1995).

Altınel, Sabri (1926-1985). Az yazmasına karşın özenli şiir işçiliği, yalın dili ve şiir çizgisindeki tutarlığıyla tanındı. Yaşamın bir şiir deneyinden geçirilmesi için çaba gösterdi. Şiir kitapları Adam Yayınları'nca yayımlandı : *Zamanın Yüreği* (1982), *Şiirler* (1983), *Kentin Küçük Sokağı* (1995).

Anday, Melih Cevdet (1915). "Garip" akımı kurucularından. 1956'ya dek, açık, anlamını kolay ileten, güçlü, kimileri belleklere kazınmış şiirler yazdıktan sonra şiir anlayışını tümüyle değiştirerek kapalı, yoğun, derinlikli, zaman zaman felsefeye yaslanan, düşünsel ağırlıklı bir şiire yöneldi. Bütün şiirleri Adam Yayınları'nda 6 kitapta toplandı *Rahatı Kaçan Ağaç* (1985), *Kolları Bağlı Odysseus* (1985), *Teknenin Ölümü* (1985), *Ölümsüzlük Ardında Gılgamış* (1982), *Tanıdık Dünya* (1984), *Güneşte* (1989), *Yağmurun Altında* (1995).

Arıburnu, Orhon Murat (1920-1989). Senaryo yazarı, oyuncu ve film yönetmeni olarak tanındı. Güçlü bir alaycılık taşıyan çoğu kısa şiirleri ağızdan ağıza yayıldı. Bütün şiirleri, Adam Yayınları'nca *Buruk Dünya* (1985) adıyla yayımlandı.

Asena, İnci (1948). 1990'larda "Adam Sanat" dergisinde yayımlanan şiirleriyle ilgi çekti. 1982'den bu yana Adam Yayınları'nın yöneticiliğini yapıyor. İlk şiir kitabı 1993'de yayımlandı *Tramvay Döşeriz, Ay Döşeriz.*

Barut, Ali Asker (1964). "Adam Sanat" dergisinde sürekli yayımlanan şiirleriyle kendinden önceki şiir ustalarını iyi özümsemiş, rahat söyleyişli bir şair olarak tanındı. Kitapları : *Rüzgârla Dolu* (1992) ve *Yağmurlu Leylak* (1995) Adam Yayınları arasında çıktı.

Behram, Nihat (1946). 1970'lerde siyasal içerikli şiirleriyle tanındı. Şiir kitapları *Hayatımız Üzerine Şiirler* (1972), *Fırtınayla, Borayla Denenmiş Arkadaşlıklar (*1974), *Dövüşe Dövüşe Yürünecek* (1976), *Hayatı Tutuşturan Acılar (*1978), *Irmak Boylarında Turaç Seslerinde* (1980), *Savrulmuş Bir Ömrün Günlerinde* (1982), *Yine de Gülümseyerek* (1987).

Behramoğlu, Ataol (1942). Yalın söyleyişlerle, toplum ve bireye ilişkin ilerici düşüncelerin şiirini yakalamaya çalıştı. Şiirlerinin yanında, çevirileri, yayımladığı dergiler ve yazdığı eleştiri yazılarıyla da kuşağının başta gelen yazarlarından biri oldu. Tüm şiirleri Adam Yayınları'nca üç kitapta toplandı *Bir Gün Mutlaka, Yaşadıklarımdan Öğrendiğim Bir Şey Var, Kızıma Mektuplar.* Yeni şiirleri *Sevgilimsin* (1993).

Bektaş Cengiz (1934). Hümanist bir yaklaşımla, insan ve doğa sevgisinin işlendiği şiirlerinin yanı sıra mimar olarak da tanındı. Şiir Kitapları *Kişi* (1964), *Akdeniz* (1970), *Mor* (1974), *Dört Kişiydiler Bir de Ben* (1975), *Yeryüzünün Yüreği* (1978), *Yerdeli Gökdeli* (1980), *Zeytinli Fırın Sokağı* (1981), *Güz Ey* (1983), *Fide* (1987).

Berfe, Süreyya (1943). Konuşma dilinden yola çıkarak, ironiyle beslediği, kendisi ve çevresiyle sürekli hesaplaşan, içtenlikli şiirleriyle tanındı. Bütün şiirleri *Ufkun Dışında* (1985) adıyla yayımlandı. *Şiir Çalışmaları* adlı yeni kitabı Can Yayınları'ndan çıktı.

Berk, İlhan (1918). Yaptığı başarılı biçim denemeleriyle çok çeşitli anlayışlarda ürünler vererek çağdaş Türk şiiri içinde kendine özgü bir yer edindi. Çarpıcılık ve şaşırtıcılık şiirlerinin değişmeyen özelliği oldu. Adam Yayınları'nca yayımlanan bütün şiirleri şu kitaplarda toplandı *Günaydın Yeryüzü* (1982), *Galile Denizi* (1982), *Âşıkane* (1982), *Atlas* (1987), *Kül* (1992), *Deniz Eskisi-Şiirin Gizli Tarihi* (1982), *Delta ve Çocuk* (1984), *Galata* (1985), *Güzel Irmak* (1988), *Pera* (1990). *Dün Dağlarda Dolaştım Evde Yoktum* (1993), *İstanbul Kitabı* (1994).

Berköz, Egemen (1941). Alçak sesli bir konuşma tonuyla yazdığı, İzlenimci özellikler taşıyan şiirleriyle tanındı. Kitaplarından yaptığı seçme şiirleri *Yalnız ve Birlikte* (1985) adıyla Adam Yayınları'nda yayımladı.

Birsel, Salâh (1919). Halk şiirine yaklaşan yalınlığı, konularına hoşgörülü ve ince alaylı yaklaşımıyla dikkat çekti. Asıl ünlenmesi 1970'lerde yayımlanan deneme kitaplarıyla oldu. *Bütün Şiirleri* Ada Yayınları'nca yayımlandı. Son dönemdeki şiir kitapları *Vardıman* (1993), *Yalelli* (1994), *Rumba da Rumba* (1995), *Yaşama Sevinci* (1995), *İnce Donanma* (1995), *Çarleston* (1996).

Bulut, Abdülkadir (1943-1985). 1970'li yılların şiirlerinde devrimcilerin iç dökmesi, kendisiyle hesaplaşması, inanç yineleme gibi ortak temaları, doğadan ve halkın günlük yaşamından çıkarılmış görüntülerle işledi. Tok sesi, bilgelik ve alçakgönüllülükle birleşti. Bütün şiirleri Can Yayınları'nca 1987'de *Ülkemin Şiir Atlası* adıyla yayımlandı.

Cansever, Edip (1928-1986). İnsanın iç dünyasında ve yaşamın çeşitli alanlarında anlatılamayan, anlatılamadan kalan şeyleri yakalayıp başarıyla şiirleştirdi. Genellikle uzun soluklu, çok sesli şiirler yazdı. Kurduğu şiir dünyasının benzersizliğiyle tanındı. Ölümünden sonra bütün şiirleri Adam Yayınları'nca iki ciltte toplanarak yayımlandı: *Yerçekimli Karanfil, Şairin Seyir Defteri.*

Cemal Süreya (1931-1990). Yazdığı her şiir büyük ilgi toplayarak döneminin başta gelen şairlerinden biri sayıldı. Şiirin sınırlarını genişleten, özgün imge dünyasıyla dönemini ve sonraki kuşakları önemli ölçüde etkiledi. Bütün şiirleri Can Yayınları'nca *Sevda Sözleri* adıylà yayımlandı.

Cengizkan, Ali (1954). 1970'lerin ikinci yarısında "Türkiye Yazıları","Türk Dili" vb. dergilerde yayımlanan şiirleri ve şiir üstüne yazılarıyla tanındı. Kitapları *Senlere* (1980), *Çocuk Ömrümüz* (1982), *Yunan Dosyası* (1983), *Yürüyüşler ve Duruşlar* (1984), *Bağımlı Şiir* (1986), *Ankara Ankara Güzel Ankara* (1987), *Sürek Avında Dünya* (1994).

Cumalı, Necati (1921). 1940'larda sevgi, sevinç, özlem gibi bireysel konularla çağın toplumsal sorunlarını birlikte ele alan yalın anlatımlı lirik şiirleriyle tanındı. Bütün şiirleri Can Yayınları'nca iki cilt olarak yayımlandı: *Aşklar Yalnızlıklar* (1985), *Kısmeti Kapalı Gençlik* (1986).

Çapan, Cevat (1933). Yunan, İngiliz, Amerikan, Rus vb. ülkelerin şairlerinden yaptığı çevirilerle yaygın bir üne erdikten sonra olgunluk döneminde yayımladığı kendi şiirleriyle de şiirin ustası olduğunu kanıtladı. Adam Yayınları'nca yayımlanan şiir kitapları *Dön Güvercin Dön* (1985), *Doğal Tarih* (1990), *Sevda Yaratan* (1994).

Çelik, Müslim (1952). Şiire yöresi Erzincan'dan taşıdığı renklerle ilgi çekti. Kitapları Cem Yayınevi'nce yayımlanıyor *Peryavşan* (1988), *İhbarlı Gül* (1990), *Erzincan'da Yağmurun Şarkısı* (1993), *Hayriye Yitik Ülke* (1995).

Dağlarca, Fazıl Hüsnü (1914). Sayısı elliyi geçen kitabıyla 20. yüzyıl Türk şiirinin en üretken şairi. 1935'de yayımlanan ilk kitabı *Havaya Çizilen Dünya* ve ardından *Çocuk ve Allah* (1940) ile kişiliği ve şiiri çevresinde uyandırdığı ilgi günümüze dek sürdü. Şiirlerinde mağara devri insanlarından günümüz insanına dek, kişioğlunun iç ve dış dünyasını çok yönlü davranış ve çatışmalarıyla, kendine özgü, benzersiz anlatımıyla işledi. Başlıca kitapları *Daha* (1943), *Çakırın Destanı* (1945), *Toprak Ana* (1950), *Aç Yazı* (1951), *Âsû* (1955), *Türk Olmak* (1963), *Haydi* (1968), *Horoz* (1977), *Nötron Bombası* (1981), *Uzaklarla Giyinmek* (1990).

Damar, Arif (1925). 1940 toplumcu şairler kuşağı içinde yoğun içerikli, biçimde titiz şiirleriyle tanındı. Toplu şiirleri Can Yaymları'nda iki cilt olarak yayımlandı *Alıcı Kuşu Kardeşliğin, Ay Kar Toplamaz ki*. Yeni şiirleri *Onarırken Kendini* (1992) adıyla Varlık Yayınevi'nde çıktı.

Demirtaş, Metin (1938). Süssüz, lirik, dolaysız bir konuşma tonuyla yazdığı şiirlerinde, devrimci insanın kendisi ve çevresiyle hesaplaşmasını, umut ve direncini konu aldı. Yöresel renkler ve deyişlerle zenginleştirdiği söyleyiş özellikleriyle de dikkat çekti. Şiirlerinden seçmeler *Hançer ve Lirik* (1984) adıyla yayımlandı.

Durbaş, Refik (1944). 1960'larda şiir yayımlamaya başlayan kuşağın, seçkinleşen şairlerinden biri oldu. Yoksul kent insanlarının yaşamını yansıtmadaki başarısıyla tanındı ve yaygınlaştı. Şiirleri Adam Yayınları'nca iki ciltte toplandı *Kimse Hatırlamıyor, Nereye Uçar Gökyüzü*.

Eloğlu, Metin (1927-1985). Kendine özgü çarpıcı, şaşalatıcı şiirlerinde yoksul kent yaşamını, sokak aralarını, kendi sözcükleri, başkaldırısı ve keskin yergi gücüyle yansıttı. 1960 sonrasında ise şiiri kapalı bir çizgiye kaydı. Kitapları Adam Yayınları'nca yayımlandı: *Yine* (1982), *Şiirce* (1982), *Hep* (1982), *Önce Kadınlar* (1984).

Erdem, Hüseyin (1949). Dilbilimden edebiyata, müzikten folklora, radyo programcılığından senaryo yazarlığına, geniş bir alanda çalışmalar yapan kültür adamı. Kürt Pen Kulübü kurucularından ve ilk başkanı. İlk şiir kitabı Belge Yayınları'nca yayımlandı *Dağlar Tanıktır* (1992).

Erhan, Ahmet (1958). 1976'da, daha onsekiz yaşında yayımlamaya başladığı şiirleriyle güçlü bir şair olarak tanındı. Büyük ilgi uyandıran ve tartışmalara neden olan ilk kitabı *Alacakaranlıktaki Ülke*'den (1981) sonra artarda kitaplar yayımladı. Bütün şiirleri 1984'de *Kuş Kanadı Kalem Olsa* adıyla tek ciltte toplandı. Ardından *Ölüm Nedeni Bilinmiyor* ve *Deniz Unutma Adını* (1992) yayımlandı. Son kitabı *Öteki Şiirler* (1993). Kitaplar Bilgi Yayınevi'nce yayımlanıyor.

Eyuboğlu, Bedri Rahmi (1913-1975). Türk resim sanatının başta gelen isimlerindendir. Halk dilinden ve şiirinden aldığı öğeleri başarıyla kullandığı, yalın, aydınlık şiirleriyle tanındı. 1941'den başlayarak yayımladığı çeşitli şiir kitapları Bilgi Yayınları'nda *Dol Karabakır Dol* (1974) adıyla tek ciltte toplandı.

Ferhad, Hüseyin (1954). 1970'lerin sonlarında "Sanat Emeği" dergisinde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Türkmen topluluklarının kültürel zenginliklerini şiire taşıdı. Kitapları : *Deniz Çobanları* (1982), *Ve Yürüdük Gecenin Ateşleri İçinden* (1983), *Söyle Gölgen de Gitsin* (1993)

Fişekçi, Turgay (1956). 1970'lerin sonlarında "Sanat Emeği" dergisinde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Kimi şiirleri "Yeni Türkü" topluluğunca bestelenerek, plaklaştı. Kitapları *Karda Işıltılar* (1981), *Kuşkuluyum Yaşadığımdan* (1983), *Yitik Bahar* (1989), *Dip Sevgi* (1994).

Gülten Akın (1933). 1950'lerde bireysel duygulara ağırlık veren, incelikli bir şair olarak dikkat çekti. 1970'lerde toplumsal sorunlara yönelip, halkın acılarını yansıtan şiirleriyle büyük bir atılım yaptı. Kadın duyarlılığının, analığın yapıcı öfkesini yansıttı. Bütün şiirleri Adam Yayınları'nca yayımlandı: *Seyran* (1992), *Sevda Kalıcıdır* (1991). Son kitabı Yapı Kredi Yayınları'nda *Sonra İşte Yaşlandım* (1995)

Günersel, Tarık (1953). 1976'dan başlayarak çeşitli dergilerde yayımlanan şiirlerinde yergiye, söz oyunlarına ve biçimsel özelliklere önem veren bir şair olarak tanındı. Kitapları *Otmopoli'de Akşam* (1982), *Planlar Kalıntı Olduğu Zaman* (1983).

Halim Şefik (1913-1990). 1940'larda şiir yayımlamaya başlamış olmasına karşın, ilk ve tek kitabı *Otopsi* ancak 1984'de Adam Yayın-

ları'nda yayımlandı. Gezici kitap satıcılığının yanı sıra renkli kişiliği ile de tanındı.

Ilgaz, Rıfat (1911-1993). 1940'larda ortaya çıkan toplumcu gerçekçi şiir kuşağının başta gelen isimlerindendir. İnsan sevgisini, insanlar için duyduğu kaygıları, ince bir yergi ve umut dolu bir geleceğe duyduğu inançla yansıtan bir şiir dünyası kurdu. Yaşam koşullarının zorlamasıyla yöneldiği gülmece yazarlığında da *Hababam Sınıfı* romanıyla büyük üne kavuştu. Şiir Kitapları : *Yarenlik* (1943), *Sınıf* (1944), *Yaşadıkça* (1947), *Devam* (1953), *Üsküdar'da Sabah Oldu* (1954), *Soluk Soluğa* (1962), *Karakılçık* (1969), *Uzak Değil* (1971), *Güvercinim Uyur mu?* (1974), *Kulağımız Kirişte* (1983).

Irgat, Cahit (1916-1971). Tiyatro oyuncusu olarak tanındı. 1940'lardaki toplumcu gerçekçi şiir akımı içinde yer aldı. Kötümser ve öfkeli bir bakışla toplum ve dünya sorunlarını işledi. Bütün şiirleri Adam Yayınları'nca *Irgat'ın Türküsü* adıyla yayımlandı (1991).

İlhan, Attilâ (1925). 1950'lerde toplumcu kaygılarla bireyci kaygıların iç içe işlendiği, yepyeni imgeler, yeni biçimlerle yazdığı şiirleriyle büyük üne kavuştu. Günümüze dek şiiri üstündeki ilgi azalmadan sürdü. Şiir kitapları Bilgi Yayınevi'nce yayımlanıyor : *Duvar* (1948), *Sisler Bulvarı* (1954), *Yağmur Kaçağı* (1955), *Ben Sana Mecburum* (1960), *Bela Çiçeği* (1962), *Yasak Sevişmek* (1968), *Tutuklunun Günlüğü* (1973), *Böyle Bir Sevmek* (1977), *Elde Var Hüzün* (1982), *Korkunun Krallığı* (1987), *Ayrılık Sevdaya Dahil* (1992).

İnce, Özdemir (1936). Yalın anlatımlı, oturmuş bir dil ve söyleyişin egemen olduğu çoğul anlamlı şiirlerinin yanısıra, şiir üstüne kuramsal yazıları ve şiir çevirileriyle de tanındı. Şiir kitapları Can Yayınları'nda üç ciltte toplandı *Tekvin, Delta, Tohum Ölürse.*

Kansu, Ceyhun Atuf (1919-1978). Halk şiiri geleneğinden yola çıkan şiirlerinde, ilerici bir yaklaşımla, halkın dertlerini, acılarını, sevinç ve mutluluk özlemlerini dile getirdi. Bütün şiirleri Bilgi Yayınevi'nce *Halk Albümü* (1992) adıyla yayımlandı.

küçük İskender (1964). "Adam Sanat" dergisinde sürekli yayımlanan şiirleriyle tanındı. Atak, sivri dilli, hırçın kişilikli şiirlerine hayatın bütün pisliklerini sokabilmeyi başardı. Şiir kitapları *Gözlerim Sığmıyor Yüzüme* (1988), *Erotika* (1991), *Periler Ölürken Özür Diler* (1994).

Külebi, Cahit (1917). Halk şiirine yaslanan lirik bir anlatımla çağdaş duyarlıkları işleyen şiirleriyle tanındı. Bütün akımların dışında kalmasına karşın, çağdaş Türk şiiri içinde kendine özgü bir yer edindi. Çeşitli dönemlerde yayımlanan kitapları *Bütün Şiirleri* (1982) adıyla Adam Yayınları'nca yayımlandı.

Margulies, Roni (1955). Şiirlerinin yanı sıra şiir üzerine başlattığı tartışmalarla da tanındı. Şiir kitapları *Gün Ortasında* (1992), *Mağrur Olma Padişahım* (1994).

Nâzım Hikmet (1901-1963). Türkiye'de serbest nazmın ilk uygulayıcısı ve çağdaş Türk şiirinin öncüsü. 1920'lerde gittiği Rusya'da Mayakovski'nin şiiriyle tanışmasıyla yöneldiği özde toplumcu, biçimde de serbest nazımlı yeni şiiri günümüze dek etkisini sürdürdü. Şiirinin yanısıra siyasal düşünceleri ve özel hayatıyla da sürekli kamuoyunun gündeminde kaldı. 1938-1950 arasını cezaevinde, sonraki yaşamını da yurt dışında geçirdi. Dünya çapında 20. yüzyılın en büyük şairleri arasında anıldı. Şiirinin yanısıra oyun, roman, öykü, masal, vb. türlerde de ürünler verdi. Bütün Eserleri 1988-1992 yılları arasında Adam Yayınları'nca 29 ciltte toplandı.

Orhan Veli (1914-1950). Öncülüğünü yaptığı "Garip" akımıyla Türk şiirinde ölçü, uyak, imge, ses, müzik vb. kuralları tümüyle kaldırıp şaraneliğe sırt çeviren, sokaktaki adamı ön plana çıkararak çoğunluğa seslenen yeni şiir anlayışının kurucusudur. 1940'lı yıllarda şiirleri ve yaşam biçimiyle büyük yaygınlık kazanan Orhan Veli, genç yaşta ölümüne karşın ününü günümüze dek sürdürdü. Şiirleri ülkemizin en çok satılan şiir kitapları arasında yer alır. Şiir kitaplarının toplandığı *Bütün Şiirleri* Adam Yayınları'nca yanlışlarından arındırılarak yeniden yayımlanmıştır.

Özdemir Asaf (1923-1981). 1950'lerde duygu ve düşüncelerin yoğunlaştırıldığı, kısa, bilgelik taşıyan şiirleriyle tanındı. Ölümünden sonra Adam Yayınları'nca basılan kitapları geniş okur kesimlerince sevilir ve aranır oldu. *Bir Kapı Önünde* (1982), *Yalnızlık Paylaşılmaz* (1982), *Benden Sonra Mutluluk* (1984).

Özel, İsmet (1944). 1960'lı yılların başında, İkinci Yeni şairlerinin etkisindeki ilk şiirlerinde özgün duyarlığı, gözüpek ve yeni bir imge dünyasıyla dikkat çektikten sonra 1965'den sonraki şiirleriyle toplumcu şiirin en ilginç adlarından biri oldu. Atılgan ses tonu, taşkın

duyarlığı, coşkun ritmleri, çarpıcı ve yeni benzetmeleriyle, genç kuşakları büyük ölçüde etkiledi. 1970'lerde gizemci bir dünya görüşüne yöneldi. Şiir kitapları *Geceleyin Bir Koşu* (1966), *Evet İsyan* (1969), *Cinayetler Kitabı* (1975), *Celladıma Gülümserken* (1984).

Özer, Kemal (1935). İlk üç kitabında biçime aşırı düşkün bir şairken 1970'lerde toplumsal sorunları yalınlıkla işleyen bir şiir geliştirdi. Bütün şiirlerinden seçmeler Can Yayınları'nca *Çağdaş ve Boyun Eğmeyen* (1985) adıyla yayımlandı. Yeni şiirleri Yordam Yayınları'nda : *Bir Adı Gurbet* (1993).

Rifat, Oktay (1914-1988). "Garip" akımı kurucularından. Şiir üzerine giriştiği araştırmalar sonucu çok çeşitli kaynaklara yaslanan ama hepsinde de başarıyla sonuçlandırdığı ürünler ortaya koydu. Bütün şiirleri Adam Yayınları'nda 6 kitapta toplandı *Yaşayıp Ölmek, Aşk ve Avarelik Üzerine Şiirler* (1982), *Elleri Var Özgürlüğün* (1982), *Çobanıl Şiirler* (1983), *Denize Doğru Konuşma* (1982), *Dilsiz ve Çıplak* (1984), *Koca Bir Yaz* (1987).

Saba, Ziya Osman (1910-1956). Cumhuriyet döneminin başlangıç yıllarındaki şiir akımlarından Yedi Meşale topluluğu içinde yer aldı. Şiirlerinde iyimser, aydınlık, sevgi dolu, kendi kabuğunda küçük bir dünya yansır. Şiir Kitapları *Sebil ve Güvercinler* (1943), *Geçen Zaman* (1947), *Nefes Almak* (1957).

Tamer, Ülkü (1937). Çağrışımlarla yüklü duru bir anlatım, kendine özgü imge evreni ve yoğun bir duyarlıkla kurduğu şiir dünyasıyla kapalı şiir anlayışının kusursuz örneklerini verdi. Toplumsal sorunlara yönelirken de şiirinin düzeyini düşürmedi. Toplu şiirleri *Yanardağın Üstündeki Kuş* (1986) adıyla Can Yayınları'nca yayımlandı.

Tarancı, Cahit Sıtkı (1910-1956). Yaşam, aşk ve ölüm temalarını işlediği, dilin olanaklarını başarıyla kullandığı şiirlerle tanındı. Dört şiir kitabı birarada 1983'den bu yana Can Yayınları'nca *Bütün Şiirleri* adıyla yayımlanıyor.

Uyaroğlu, İsmail (1948). 1970'lerde siyasal içerikli şiirleriyle tanındı. Toplu Şiirleri Can Yayınları'nca basıldı : *Ateşin İçinden* (1985).

Vardal, Suat (1957). 1970'lerin sonlarında "Sanat Emeği" dergisinde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Birey-toplum ve yakın çevre ilişkile-

rini başarıyla işledi. Kitapları: *Biz Gene Yanyana* (1981), *Yorulur Ölümlü Gözleri* (1983), *Hayal Dersleri* (1994).

Yaşın, Mehmet (1958). Kıbrıs Türk şiirinin başta gelen isimlerinden biri olan Mehmet Yaşın 1983'de yayımlanan ilk şiir kitabı *Sevgilim Ölü Asker* ile geniş yankı uyandırdı. Ardından *Işık Merdiven* (1984), *Pathos* (1990) ve *Sözverici Koltuğu* (1993) yayımlandı.

Yaşın, Neşe (1959). Kıbrıs'ın 1974 sonrası yaşadığı trajedileri yansıttığı şiirleriyle genç yaşta yaygın bir üne kavuştu. Sonraki şiirlerinde yurt sevgisinin yanı sıra kadın duyarlılığı da öne çıktı. Şiir Kitapları : *Sümbül ve Nergis* (1979), *Savaşların Gözyaşları* (1980), *Kapılar* (1992).

Yavuz, Hilmi (1936). Modern şiirden ve geleneksel kültürden damıttığı, sözü en aza indiren, duygu ve düşüncelerin yoğunlaştırıldığı şiirleriyle tanındı. Toplu şiirleri Can Yayınları'nca *Hüzün ki En Çok Yakışandır Bize* adıyla yayımlandı.

Yücel, Can (1926). 1940'larda şiire başlamış olmasına karşın asıl ününü 1970'lerde yayımlanan siyasal şiirleriyle kazandı. Konuşma diliyle sözcük oyunlarını kullanmadaki başarısı ve keskin yergi gücüyle, çağdaş Türk şiirinin çok sevilen, benzersiz şairlerinden biri oldu. Bütün şiirleri Papirüs Yayınları'nca yayımlanıyor: *Yazma-Sevgi Duvarı, Bir Siyasinin Şiirleri, Ölüm ve Oğlum-Gökyokuş, Rengâhenk, Canfeda, Gezintiler, Maaile.*

İÇİNDEKİLER

NÂZIM HİKMET (1901-1963)
Nikbinlik 9
Taranta-Babu'ya Beşinci Mektup 10
Kuvâyi Milliye'den Karayılan Hikâyesi 12
Piraye İçin Yazılmış Saat 21-22 Şiirleri'nden 15
27 Ekim 1945 16
Fevkalâde Memnunum Dünyaya Geldiğime 16
Yirminci Asra Dair 17
Yaşamaya Dair 18
Hapiste Yatacak Olana Bazı Öğütler 20
Saman Sarısı'ndan 21
Severmişim Meğer 22

SAİT FAİK ABASIYANIK (1906-1954)
Şimdi Sevişme Vakti 26

CAHİT SITKI TARANCI (1910-1954)
Memleket İsterim 28
Çocukluk 28
İyimserlik 29
Adaya Davet 29
Karanlıktaki Hazine 29

ZİYA OSMAN SABA (1910-1957)
Beyaz 30
Dilek 30
Nefes Almak 31
Deniz Kıyısındaki Kulübe 32

RIFAT ILGAZ (1911)
Kitaplar 33
Yaz Geliyor 33
İçelim 34
Aydın mısın 35
Leylâklarımı Anlatıyorum 36

BEDRİ RAHMİ EYUBOĞLU (1913-1975)
Oğlum Mehmede Meyvelerimizi Takdim Ederim 37
Yar Yüreğin Yar 37
Bahar ve Biz 38
Güzel ile Faydalı 39
Sevgi Üstüne 39
Gel Vur 40

Arkadaşın Varmı Ondan Haber Ver 40
Şart 41
İri Şeftali 42
Üzüm Yeşili 43

HALİM ŞEFİK GÜZELSON (1913-1990)
Resimdeki Kuşlar 45
Memleket Havası 45

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA (1914)
Anadolu 46
Ellemek 46
Sevgi Yaprağı 47
Bir Günlük Tanrının Yaptığı 48
O Devletlere Dilekçedir 49
Kara Çizgiler 50
Çiçek 50
Çocuk Balıklar 51

ORHAN VELİ (1914-1950)
Deli Eder İnsanı Bu Dünya 52
Pırpırlı Şiir 52
Gün Olur 52
Hürriyete Doğru 53
Pireli Şiir 53
Birdenbire 54
Eskiler Alıyorum 55
Açsam Rüzgâra 55

OKTAY RİFAT (1914-1988)
Eski Güneş 57
İlk Bulut 57
Suda Güneş 57
Türkü 57
Geçerken 58
Sandalda 58
Pembe Yalı 59
Ahmet'e 60
Nisan Başı Kır Kahvesinde 60
Yağmurdan Sonra 61
Son Söz 61

MELİH CEVDET ANDAY (1915)
Ukde 62
Bir İlkbahar Şiirine Başlangıç 62
Tohum 63
Olsun da Gör 64

CAHİT IRGAT (1916-1971)
İnsan Gibi 65
Gözlerini Güneşe Çevir 65
Yaşamak 66
Rüzgârlarım Konuşuyor'dan XXI 66

A. KADİR (1917-1985)
Çiçekleri Umudumuzun 67
Sabah Türküsü 67
Dostlar Sofrası 68
Bu Su Çoğala Çoğala 69

CAHİT KÜLEBİ (1917)
Nasıl Sevmezsin Bu Dünyayı 70
İzin 70
Güzelleme 70
Denizin Getirdikleri 71
Bilinmeyen 72

İLHAN BERK (1918)
Kızılırmak 73
Kilim 73
Üç Kez Seni Seviyorum Diye Uyandım 73
"Ne Böyle Sevdalar Gördüm, Ne Böyle Ayrılıklar" 74
Saint-Antoine'ın Güvercinleri 74

CEYHUN ATUF KANSU (1919-1978)
Cumartesi Gecesi 77
Bağımsızlık Gülü 78
Değişen Türkü 79

SALÂH BİRSEL (1919)
Emirgân 80
Atlı Ases 80

ÖMER FARUK TOPRAK (1920-1979)
Umutlu Yüz 81
Camların Aynası 82
Saadetimiz 83

ENVER GÖKÇE (1920-1982)
Dost 84
Köylülerime 86

ORHON MURAT ARIBURNU (1920-1989)
Umut 87
Nasıl Sevmem Bu Dünyayı 87
İnadım İnat 87

İnsan Özgürlüğü Sevdikçe Güzelleşir 88
Sen Özgürlük müsün 88
Sana Bir Çiçek 89

SABAHATTİN KUDRET AKSAL (1920-1993)
Bir Sabah Uyanmak 90
Gündelik 90
Dünya Kokusu 90
Bir Saadet Düşüncesi 91
Okul Dışı 92
Güzel Hava 93
Yeni Gelen Güne Türkü 93
Sahiden 94
İçinde 94

NECATİ CUMALI (1921)
Kızılçullu Yolu 95
Günaydın 95
Balkon 95
Hürriyete Övgü 96
Ay Işığı 97
Her Dilde Türkilerin Meramı Bir 98
Güzel Aydınlık 99
Geçmiş Yaz'dan 99
Güneş Özlemi 100
Güneş Delisi 100
Bir Gül Açıyorsa 101

ÖZDEMİR ASAF (1923-1981)
Var 102
Sabaha Kadar 103
Müzik 103
Umut Yaprakları 104

ARİF DAMAR (1925)
Sunu 105
Her Gün Yaşamak 105
Gitme Kal 105
Alıcı Kuş 106

ATTİLÂ İLHAN (1925)
Rüzgâr Gülü 108
Salun Ha 109
Mehmed Sıradağları 110

CAN YÜCEL (1926)
Hayırsız Ada 111
Sevgi Duvarı 112

Öyle Bi 113
Pandora'nın Kutusu 114
Akdeniz Yaraşıyor Sana 114
Baharla Ölüm Koşmaları 115
Sardunyaya Ağıt 116
Güzel'e 117
Kayıtlı 118

SABRİ ALTINEL (1926-1985)
Yaşam Var 120
Ey İyiliğin Açık Yüzü 121
Yaşama Sevinci 121
İnsanın Değeri II 122
Sabahın İçinde 123

METİN ELOĞLU (1927-1985)
Uyan 125
Çilingir Sofrası 125
Değerleme 126
Zurnanın Zırt Dediği Yer 126
Ömür Törpüsü 127

AHMED ARİF (1927-1991)
Sevdan Beni 128
Anadolu 129

EDİP CANSEVER (1928-1986)
Bilmez miyim Hiç... 130
Gül Kokuyorsun 131
Dostlar 133
Phoenix 137

CEMAL SÜREYA (1931-1990)
Ülke 138
Ortadoğu 139

GÜLTEN AKIN (1933)
İlkyaz 141
Sardunya 142

CEVAT ÇAPAN (1933)
Bukağı 143
Soluk Soluğa 143
Yeniden 144
Dağlarda Menekşeler 144

CENGİZ BEKTAŞ (1934)
Mimar Günlüğü 145
Aman Çiçek Saçalım 145

KEMAL ÖZER (1935)
Alberto Juantorena'ya Övgü 147
Şili Halkıyla Dayanışma Gecesinin Şiiri 147

ÖZDEMİR İNCE (1936)
İnsan Hoşnut Değildir Yeryüzünden... 150

HİLMİ YAVUZ (1936)
Börklüce Mustafa 151
Ay Doğar 151
Pir Sultan 152

ÜLKÜ TAMER (1937)
Uyku 153
"Denizin ve Aşkın Dalgaları" 153
Sıragöller 154

METİN DEMİRTAŞ (1938)
Che Guevara 155

EGEMEN BERKÖZ (1941)
İşte Yazıyorum Şafağı 156

ATAOL BEHRAMOĞLU (1942)
Bir Gün Mutlaka 161
Beyaz, İpek Gibi Yağdı Kar 163

SÜREYYA BERFE (1943)
Manav 167
Sevgili Arkadaşım 168

ABDÜLKADİR BULUT (1943-1985)
Sen Tek Başına Değilsin 170
Gözyaşları da Çiçek Açar 170

İSMET ÖZEL (1944)
Aynı Adam 172
Yaşatan 173
Kalk Düğüne Gidelim 175

REFİK DURBAŞ (1944)
Gökova'da Bir Mavi Kuş 177

NİHAT BEHRAM (1946)
Yürüyüşler I 178

İSMAİL UYAROĞLU (1948)
Sevinç 179
Yeşil Yağmur 179

İNCİ ASENA (1948)
Bilirsiniz 180
Işığım Benim 180

HÜSEYİN ERDEM (1949)
Seninle Güzel Dünya 181

ERDAL ALOVA (1952)
Her Şeyin Yüreği Vardır 186
Sürgün Adası Leros 186

MÜSLİM ÇELİK (1952)
U-mut-lar-ı-mız 189
Balam 189

TARIK GÜNERSEL (1953)
Seyahatname 190

ALİ CENGİZKAN (1954)
Yürümek 191

HÜSEYİN FERHAD (1954)
Işık Arayıcılarının Türküsü IV 192

RONİ MARGULİES (1955)
Dantel 193

TURGAY FİŞEKÇİ (1956)
Karda Işıltılar 194
Değişim İnsanı 194

SUAT VARDAL (1957)
Çiçek Dediğin 196

AHMET ERHAN (1958)
Oturup Bir Kıyı Kahvesine 197
Yaşama Sevinci 197
Güneşin Altında Mutluluk Var 198

MEHMET YAŞIN (1958)
Küçük Bir Şey 199

NEŞE YAŞIN (1959)
Onuru Korumak İçin 200

HÜSEYİN ALEMDAR (1962)
Barış Türküsü 201

SUNAY AKIN (1962)
Tornavida 202
Ihlamur 202

KÜÇÜK İSKENDER (1964)
De Gülüm 203

ALİ ASKER BARUT (1964)
Elbette Doğru Hayatın Bir Şarkı Olduğu 204

KISA BİYOGRAFİLER 205

TÜRK YAZININDAN SEÇİLMİŞ

UMUT ŞİİRLERİ

Nâzım Hikmet, Sait Faik Abasıyanık,
Cahit Sıtkı Tarancı, Ziya Osman Saba, Rıfat Ilgaz,
Bedri Rahmi Eyuboğlu, Halim Şefik Güzelson,
Fazıl Hüsnü Dağlarca, Orhan Veli, Oktay Rifat,
Melih Cevdet Anday, Cahit Irgat, A. Kadir,
Cahit Külebi, İlhan Berk, Ceyhun Atuf Kansu,
Salâh Birsel, Ömer Faruk Toprak, Enver Gökçe,
Orhon Murat Arıburnu, Sabahattin Kudret Aksal,
Necati Cumalı, Özdemir Asaf, Arif Damar,
Attilâ İlhan, Can Yücel, Sabri Altınel,
Metin Eloğlu, Ahmed Arif, Edip Cansever,
Cemal Süreya, Gülten Akın, Cevat Çapan,
Cengiz Bektaş, Kemal Özer, Özdemir İnce,
Hilmi Yavuz, Ülkü Tamer, Metin Demirtaş,
Egemen Berköz, Ataol Behramoğlu,
Süreyya Berfe, Abdülkadir Bulut, İsmet Özel,
Refik Durbaş, Nihat Behram, İsmail Uyaroğlu,
İnci Asena, Hüseyin Erdem, Erdal Alova,
Müslim Çelik, Tarık Günersel, Ali Cengizkan,
Hüseyin Ferhad, Roni Margulies, Turgay Fişekçi,
Suat Vardal, Ahmet Erhan, Mehmet Yaşın,
Neşe Yaşın, Hüseyin Alemdar, Sunay Akın,
küçük İskender, Ali Asker Barut.

adam 451

ADAM

ISBN 975-418-194-2